

Yttrande

(Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet)

2024-06-11

Ärende nr 21

Yttrande angående – Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Yttrandet

Vi delar motionärernas ambition om att det är mycket angeläget att skydda välfärden från brottslighet och felaktigt utnyttjande. Däremot anser vi inte att det mest effektiva sättet att åtgärda problemen är att inrätta en central, administrativ funktion i staden. Ett flertal förvaltningar och bolag har inrättat funktioner för att åtgärda felaktiga utbetalningar och många av stadens verksamheter har ett pågående arbete för att utveckla funktioner och arbetssätt i syfte att förhindra välfärdsbrottslighet. Vi ser en risk att en central funktion skulle kunna bromsa upp det pågående arbetet eller att nämnder och styrelser backar från sitt ansvar med hänvisning till denna centrala funktion. Det är viktigare och mer effektivt att kontinuerligt stötta och stärka det arbete som nu pågår såväl lokalt som centralt med uppföljningar och riskbedömningar, samt att det påbörjade arbetet får fortsätta att utvecklas, snarare än att inrätta en central funktion på det sätt motionen föreslår.

Med hänvisning till detta avslår vi motionen.

Yrkande

M, D, L, KD

2024-09-06

Yrkande angående – Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Att bifalla motionen

Yrkandet

Välfärdsbrottslighet är tyvärr ett alltmer växande problem och frågan är mer aktuell än någonsin i samhällsdebatten. Behovet av att samordna insatser för att stoppa fusk och missbruk av skattemedel är akut.

Göteborg behöver en strukturerad och centraliserad funktion för att effektivisera arbetet mot välfärdsbrott. Genom en samordnad funktion förbättrar vi förutsättningarna för att identifiera och motverka felaktiga utbetalningar, folkbokföringsbrott och olovliga verksamheter. Detta arbete stärker inte bara förtroendet för stadens verksamheter, utan gör också att vi kan lägga resurser på sådant som gynnar oss göteborgare.

En central enhet för att motverka välfärdsbrottslighet är avgörande för att öka kontrollen och säkerställa oberoendet i frågan. Genom att ansvaret för tillsyn och inspektion inte ligger in house hos respektive förvaltning eller bolag inom kommunen, kan vi öka graden av oberoende och minska risker för infiltration. Dessutom bidrar en central funktion till att arbetet med att motverka välfärdsbrott håller ett högt och enhetligt tempo i alla delar av kommunen.

Att motverka välfärdsbrottslighet handlar om att säkerställa att skattemedel används där de gör mest nytta och att hindra denna demokratihotande företeelse. Därför ser vi att införandet en central funktion som kan arbeta över förvaltningsgränserna med fokus på löpande stickprov, inspektioner och samverkan med andra myndigheter är nödvändig.

Tilläggsyrkande

2024-06-04

Ärende nr: SLK-2023-01145

Yrkande angående – Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Socialnämnderna samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att identifiera situationer där felaktiga utbetalningar av kommunala medel bedöms vara som störst och redovisar detta för kommunstyrelsen.
2. Socialnämnderna får i uppdrag att sammanställa och redovisa antalet polisanmälningar kopplat till välfärdsbrottslighet under 2023 samt första kvartalet 2024 för kommunstyrelsen.
3. Nämnden för arbetsmarknad och utbildning får i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna föreslå gemensamma åtgärder för kommunstyrelsen för att kunna säkerställa användandet av kontrollåtgärder för att motverka välfärdsbrott som exempelvis assistansfusk, fusk vid utbetalningar av ekonomiskt bistånd, nödbistånd och andra sociala bidrag.
4. Motionen bifalles.

Yrkandet

Redan 2019 har SD i remissvar vad gäller assistans och LSS yrkat på att Gbg ska vara drivande i att ta krafttag mot systemutnyttjandet som gör tex ren brukarimport möjlig. Vi är övertygade om att det behövs ett aktivt samarbete mellan berörda myndigheter för att förhindra och upptäcka denna typ av brottslighet. På kommunal nivå finns det behov av ytterligare åtgärder för att hantera och förhindra denna typ av brottslighet.

De personer som är berättigade till assistans, ska naturligtvis få all den hjälp de har rätt till. Därför kan vi inte tillåta att människor helt utan skrupler dränerar stadens skyddsnät. Dessa bidragsfuskare ska klämmas åt. Assistansbedrägerier i kombination med arbetstillstånd har uppmärksammats i flera tidigare rapporter med bäring på organiserad brottslighet, men det finns inte någon gedigen kartläggning eller djupare analys av fenomenet sedan tidigare.

Brukarimporten har blivit ett känt begrepp. Assistansbolaget hittar en familj i tredje land med ett funktionshindrat barn, som vill komma till Sverige. Därefter anställs en

av föräldrarna, som kommer hit först. Väl på plats ansöker föräldern om att återförenas med sin familj, vilket är möjligt utan något försörjningskrav med dagens lagstiftning. När barnet har anlänt ansöker familjen om assistansersättning hos Försäkringskassan. Om ansökan beviljas kan föräldern sedan övergå till att arbeta som anhörigassistent till eget barn. Det blir en win-win för båda parter - för familjen, som erbjuds en framtid i Sverige, och för assistansbolaget som har fått en ny kund.

Socialnämnderna har en skyldighet att polisanmäla misstanke om bidrags- och lönefusk och vi vill försäkra oss om att detta sker, genom att få en redovisning på antalet polisanmälningar under 2023 samt hittills under 2024.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-05-15

Ärendenummer SLK-2023-01145

Handläggare

Karin Wallquist

Telefon: 031-368 02 92

E-post: karin.wallquist@stadshuset.goteborg.se

Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Motionen

Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Motionärerna menar att välfärdsbrott är ett utbredd problem i många kommuner som leder till att allt färre skattemedel kan nyttjas för verksamhet. På sikt riskerar detta att bli systemhotande och underminera välfärden.

Kommuner har ett stort ansvar att motverka välfärdsbrott eftersom kommuner bedriver myndighetsutövning inom olika områden. Välfärdsbrotten kan handla om bland annat folkbokföringsbrott, felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan.

Idag finns ett etablerat arbete i flertalet verksamheter för att säkerställa att välfärdsbrott inte sker. För att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet behöver arbetet utvecklas genom att inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att möjliggöra samverka över förvaltningsgränser. Funktionen ska samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. Funktionen ska se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner, ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten och ta fram förslag på välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med arbetet med brottsförebyggande arbetet i staden. Arbetet med välfärdsbrott behöver ha en starkare koppling till det brottsförebyggande arbetet då förvaltningar som arbetar med exempelvis avhopparverksamhet och ungdomskriminalitet har bred kunskap i olika stadsområden.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till Förvaltnings AB Framtiden, förskolenämnden, grundskolenämnden, Higab AB, idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, kulturnämnden, miljö- och klimatanämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, socialnämnd Nordost,

socialnämnd Sydväst, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden. Miljö- och klimatnämnden har inte inkommit med svar.

I tabellen nedan redovisas remissinstansernas yttranden i sammandrag.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Förvaltnings AB Framtiden	Anses besvarad, med den bedömning som framgår i yttrandet.	Arbetet mot välfärdsbrottslighet bedrivs mest effektivt i den löpande verksamheten hos berörda förvaltningar och bolag. En central funktion skulle med ett tydligt avgränsat uppdrag kunna arbeta med uppföljning och samordning av information om misstänkta felaktigheter mellan stadens olika aktörer, samt att organisera samarbetet med statliga aktörer.
Förskolenämnden	Tar inte ställning. Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Utifrån stadens pågående arbete bedömer nämnden att det är svårt att ta ställning till frågan om en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Kommunfullmäktige har antagit både program och planer som berör området, dessutom finns på stadsledningskontoret Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet.
Grundskolenämnden	Anses besvarad. Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande. Yttrande från S, V och MP 2024-04-22	Med en central funktion mot välfärdsbrottslighet kan det finnas en risk att förvaltningar och bolag inte tar ansvar för frågan inom sina verksamhetsområden. Därför behöver det finnas en kombination av centralt och lokalt ansvar och förtydligas att hela staden förväntas arbeta med att kartlägga risker för välfärdsbrott systematiskt, exempelvis i uppföljningsrapporterna. Nämnden ställer sig positiv till utökad samverkan gällande välfärdsbrott. Utifrån pågående arbete och gällande styrning bedömer nämnden att motionen ska anses vara besvarad.
Higab AB	Tillstyrker	En särskild central funktion skulle kunna bidra till ökade samordningsvinster mellan stadens olika verksamheter och andra statliga myndigheter, reda i sekretessfrågor och lotsa stadens handläggare och tjänstemän till rätt expert inom rätt område. Komplexa frågor som måste hanteras av experter inom

		specifika områden, ska fortsatt hanteras av de förvaltningar som kan området.
Idrotts- och föreningsnämnden	Tillstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande.	Det är viktigt att det finns en tydlig organisation för kontroll av föreningsbidrag både inom respektive förvaltning och för staden totalt, fristående från de som handlägger och beslutar om stöden. Nämnden ser en fördel med att det på central nivå utförs ekonomisk och juridisk kontroll av föreningar som söker stöd, vilket möjliggör kvalitetssäkring och likvärdig behandling. Förslag på hur detta skulle kunna genomföras och organiseras kräver en grundlig utredning för att leva upp till den nya lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete.
Inköps- och upphandlingsnämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande. Yrkande från M, D och L	Motionens syfte och intentioner kan verkställas inom etablerade verksamheter genom tydliga uppdrag, snarare än genom att inrätta något nytt. Att inrätta en ny central funktion riskerar att tappa styrfarten i redan etablerade och upparbetade metoder. Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet på stadsledningskontoret är en central funktion, vilken verkar för kunskapshöjning i staden. Denna funktion kan tillsammans med verksamheter som besitter kompetens inom sakområdet bli en viktig garant för att förhindra oseriösa aktörer.
Kulturnämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	De befintliga centrala funktionerna inom brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete på stadsledningskontoret och de samordningsansvariga socialförvaltningarna ska fortsättningsvis utveckla det förebyggande arbetet, även när det gäller välfärdsbrottslighet. De juridiska aspekterna utifrån vissa av förslagen i motionen, som oannonserade hembesök, behöver utredas ytterligare.
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Avstyrker Översänder förvaltningens	Det finns etablerade åtgärder för att bekämpa välfärdsbrott. Motionärernas förslag kan ingå i befintliga strukturer.

	tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Nämnden lyfter fram behovet av att utvärdera befintliga funktioner och lagar samt undersöka möjligheten till samverkan mellan myndigheter.
Nämnden för funktionsstöd	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Tilläggsyrkande SD Yttrande S, V och MP	Förvaltningar och bolag gör redan flera delar av det som motionen föreslår funktionen ska ansvara för. På grund av sekretessgränser mellan förvaltningar och bolag får inte sekretessuppgifter delas i den utsträckning som krävs för att möjliggöra funktionens uppdrag såsom motionärerna föreslår. Det kan även vara problematiskt utifrån dataskyddslagstiftningen. Dessutom får inte förvaltningar genomföra oannonserade hembesök i syfte att utreda misstänkt fusk, utan ska i så fall anmäla detta till Polismyndigheten. Nämnden ser i stället ett behov av en central funktion som förvaltningar och bolag kan anlita för frågor som rör privata utförare samt föreningars ekonomiska och finansiella ställning samt utreda misstanke om välfärdsbrott. Förslagsvis skulle en sådan funktion kunna finnas på inköp- och upphandlingsförvaltningen som redan idag samordnar stadens inköps- och upphandlingsfrågor inom många olika områden.
Socialnämnd Nordost	Tillstyrker Yttrande S, V och MP Omröstning	Nämnden föreslår att uppdragsbeskrivningen för den centrala funktionen ses över och koordineras med stadsledningskontorets redan befintliga uppdrag Brottsförebyggande och trygghet. Det operativa arbetet, som till exempel stickprov, behöver finnas kvar lokalt inom förvaltningarna medan den centrala funktionen bör ha ett strategiskt övergripande uppdrag som kan omfatta en riktning för lägsta nivå inom arbetet med felaktiga utbetalningar (FUT).
Socialnämnd Sydväst	Tillstyrker Yttrande S, V och MP	Nämnden ser stora vinster med att informationsutbytet mellan de olika nämnderna inom staden förenklas och större möjligheter ges till samverkan. Nämnden anser att oanmälda hembesök inte är görligt i enlighet med motionen.

		Uppdragsbeskrivningen för den centrala funktionen ses över och koordineras med stadsledningskontorets redan befintliga uppdrag. Det operativa arbetet bör fortsatt ligga kvar på respektive förvaltning.
Stadsbyggnadsnämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Omröstning	Nämnden bedömer att beskrivningen om en central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet snarare kommer att fungera som en kontrollfunktion än en stödfunktion för stadens verksamheter. Frågorna om välfärdsbrottslighet ska fortsatt drivas inom ramen för stadens pågående brottsförebyggande arbete som samordnas av stadsledningskontoret.
Utbildningsnämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yttrande S, V och MP	Nämnden avslår motionen eftersom placeringen av den centrala funktionen är vag och de föreslagna åtgärderna kan möta hinder relaterade till sekretessregler, GDPR och annan lagstiftning. Dessutom avslås motionen i avvaktan på pågående utredningar från Skolinspektionen, Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten.
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Tillstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yttrande S, V och MP	Vissa uppgifter utförs bäst av förvaltningen utifrån verksamhetsspecifik kompetens. Exempelvis stickprovskontroller, oannonserade hembesök och inspektioner samt ta fram rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten. Nämnden bedömer att det redan finns ett etablerat arbete för att motverka välfärdsbrottslighet. Idag bedriver stadsledningskontoret ett centralt arbete med att försvåra, kontrollera och motverka brott mot Göteborgs Stad. En central funktion behöver beakta att den inte driver på en ökad administration i berörda förvaltningar utan snarare avlastar genom effektiva arbetssätt och systemstöd.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kostnaden för välfärdsbrott för kommuner uppskattas uppgå till mångmiljardbelopp enligt Sveriges Kommuner och Regioner. Det kan röra sig om upphandlingar av entreprenörer och välfärdstjänster, föreningsbidrag, avtal om Idéburet offentligt partnerskap (IOP), om myndighetsutövning med mera. Välfärdsbrottsligheten kan leda till att medborgarna kan tappa förtroendet för politiker och myndigheter när skattepengar inte används på ett rättvist och effektivt sätt. Ett brottsförebyggande arbete som leder till minskad brottslighet kan bidra till kostnadsbesparingar i den offentliga ekonomin och pengarna kan i stället användas till att förbättra välfärden.

Remissinstanserna skiljer sig åt i uppfattningen om finansieringen av en funktion kan ske genom omprioritering inom befintlig verksamhet eller förutsätter ett tillskott av resurser. Kostnaden är delvis beroende av vilken uppgift den centrala funktionen kommer att ha.

Under förutsättning att en funktion enligt förslaget innebär ett mer effektivt arbete mot välfärdsbrott medverkar det till att offentliga medel kan användas på rätt sätt, till exempel för att fler ska kunna erhålla insatser och stöd som de har rätt till.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Remissinstanserna framför att välfärdsbrottsligheten påverkar vårt demokratiska system på flera sätt, till exempel genom att offentliga resurser går till personer eller verksamheter som de inte var menade för. Välfärdsbrottsligheten påverkar också medborgarnas förtroende för det offentliga vilket ytterst är ett hot mot rättssäkerheten och demokratin.

Om oegentligheter sker systematiskt finns det risk för att verksamhetens kvalitet påverkas negativt. Det kan även innebära att Göteborgs Stad blir en plattform för oseriösa aktörer vars verksamhet inte ser till barn och elever bästa.

Bland remissvaren framförs att en särskild central funktion skulle kunna bidra till att öka tilliten och förtroendet för samhällsinstitutioner och värna det demokratiska systemet.

Stadsledningskontorets kommentar

Syftet med Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete är att säkerställa att kommunernas brottsförebyggande arbete är effektivt och kunskapsbaserat genom bland annat ett strukturerat lägesbilsarbete. Arbetet ska ledas av kommunstyrelsen som även ansvarar för att kontinuerligt rapportera om det brottsförebyggande arbetet till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen beslutade 2023-12-13 § 931, om struktur för Göteborgs Stads kunskapsbaserade arbete med lägesbilder brott och otrygghet. En del av ambitionshöjningen av kvalitet och innehåll i lägesbilderna är att öka fokus på det lokala brottsförebyggande arbetet såsom exempelvis våld i nära relationer, bedrägeribrott eller välfärdsbrottslighet. Lagen anger även att kommunen ska ha en samordningsfunktion för brottsförebyggande frågor med uppgift att samordna och stödja genomförandet av kommunens arbete enligt denna lag. Göteborgs Stads samordningsfunktion inrättades redan 2020 och finns inom stadsledningskontoret, dnr 0392/19.

Kommunstyrelsen har genom stadsledningskontoret bland annat kunskapshöjande och samordnande ansvar i både Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2022-2025 och i Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022-2026. I planen finns en insats om att kommunstyrelsen ska förstärka det centrala kompetensteamet som syftar till att bistå med råd och stöd till stadens förvaltningar och bolag. I programmet finns ett mål om att minska möjligheten att begå brott. En av strategierna handlar om att Göteborgs Stad ska förstärka sina kontrollfunktioner och samverka internt och externt för att motverka ekonomisk brottslighet och att oseriösa aktörer kommer åt stadens resurser. Kommunstyrelsen har ansvar att årligen samlat följa upp Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022-2026 med underliggande handlingsplaner.

Göteborgs Stad leder genom stadsledningskontoret, nätverket Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet som omfattar 12 andra myndigheter (bland annat Polismyndigheten Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Kronofogden och Försäkringskassan). Arbetet omfattar att ta initiativ till, samt stödja och driva nätverk och samarbetsprojekt som ska leda till konkreta åtgärder mot ekonomisk brottslighet inklusive välfärdsbrottslighet, gängkriminalitet, organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och otillåten påverkan.

Stadsledningskontoret har enligt beslut i kommunstyrelsen 2023-11-22 § 840 i uppdrag att söka samverkan med polismyndigheten gällande enskilda huvudmän som uppbär kommunal finansiering för välfärdsverksamhet inom förskola, pedagogisk omsorg, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, vuxenutbildning, funktionsstöd, äldreomsorg och socialtjänst där risk föreligger att kommunala medel finansierar kriminell verksamhet. I uppdraget ingår även att stadsledningskontoret ska bistå polismyndigheten och andra berörda myndigheter med underlag gällande huvudmän inom kommunal verksamhet och deras ägarkrets som kan vara användbart för myndigheterna i deras arbete mot finansiering av kriminalitet och välfärdsbrottslighet. I den mån det är möjligt ska resultatet av granskningen redovisas för berörda nämnder samt vid misstanke om oegentligheter ska detta rapporteras till berörda kontrollmyndigheter, exempelvis Skolinspektionen och Inspektionen för vård och omsorg.

Frågan kring att motverka välfärdsbrottslighet ingår i stadsledningskontorets utvecklingsarbete med ovan redovisade uppdrag. Några remissinstanser framför att det finns legala hinder med bland annat stickprover och oannonserade hembesök. Vilken roll den eventuella centrala funktionen och berörd nämnd eller styrelse kan ha behöver därför ytterligare utredas.

Jonas Kinnander

Direktör Ärende och utredning

Eva Hessman

Stadsdirektör

Bilagor

1. Motionen
2. Förvaltnings AB Framtidens handlingar 2023-04-24 § 18
3. Förskolenämndens handlingar 2023-04-24 § 78
4. Grundskolenämndens handlingar 2024-04-23 § 82
5. Higab AB:s handlingar 2024-04-22 § 14
6. Idrotts- och föreningsnämndens handlingar 2024-04-23 § 57
7. Inköps- och upphandlingsnämndens handlingar 2024-03-27 § 31
8. Kulturnämndens handlingar 2024-04-22 § 90
9. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings handlingar 2024-04-23 § 75
10. Nämnden för funktionsstöds handlingar 2024-04-24 § 81
11. Socialnämnd Nordost handlingar 2024-04-23 § 162
12. Socialnämnd Sydvästs handlingar 2024-04-24 § 103
13. Stadsbyggnadsnämndens handlingar 2024-04-23 § 284
14. Utbildningsnämndens handlingar 2024-04-23 § 69
15. Äldre samt vård- och omsorgsnämndens handlingar 2024-04-23 § 49

Handling 2023 nr 254**Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet**

Organisationen Studieförbundet Näringsliv och Samhälle presenterade nyligen en rapport som visade att kommunernas totala kostnader var på ca 773 miljarder kronor år 2022. En estimerad uppskattning är att felaktiga utbetalningar kan uppgå till mellan 8 och 20 miljarder varje år. På kommuner ligger ett stort ansvar att motverka välfärdsbrott då kommuner bland annat bedriver bred myndighetsutövning inom flertalet områden. Välfärdsbrotten berör många verksamheter och kan handla om allt från folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan. Det finns även kriminella aktörer som utnyttjar välfärdssystemen. På sikt riskerar detta att bli systemhotande och underminera välfärden. Välfärdsbrott är ett utbrett problem i många kommuner som leder till att allt färre skattemedel kan gå till bland annat skola, vård och omsorg. Ett exempel är Södertälje kommun där flera fällande domar belyser omfattningen av den organiserade brottsligheten, bland annat finns det exempel på bygglovshandsläggare som beviljat felaktiga bygglov som har köpts av externa personer.

Idag finns ett etablerat arbete i flertalet verksamheter för att säkerställa att välfärdsbrott inte sker, bland annat inom allmännyttan för att möta problematiken med skenäktenskap och olovlig andrahandsuthyrning samt inom bland annat föreningslivet och bidrag som betalas ut på felaktiga grunder. För att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet behöver arbetet utvecklas genom att inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att möjliggöra samverka över förvaltningsgränser. Funktionen ska samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. I funktionen ska man se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner, ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten och ta fram förslag på välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med arbetet med brottsförebyggande arbetet i staden.

Arbetet med välfärdsbrott behöver ha en starkare koppling till det brottsförebyggande arbetet då förvaltningar som arbetar med exempelvis avhopparverksamhet och ungdomskriminalitet har bred kunskap i olika stadsområden. Annars riskerar infiltration och otillåten påverkan att ge kriminella grupper större makt över offentliga verksamheter. I slutändan riskerar det att urholka förtroendet för offentliga verksamheter och leda till att skattemedel försvinner från vår gemensamma välfärd.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Axel Josefson (M)

Nina Miskovsky (M)

Mattias Tykesson (M)

Utdrag ur protokoll fört vid styrelsesammanträde
Förvaltnings AB Framtiden 2024-04-24

Vid protokollet:

Mohamed Hama Aldrin

Justeras:

Hannah Klang

Martin Wannholt

§ 18

Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Anna Staxäng redogör för motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, i enlighet med utsänd handling.

Beslut

Styrelsen beslutar att motionen av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet besvaras, med den bedömning som framgår i yttrandet.

Styrelsehandling nr. 18

Utfärdat 2023-04-24

Diarienummer FAB 2024-00057

Handläggare

Helene Blomberg

Telefon: 031-389 75 43

E-post: helene.blomberg@framtiden.se

Yttrande över motion av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

Styrelsen för Förvaltnings AB Framtiden:

Motionen av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet besvaras, med den bedömning som framgår i yttrandet.

Sammanfattning

Förvaltnings AB Framtiden har blivit ombedda att lämna ett yttrande över en motion av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Motionärerna skriver om att välfärdsbrottslighet är ett växande samhällsproblem som riskerar att urholka förtroendet för offentlig verksamhet och kan leda till att medel försvinner från vår gemensamma välfärd.

I yttrandet beskriver Framtiden hur koncernen arbetar med kontroller av hyresbeståndet mot befintliga folkbokföringsdata samt hur koncernen arbetar med tips angående oriktiga hyresförhållanden.

Bolaget delar motionärernas syn på vikten av att fortsätta arbeta mot välfärdsbrottslighet och bedömer att arbetet bedrivs mest effektivt i den löpande verksamheten hos berörda förvaltningar och bolag.

Motionen ska besvaras senast 2024-04-29.

Bedömning ur ekonomisk och ekologisk dimension

Bolaget inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bedömning ur social dimension

Välfärdsbrott påverkar vårt demokratiska system på flera sätt, exempelvis genom att offentliga resurser försvinner ut till personer och verksamheter som de inte var menade för och används för brottsliga ändamål, det riskerar att urholka förtroendet för offentlig verksamhet och det kan påverka medborgarnas tillit till det demokratiska systemet och öka risken för att parallella samhällssystem uppstår.

Välfärdsbrottslighet har också följder i form av kvalitetsbrister exempelvis genom att seriösa aktörer inte kan konkurrera med oseriösa aktörer i samband med till exempel upphandlingar.

Samverkan

Ärendet har inte varit föremål för samverkan.

Bilaga

1. Motion av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Ärendet

Förvaltnings AB Framtiden har blivit ombedda att lämna ett yttrande över en motion av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, besvarad med den bedömning som framgår i yttrandet.

Motionen ska besvaras senast 2024-04-29.

Beskrivning av ärendet

I motionen från Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) föreslås att kommunfullmäktige beslutar att:

- *Kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.*

Motionärerna skriver att det ligger ett stort ansvar på kommuner att motverka välfärdsbrott och att dessa brott berör många verksamheter och kan handla om allt från folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan. Vidare att arbetet för att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet behöver utvecklas genom att inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser.

Framtiden besvarar motionen i nedanstående avsnitt genom att beskriva hur koncernen arbetar för att motverka välfärdsbrottslighet, i huvudsak genom arbetet med oriktiga hyresförhållanden.

Framtidenkoncernens arbete för att motverka välfärdsbrottslighet

Koncernens arbete med att motverka välfärdsbrottslighet sker i huvudsak genom regelbundna kontroller av folkbokföringsadresser samt ett strukturerat arbete mot oriktiga hyresförhållanden. Arbetet har pågått i flera år och har intensifierats de senaste åren utifrån koncernens strategiska arbete med att lyfta stadens särskilt utsatta områden samt baserat på uppdrag från kommunfullmäktige som getts 2022 och 2023.

Uppdrag riktade till Framtiden med koppling till innehåll i motionen

I samband med beslut om delårsrapporten för augusti 2023 beslutade kommunfullmäktige att:

1. *Nämnden för Intraservice får i uppdrag att se över möjligheterna att starta en hemtagning av Skatteverkets uppgifter i Navet till en server inom Göteborgs Stad och sedan möjliggöra för förvaltningar och bolag att beställa utdrag ur innehållet.*
2. *Förvaltnings AB Framtiden får följande uppdrag:*
 - *Med 1–3 årsintervall göra kontroller av hyresbeståndet mot befintlig folkbokföringsdata för bättre registervård och signalfångst.*
 - *Skapa rutiner för personal i bostadsområden, som bovärdar och likande, gällande impulser till Störningsjouren i syfte att nå enhetlig rapportering om oriktiga hyresförhållanden.*
 - *Inom stadens bostadsbestånd genomföra kontroll enligt den modell med systematiskt kontrollarbete som Gårdstensbostäder genomfört.*

- *Genomföra fysiska kontrollbesök efter impulser i samverkan med andra förvaltningar inom staden som till exempel miljöförvaltningen och räddningstjänsten.*

Uppdraget till Förvaltnings AB Framtiden kan kopplas till den slutrapport om Skatteverkets pilotprojekt felaktig folkbokföring som fanns med som en bilaga i delårsrapporten för augusti 2022. Förvaltnings AB Framtiden hade ett ansvar för att tillhandahålla rutiner och samordna gemensamma kontrollåtgärder mot oriktiga hyresförhållanden och bolaget gavs därför i uppdrag att utveckla det systematiska kontrollarbetet. För att säkerställa tillgång till aktuella och säkra folkbokföringsdata, gavs i uppdrag till Intraservice att se över behovet av en stadengemensam tjänst för förvaltningar och bolag att beställa utdrag ur Skatteverkets uppgifter från folkbokföringssystemet Navet.

I samband med att kommunfullmäktige 2022-02-24, §17 behandlade ärendet Redovisning av uppdrag att samordna arbetet mot svartkontrakt och att sprida arbetet över staden beslutades att:

- *Förvaltnings AB Framtiden får ett övergripande ansvar för att tillhandahålla rutiner och samordna gemensamma kontrollåtgärder samt vara en stödfunktion mot oriktiga hyresförhållanden för de boenden som Göteborgs Stad förfogar över.*

I återrapporteringen av ärendet beskrivs hur Störningsjouren arbetar med frågan exempelvis genom att vara tillgängliga för rådgivning i både frågor kring rutiner och i enskilda ärenden i syfte att höja kompetensen och antal riktiga hyresavtal i staden som helhet. Störningsjouren erbjuder också kompetens och rådgivning i syfte att respektive bolag och förvaltning ska kunna utföra egna kontroller av sitt bestånd.

Koncernens arbete med oriktiga hyresförhållanden

När det gäller personer som är folkbokförda på fel adress och arbetet med oriktiga hyresförhållanden har koncernen upparbetade rutiner för att hitta och åtgärda felaktigheter. Rutinerna ser i dagsläget ut enligt nedan:

- De bostadsförvaltande bolagen utför kontroller av hyresbeståndet mot befintliga folkbokföringsdata med 1-3 årsintervall.
- I den mån kontrollerna resulterar i misstankar om oriktiga hyresförhållanden utreder Störningsjouren dessa misstankar inom ramen för pågående arbete med att motverka oriktiga hyresförhållanden.
- Störningsjourens verksamhet mot oriktiga hyresförhållanden är beroende av tips från bolag i koncernen, hyresgäster, förvaltningar i staden samt andra aktörer. Koncernens personal har tillgång till en så kallad tipsmall som de använder för att upptäcka och anmäla avvikelser till Störningsjouren. Tips från övriga förvaltningar i staden hanteras på samma sätt som andra tips.
- Störningsjouren informerar löpande de andra bolagen i koncernen om oriktiga hyresförhållanden med bland annat tips om hur man kan identifiera ett misstänkt oriktigt hyresförhållande.

- Störningsjouren har kontakt med miljöförvaltningen och räddningstjänsten med anledning av att ge stöd i frågor som de kan stöta på i sitt arbete.

Bolagets bedömning

Bolaget delar motionärernas syn på vikten av att fortsätta arbeta mot välfärdsbrottslighet som annars riskerar att urholka förtroendet för offentlig verksamhet.

I huvudsak bedömer bolaget att arbetet bedrivs mest effektivt i den löpande verksamheten hos berörda förvaltningar och bolag. Om en central funktion inrättas bedöms behov i första hand finnas av uppföljning och en samordning för att information om misstänkta felaktigheter kan lämnas på ett enkelt sätt mellan stadens olika aktörer. Funktionen skulle också kunna vara behjälpliga med att organisera samarbetet med statliga aktörer. Om en sådan central funktion inrättas bedöms det viktigt att dess uppdrag tydligt avgränsas.

Datum

Underskrift

Namnförtydligande

.....

Terje Johansson
VD och Koncernchef

.....

Anna-Karin Trixe
Strategichef

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2024-04-24

Yttrande gällande motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

§ 78, N608-0448/24

Beslut

Förskolenämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och beslutar att inte ta ställning till förslaget.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-04-02

Protokollsutdrag skickas till

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

Vid protokollet

Sekreterare

Emma Dolonius

Rätt utdraget ur protokoll intygar:

Helena Lindberg, chef Planering, analys och kansli

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Tjänsteutlåtande
Utfärdat: 2024-04-02

Handläggare: Helena Lindberg

Diarienummer: N608-0448/24

E-post: helena.lindberg@forskola.goteborg.se

Yttrande över motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

Förskolenämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och beslutar att inte ta ställning till förslaget.

Sammanfattning

Förskoleförvaltningen delger sitt yttrande över motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, H 2023 nr 254. Motionärerna beskriver att välfärdsbrott är ett utbrett problem i många kommuner som på sikt hotar att underminera välfärden. Välfärdsbrottslighet är ett hot mot demokratin där kommuner och regioner behöver arbeta aktivt för att stärka ett förebyggande arbetet mot välfärdsbrott, samt säkerställa att det finns en tydlig process för att hantera problem när de upptäcks.

Motionärerna föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Det är av yttersta vikt att kommunen arbetar aktivt för att säkerställa att skattemedel används på ett korrekt sätt. Förvaltningen anser att välfärdsbrott inte enbart handlar om att skattemedel nyttjas på ett felaktigt sätt utan också att tillit och förtroende för hela det demokratiska samhällssystemet undergrävs.

Samverkan

Information har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan 17 april 2024.

Bilaga

Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, H 2023 nr 254.

Ärendet

Ärendet gäller yttrande över motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, H 2023 nr 254.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 29 april 2024.

Beskrivning av ärendet

Motionärerna beskriver att staden behöver stärka kompetensen och arbetet mot välfärdsbrottslighet genom en central funktion som samordnar arbetet mot välfärdsbrottslighet. Detta för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningar inte påverkas av hot och påverkan samt att förhindra otillåten påverkan av kriminella grupper. Detta beskrivs urholka den offentliga verksamheten och välfärden och förtroendet för densamma.

Förvaltningen ställer sig bakom problembeskrivningen och ser allvaret i hotet mot välfärdssamhället. Som motionärerna beskriver pågår flera olika insatser i förvaltningar och bolag, och staden har antagit både program och planer, exempelvis Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026, Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2022-2025. Det har även skapats andra insatser i staden, såsom samarbete med Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet, visselblåsarfunktion och Göteborgs Stad handlingsplan för inköps- och beställarkompetensen (KF 2022-10-27).

Utifrån ovan exempel på insatser anser förvaltningen att staden hörsammar Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) råd om att försvåra, kontrollera och undvika brott.

En ny lag för kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete trädde i kraft 1 juli 2023. Enligt lagen ska kommuner kartlägga brottslighet i sina områden och ta ansvar för samordningen av det brottsförebyggande arbetet. Kommuner ska besluta om en åtgärdsplan enligt 5 § senast den 1 juli 2024. Lagens kravställning är sammanfattningsvis att ha ett kunskapsbaserat arbetssätt som omfattar kartläggning och orsaksanalyser, med tillkommande åtgärdsplaner och uppföljning, samt organisatoriska förutsättningar såsom brottsförebyggande råd och samordnarfunktion.

Förvaltningens bedömning

Utifrån stadens pågående arbete bedömer förvaltningen det svårt att ta ställning till frågan om en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Johan Olofson

Malin Welin

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Styrning och ledning

Expedieras till: stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

Ange diarienummer SLK-2023-01145 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Bifoga protokollsutdrag och tjänsteutlåtande.

Yttrande till stadsledningskontoret över motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

§ 82, N609-0574/24

Beslut

Grundskolenämnden bedömer att motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet bör anses besvarad och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-03-27, som sitt yttrande.

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion från Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Grundskolenämnden har ombetts att yttra sig över förslaget till kommunstyrelsen senast den 29 april 2024.

Handlingar

Grundskoleförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2024-03-27

Bilaga 1, Motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Yttrande från S, V och MP, daterat 2024-04-22

Beslutsgång

Ordföranden frågar om grundskolenämnden kan besluta i enlighet med förvaltningens förslag och finner bifall.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret
Grundskoleförvaltningens ledningsgrupp

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-04-23

Dag för justering

2024-04-29

Vid protokollet

Sekreterare

Malin Thorson

Ordförande

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S)

Justerande

Axel Darvik (L)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Malin Thorson

Sekreterare

Yttrande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2024-04-22

Ärende nr 16

Yttrande angående – Motion om att inrätta en funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Det systemskifte som genomdrevs under början av 1990-talet med avregleringar och privatiseringar av välfärden har skapat en lukrativ marknad för oseriösa aktörer och som underlättar utnyttjande och fusk med välfärdssystemen. Det är välkommet att Moderaterna, som påskyndat många av de avregleringar som bidragit till marknadifiering av välfärden, nu lyfter det som angeläget att skydda välfärden från brottslighet och felaktigt utnyttjande.

Vi tror dock inte att det är genom att inrätta en ny administrativ funktion centralt i staden som vi kommer åt problemet. Det kan tvärtom riskera att nämnder och förvaltningar avsäger sig ansvar med hänvisning till en central funktion. En kombination av lokalt och centralt ansvar behövs med uppföljningar och bedömningar av risker kontinuerligt. Alla partier har ansvar att bevaka dessa frågor i sin nämnd och styrelse.

Vi delar förvaltningens bedömning att motionen bör anses besvarad och våra partier avser att återkomma med en samlad bedömning av motionen i kommunstyrelsen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-27

Diarienummer N609-0574/24

Handläggare:

Karin Pettersson

E-post: karin.pettersson@grundskola.goteborg.se

Yttrande över motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden bedömer att motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet bör anses besvarad och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-03-27, som sitt yttrande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har bitt grundskolenämnden att yttra sig över en motion från ledamöter i Moderaterna om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Grundskoleförvaltningen har i en tidigare utredning (2022), på uppdrag av nämnden, kartlagt riskområden där ett samarbete med andra förvaltningar och myndigheter skulle kunna bidra till minskad välfärdsbrottslighet.

Med en central funktion mot välfärdsbrottslighet kan det finnas en risk att förvaltningar och bolag inte tar ansvar för frågan inom sina verksamhetsområden. Därför behöver det finnas en kombination av centralt och lokalt ansvar och förtydligas att hela staden förväntas arbeta med att kartlägga risker för välfärdsbrott systematiskt, exempelvis i uppföljningsrapporterna.

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till utökad samverkan gällande välfärdsbrott. Utifrån pågående arbete och gällande styrning bedömer förvaltningen att motionen ska anses vara besvarad.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För att säkerställa en korrekt användning av de offentliga skattemedlen finns flera lagar och styrande dokument, till exempel kommunallagen, skollagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning, lagen om offentlig upphandling (LOU).

Under de senaste åren har välfärdsbrott uppmärksammats alltmer och flera undersökningar visar att välfärdsbrottslighet ökar i omfattning och finansierar delar av den organiserade brottsligheten. Generellt sett leder brottslighet till stora samhällsekonomiska kostnader. Ett brottsförebyggande arbete som leder till minskad brottslighet kan bidra till kostnadsbesparingar i den offentliga ekonomin och pengarna kan i stället användas till att förbättra välfärden.

Välfärdsbrott handlar inte enbart om att skattemedel utnyttjas på ett felaktigt sätt utan också om att tillit och förtroende för hela det demokratiska samhällssystemet undergrävs. För att systemen ska uppfattas som trovärdiga och rättvisa krävs att de bidrag och förmåner som utbetalas kommer rätt person eller rätt företag/organisation till del och dessutom utbetalas med rätt belopp.

Det är därmed av yttersta vikt att kommunen arbetar aktivt med att säkra att skattemedel används på ett korrekt sätt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Om oegentligheter sker systematiskt finns det risk för att verksamhetens kvalitet påverkas negativt. Det kan även innebära att Göteborgs Stad blir en plattform för oseriösa aktörer vars verksamhet inte ser till barn och elever bästa.

Grundskoleförvaltningen har hemkommunsansvar för alla barn och ungdomar mellan 6-16 år och som är folkbokförda i Göteborgs Stad, oavsett om de går på en kommunal eller fristående skola. Ett brottsförebyggande arbete som strävar mot att medborgare inte ska utsättas för brott ger positiva effekter både på individ- och samhällsnivå.

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) den 15 april 2024.

Bilagor

1. Motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion från Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Grundskolenämnden har ombetts att yttra sig över förslaget till kommunstyrelsen senast den 29 april 2024.

Beskrivning av ärendet

Motionärerna hänvisar till en nyligen presenterad rapport av organisationen Studieförbundet Näringsliv och Samhälle som visar på en estimerad uppskattning av att felaktiga utbetalningar från kommunerna kan uppgå till mellan 8-20 miljarder kronor varje år, ett läckage av skattemedel på mellan 1-2,5 procent av kommunernas totala kostnader.

Motionärerna beskriver att det redan idag finns ett etablerat arbete i flertalet verksamheter i kommunen för att säkerställa att välfärdsbrott inte sker men att arbetet behöver utvecklas och kompetensen förstärkas. En särskild central funktion föreslås att inrättas vilket skulle möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser. Funktionen ska:

- se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner
- ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten
- ge förslag på hur välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med arbetet med brottsförebyggande arbete i staden

Välfärdsbrott

Välfärdsbrott berör många verksamheter och kan handla om allt från folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan, som på sikt riskerar att underminera välfärden. Välfärdsbrott är ett utbredd problem i många kommuner som leder till att allt mindre skattemedel kan gå till bland annat skola, vård och omsorg.

Det saknas ännu en allmänt vedertagen definition av välfärdsbrott men det som kännetecknar denna typ av brottslighet är bedrägerier eller överutnyttjande av de offentliga välfärdssystemen. Välfärdsbrott drabbar kommuner, regioner och statliga myndigheter. Enligt Polismyndigheten (Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten, 2020) har kopplingen mellan välfärdsbrott och kriminella nätverk ökat de senaste åren vilket innebär att välfärdsbrott kan finansiera den organiserade brottsligheten.

En vanlig orsak till bidragsfusk är att personer uppsåtligt folkbokför sig på adresser där de inte bor. I exempelvis Södertälje har socialtjänsten och polisen samarbetat och gjort stora insatser för att motverka att personer folkbokför sig på adresser där de inte bor. Genom det arbetet har kommunen bland annat kunnat minska kostnaderna för försörjningsstöd med många miljoner kronor.

Kommuners skyldigheter och ansvar gällande välfärdsbrott

Kommunallagen, skollagen och lagen om offentlig upphandling

I kommunallagen står att kommunen har ansvaret för att kontrollera och följa upp verksamhet som har lämnats över till en privat utförare.

För grundskolenämndens del är det främst skollagen som förtydligar uppföljningsarbetet av verksamhet som överlämnats till privat utförare, bland annat genom tillsyn och insyn. Insynen ger kommuner möjlighet att hålla sig informerad om exempelvis fristående skolors planering och eventuella förändringar i verksamheten. Ansvar för tillsyn av fristående skolor ligger på Skolinspektionen medan kommunen har tillsyn gentemot fristående förskolor och fristående friliggande fritidshem.

När offentlig sektor köper varor, tjänster eller byggtreprenader sker det oftast genom en offentlig upphandling. Lagen om offentlig upphandling (LOU) är det övergripande regelverket för offentlig upphandling i Sverige och gäller för upphandling som genomförs av en upphandlande myndighet.

Ny lag om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete

Den 1 juli 2023 trädde en ny lag i kraft gällande kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Syftet med lagen är att stärka kommunernas systematiska brottsförebyggande arbete. Enligt lagen ska kommunerna kartlägga brottsligheten inom sitt geografiska område och ta fram en lägesbild över brottsligheten. Lägesbilden ska beskriva brottslighetens omfattning, konsekvenser och orsaker. Utifrån lägesbilden ska kommunen besluta om en åtgärdsplan som regelbundet följs upp.

Enligt lagen ska kommunen dessutom ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet, verka för att frågorna hanteras i ett särskilt forum, inrätta en samordningsfunktion och se till att skriftliga samverkansöverenskommelser ingås med relevanta aktörer. Lagen innebär att kommunerna behöver identifiera kompetensbehov, förstärka samordningen, kartlägga och fördela resurser samt se över arbetssätt och organisation.

Stöd från myndigheter gällande välfärdsbrott

Under 2022 fick Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att genomföra förberedande åtgärder avseende lagförslaget om kommuners ansvar att arbeta brottsförebyggande. För att få förväntad effekt av lagstiftningen skulle ett långsiktigt, mångsidigt och gemensamt stöd till kommunerna byggas ut. Utöver Brå har andra myndigheter tagit fram stödmaterial till kommunernas brottsförebyggande arbete.

SKR

En av de myndigheter som tagit fram stödmaterial till kommunerna är Sveriges kommuner och regioner (SKR). I början på mars 2024 publicerade SKR på sin hemsida, under rubriken *Exempel, vägledningar - stöd för att motverka välfärdsbrottslighet*, ett material som stöd för kommuner och regioner i att påbörja eller utveckla arbetet med att upptäcka, förebygga och motverka välfärdsbrott.

Stödmaterialen är ett verktyg för kommuner och regioner att höja medvetenheten om riskerna och ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet. I materialet ges tips på strategier för framgångsrikt brottsförebyggande arbete och vikten av att hela organisationen involveras utifrån en tydlig ansvarsfördelning.

I ”Checklista förebygga och motverka välfärdsbrott”, beskrivs mer detaljerat förslag på arbetsprocess för kommuners och regioners arbete med att, förebygga, upptäcka och motverka välfärdsbrottslighet.

Regeringen ger tre skolmyndigheter i uppdrag att motverka välfärdsbrott, ekonomisk brottslighet och organiserad brottslighet

För att motverka välfärdsbrott vidtar regeringen åtgärder, bland annat inom skolväsendet. Tre skolmyndigheter får under 2024 i uppdrag att motverka felaktiga utbetalningar och att motverka att kriminella eller olämpliga aktörer verkar i skolväsendet.

Skolinspektionen får i uppdrag att stärka tillsynen och tillståndsprövningen för att motverka att olämpliga aktörer verkar i skolväsendet. Myndigheten ska även göra en riskbedömning av vilka typer av verksamheter som löper störst risk att utsättas för välfärdsbrott och beskriva vilka hinder myndigheten ser för att kunna motverka brotten.

Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten får i uppdrag att redovisa vilka åtgärder myndigheterna har genomfört och vilka möjligheter och hinder de ser för att kunna motverka felaktiga utbetalningar av statsbidrag.

Stadengemensamt arbete att motverka brottslighet

Göteborg har pågående arbeten i staden för att förebygga och motverka brottslighet. Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026, vars syfte är att *”kraftsamla och förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser i det gemensamma arbetet för att öka tryggheten för de som lever, verkar och vistas i staden och för att minska den individuella och organiserade brottslighetens påverkan på göteborgssamhället”*.

Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet är ett nätverk av 12 samverkande myndigheter som leds från stadsledningskontoret genom avdelningen Brottsförebyggande och trygghet. Kunskapscentrums uppdrag är att ta initiativ till, samt stödja och driva nätverk och samarbetsprojekt som ska leda till konkreta åtgärder mot gängkriminalitet, organiserad brottslighet och otillåten påverkan.

Grundskoleförvaltningens kartläggning av risken att utsättas för välfärdsbrott

Under 2022 gav grundskolenämnden förvaltningen i uppdrag att *”kartlägga och vid behov justera styrande dokument och strukturer för att motverka, upptäcka och beivra välfärdsbrottslighet”* (diarienummer N609-1785/22). I rapporten identifieras huvudsakligen fyra riskområden där förvaltningen kan utsättas för välfärdsbrott:

1. Utbetalning av elev- och fritidshemspeng till enskilda huvudmän
2. Utbetalning av tilläggsbelopp till enskilda huvudmän
3. Inköp och upphandling i grundskoleförvaltningen
4. Fritidshemsavgifter till grundskoleförvaltningen

Den samlade bedömningen var att det fanns risker och att det kan förekomma fusk men att det generellt sett inte är satt i system gentemot förvaltningen.

Det pågår ett kontinuerligt utvecklings- och förbättringsarbete för att justera styrande dokument och strukturer i förvaltningen. Utredningen identifierade två utvecklingsbehov kopplat till samverkan i staden:

- stärka förvaltningens samverkan inom staden kring välfärdsbrott
- vid behov stärka samverkan och ta hjälp av myndigheter gällande välfärdsbrott.

Förvaltningens bedömning

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till att utveckla och samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i staden, vilken också poängterades i ovan nämnda utredning som förvaltningen gjorde under 2022. En eventuell ny funktion föreslås kopplas till stadens redan etablerade brottsförebyggande arbete och även belysas tydligare i stadens brottsförebyggande program, som ska uppdateras 2026.

Med en central funktion som har "för" mycket ansvar kan det finnas en risk att förvaltningarna inte tar ansvar för frågan inom sina verksamhetsområden, därför behöver det finnas en kombination av centralt och lokalt ansvar. Det behöver förtydligas att förvaltningar och bolag förväntas arbeta med att kartlägga risker för välfärdsbrott systematiskt, exempelvis i uppföljningsrapporterna.

Folkbokföringsbrott är utbrett i landet så om Göteborgs kommun gemensamt med myndigheter kommer till rätta med problemet kan kostnader för försörjningsstöd minska i staden. Eftersom vårdnadshavare med försörjningsstöd inte betalar fritidshemsavgift kan en följeffekt av minskade försörjningsstödkostnader bli att grundskoleförvaltningen erhåller ökade intäkter för fritidshemsavgifter om fler vårdnadshavare arbetar. Likaså skulle en minskning av folkbokföringsbrott minska risken för att förvaltningen betalar ut felaktiga ersättningar till elever på fristående skolor.

Grundskoleförvaltningen välkomnar att Skolinspektionen ges ett uppdrag om att stärka tillsynen och tillståndsprövningen för att motverka att olämpliga aktörer verkar i skolväsendet. Eftersom kommunerna endast har insynsansvar av skolor innebär det begränsade möjligheter att granska fristående aktörer.

Tack vare att frågan kring välfärdsbrott är mer aktualiserad i Sverige än någonsin, både på nationell och lokal nivå, finns god kunskap hos myndigheter och andra kommuner om hur ett välfärdsbrottsförebyggande arbete kan planeras och genomföras. Genom att utgå från bland annat de stödmaterial som myndigheter har tagit fram för kommunernas brottsförebyggande arbete finns troligtvis redan erfarenhet och kunskap kring exempelvis vilka möjligheter det finns till oannonserade hembesök och hur stickprovskontroller kan utföras.

Grundskoleförvaltningen ser att det redan finns politisk styrning om att öka samverkan kopplat till välfärdsbrottslighet och att det kan finnas flera sätt att uppnå detta. Utifrån det föreslår förvaltningen att motionen ska anses vara besvarad.

Protokollsutdrag skickas till

Remissvaret skickas till stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se. Ange diarienummer SLK-2023-01145

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Remissvar – motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottsligheten

§ 14

Beslut

I styrelsen för Higab AB:

1. Att tillstyrka förslag om en särskild central funktion för att motverkavälfärdsbrottslighet

Handling

14. Beslutsärende - Remissvar - Central funktion för att motverka välfärdsbrottsligheten

Dag för justering

2024-04-23

Vid protokollet

Sekreterare

Linnea Pousard

Ordförande

Johannes Olsson

Justerande

Kalle Bäck

Beslutsunderlag
Styrelsen 2024-04-22
Beslutspunkt (14)

Handläggare: Ida Lindgren, Koncernsäkerhetschef
Telefon: 031-368 53 50
E-post: ida.lindgren@higab.se

Remissvar – motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottsligheten

Förslag till beslut

I styrelsen för Higab AB:

1. Att tillstyrka förslag om en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Sammanfattning

Förslag till beslut i kommunfullmäktige är att kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Sammanfattningsvis ser Higab att komplexa frågor som måste hanteras av experter inom specifika områden, fortsatt ska hanteras av de förvaltningar som kan området. Men en särskild centralfunktion skulle kunna bidra till ökade samordningsvinster mellan stadens olika verksamheter och andra statliga myndigheter, reda i sekretessfrågor och lotsa stadens handläggare och tjänstemän till rätt expert inom rätt område.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kostnaden för välfärdsbrott för kommuner uppskattas uppgå till mångmiljardbelopp enligt Sveriges Kommuner och Regioner. Det kan röra sig om upphandlingar av entreprenörer och välfärdstjänster, föreningsbidrag, avtal om Idéburet offentligt partnerskap (IOP), om myndighetsutövning med mera. För att hantera välfärdsbrott inom kommunen behövs en nära och effektiv samverkan mellan aktörer.

En särskild central funktion skulle kunna komplettera nuvarande experter med ökad systemförståelse och koordinering av det förebyggande och reaktiva arbetet - ett arbete som kan bidra till att identifiera och åtgärda de brister som finns i de olika systemen, och som på sikt kan spara pengar åt kommunen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Inget särskilt att beakta.

Bedömning ur social dimension

Den samhällsskada som välfärdsbrotten utgör handlar inte bara om att våra gemensamma skattemedel utnyttjas fel utan också om att tilliten och förtroendet för samhällsinstitutionerna undergrävs. Det hotar i förlängningen det demokratiska systemet. Genom en särskild central funktion skulle välfärdsbrott tydligare kunna kopplas till målen om att öka tilliten och förtroendet för samhällsinstitutioner och värna det demokratiska systemet.

Påverkansförsök och otillåten påverkan ökar risken för självcensur för stadens medarbetare vilket innebär en allvarlig sårbarhet för kommunen. För att motverka otillåten påverkan behöver arbetet bedrivas metodiskt på så väl strategisk som operativ nivå integrerat med det systematiska arbetsmiljöarbetet, rekryteringsprocesserna och personsäkerheten i staden. En särskild central funktion skulle kunna bidra till att hela problembilden identifieras och delas mellan olika funktioner i staden.

Samverkan

Samverkan har inte skett

Bilagor

1. Bilaga 1_ motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Expediering

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se. Diarienummer SLK-2023-01145

Ärendet

Higabs styrelse har fått i uppdrag att svara på remiss – förslag om en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrott.

I remissvaret har Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) definition av välfärdsbrottslighet använts “Välfärdsbrottslighet är när en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning.”

Välfärdsbrott och otillåten påverkan innebär utmaningar för vårt ekonomiska och i förlängningen vårt demokratiska system.

Higab ser ett fortsatt behov av de expertresurser som idag finns tillgängliga på stadens förvaltningar. Bedömningen är att komplexiteten kring välfärdsbrotten ökar. Expertis inom respektive område är därför ett måste för att stadens övriga förvaltningar och bolag ska få det stöd som det framgent spås finns behov av.

Idag finns det resurser och expertkompetenser kring välfärdsbrott och otillåten påverkan inom det trygghetsskapande- och brottsförebyggande arbetet (våldsbejakande extremism, GVI, A-krim, otillåten påverkan m.m.), inom inköp- och upphandling, inom idrott- och förening samt inom inre påverkan kopplat till rekryteringsprocesser m.m. De arbetar idag både förebyggande och reaktivt. Utifrån dagens behov bedöms de kunna stödja bolaget. Men Higab ser samtidigt en framtid där ökad samordning krävs.

Experterna behöver kontakt med varandra och med andra delar och funktioner inom staden. Behov finns av en ”lots” till experterna inom respektive område, både mellan experterna själva och för de förvaltningar och bolag som använder sig av experterna. Idag sker samverkan för att få samlade kunskaper om exempelvis kriminaliteten i lokalsamhället och den användas för att bekämpa välfärdsbrott, men den kan samordnas, koordineras och kommuniceras än bättre.

För att förebygga och motverka de samhällsproblem som välfärdsbrotten driver krävs vidare systematisk samverkan mellan flera statliga och kommunala verksamheter, något som en ”lots” skulle kunna leda. Processledning för riskanalyser i syfte att identifiera svagheter i de egna och mellan de egna verksamheterna är också centralt för en framtida central funktion. Ett viktigt bidrag för en framtida central funktion är att korta ledtider i de ärenden som enskilda handläggare lyfter.

Det finns fortfarande ett antal frågor som behöver utredas och säkerställas innan. Exempelvis hur långt det kommunala uppdraget sträcker sig när det gäller att utreda fusk och misstänkta brott. Hur sekretesslättnad och hantering av information ska hanteras mellan bolag, förvaltningar, statliga myndigheter och andra aktörer. Hur de verktyg som redan är framtagna och som kommer tas fram av respektive experter kan delas och utnyttjas bättre, hur redan etablerade nätverk ska fortskrida. Hur gränssnitt mellan HR och säkerhet ska formas osv.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis ser Higab att komplexa frågor som måste hanteras av experter inom specifika områden, fortsatt ska hanteras av de förvaltningar som kan området. Men en särskild central funktion skulle kunna bidra till ökade samordningsvinster mellan stadens olika verksamheter och andra statliga myndigheter, reda i sekretessfrågor och lotsa stadens handläggare och tjänstemän till rätt expert inom rätt område.

§ 57 Ärendenummer IOFF-2024-00066

Motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Beslut

Enligt förvaltningens tjänsteutlåtande och bifallsyrkande från M, KD, C och SD:

1. Idrotts- och föreningsnämnden tillstyrker motionen.
2. Idrotts- och föreningsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande.

Handlingar

- Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet
- Tjänsteutlåtande avdelning föreningsstöd, daterad 2024-04-03

Yrkanden

Dan-Ove Marcelind (M), Edwin Friedlaender (M) och Bartek Rosinski (M) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Bettan Andersson (V), Kerstin Hultman (V), Staffan Lindström (S), Vincent Siekkinen Franzén (S) och Jasmin Khalaj Samadi (S) yrkar avslag till förvaltningens tjänsteutlåtande.

John Harfouce (C) och David Bernardi (C) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Propositionsordning

Ordföranden Bettan Andersson (V) ställer yrkandet om bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande mot yrkandet om avslag, och finner att nämnden beslutar avslå förvaltningens tjänsteutlåtande.

Votering är begärd och verkställs.

Efter genomförd omröstning finner ordföranden att nämnden beslutat bifalla förvaltningens tjänsteutlåtande.

Omröstning

Ordföranden Bettan Andersson (V) föreslår följande omröstningsordning som godkänns av nämnden:

Ja-röst: Avslag till förvaltningens tjänsteutlåtande
(bifall till avslagsyrkandet från V och S)

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-04-23

Nej-röst: Bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande
(avslag till avslagsyrkandet från V och S)

Ja-röster: Staffan Lindström (S), Jasmin Khalaj Samadi (S), Vincent Siekkinen Franzén (S), Kerstin Hultman (V) och Bettan Andersson (V)

Nej-röster: Edwin Friedlaender (M), Bartek Rosinski (M), Dan-Ove Marcelind (KD), David Bernardi (C), John Harfouce (C) och Magnus Marelius (SD)

Utfall: 6 nej-röster mot 5 ja-röster. Bifall till förvaltningen tjänsteutlåtande.

Reservationer

Staffan Lindström (S), Jasmin Khalaj Samadi (S), Vincent Siekkinen Franzén (S), Kerstin Hultman (V) och Bettan Andersson (V)

Protokollsutdrag skickas till

Avdelning föreningsstöd

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-03

Ärendenummer IOFF-2024-00066

Handläggare

Soheil Hedayati

E-post: soheil.hedayati@ioff.goteborg.se

Yttrande över motion om att inrätta en central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

1. Idrotts- och föreningsnämnden tillstyrker motionen.
2. Idrotts- och föreningsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Motionens utgångspunkt är att motverka välfärdsbrott vilket i sin tur skall resultera i en minskning av felaktiga utbetalningar. Funktionen ska samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. Förvaltningens bidragsgivning tar sin utgångspunkt i Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället. Därutöver är det viktigt att det finns en tydlig organisation för kontroll både inom respektive förvaltning och för staden totalt fristående från de som handlägger och beslutar om stöden. Det bör finnas tydliga rutiner inom staden för avstämning mellan förvaltningar för att säkerställa att inte dubbelfinansiering sker genom olika stöd från staden. Förvaltningens förslag är att tillstyrka motionen och ser en fördel med att det på central nivå utförs ekonomisk och juridisk kontroll av föreningar som söker stadsdelsförvaltningarnas stöd, vilket möjliggör kvalitetssäkring och likvärdig behandling.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Välfärdsbrott som förekommer på ett ställe i välfärdssystemet får effekter i andra delar. Konsekvenserna av dessa brottsliga aktiviteter är betydande och sträcker sig långt bortom de omedelbara ekonomiska förlusterna. Välfärdsbrottsligheten riskerar att skapa misstro gentemot politiker och myndigheter. Medborgarna kan tappa förtroendet för att deras skattepengar används på ett rättvist och effektivt sätt. När stora summor stjäls från välfärdssystemen genom omfattande och strukturerade brottsupplägg blir det mindre pengar över till vård, skola och omsorg.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Idrotts- och föreningsnämndens bidragsgivning syftar till att möjliggöra för föreningar och organisationer att bidra till en rik fritid för nämndens och förvaltningens målgrupper. Bidragsgivningen är inriktad på ideella föreningar som bedriver verksamhet i Göteborg för barn och unga (7–25 år), personer med funktionsnedsättning eller personer över 65 år. Genom en minskning av felaktiga utbetalningar skapas förutsättningar för en meningsfull fritid för dem som vi är till för.

Samverkan

Ärendet har inte varit föremål för facklig samverkan.

Bilagor

1. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Ärendet har sänts till idrotts- och föreningsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, förskolenämnden, grundskolenämnden, Higab AB, idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, kulturnämnden, miljö- och klimatsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, socialnämnd Nordost, socialnämnd Sydväst, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden. Yttrande ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 29 april 2024.

Beskrivning av ärendet

Motionens utgångspunkt är att motverka välfärdsbrott vilket i sin tur skall resultera i att minska felaktiga utbetalningar. Motionärerna ser ett behov av att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet, och föreslår därför att inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att möjliggöra samverka över förvaltningsgränser. Funktionen ska samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. I funktionen ska man se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner, ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten och ta fram förslag på välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med det brottsförebyggande arbetet i staden.

Förvaltningens bedömning

Idrotts- och föreningsnämnden anser att det är mycket viktigt att motverka välfärdsbrott och att säkerställa en rättssäker hantering av föreningsstöd. Det är viktigt att stödet går till rätt saker, till demokratiska föreningar och att stödet inte ges från flera offentliga aktörer avseende kostnader för samma sak så att en dubbelfinansiering uppstår.

Förvaltningens bidragsgivning tar sin utgångspunkt i Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället. Därutöver är det viktigt att det finns en tydlig organisation för kontroll både inom respektive förvaltning, och för staden, totalt fristående från de som handlägger och beslutar om stöden. Det bör finnas tydliga rutiner inom staden för avstämning mellan förvaltningar och bolag för att säkerställa att inte dubbelfinansiering sker genom olika stöd från staden.

Förvaltningen följer upp och granskar föreningarna regelbundet. Dokument som årsbokslut, verksamhetsberättelse, protokoll från årsmöte och konstituerande styrelsemöte, revisionsberättelse och stadgar genomläses noggrant. Detta sker både när en förening har gjort en ansökan och när föreningen redovisar ett bidragsår. Kontrollerna sker för att bedöma om föreningarna lever upp till förvaltningens och stadens riktlinjer för föreningsbidrag. När oklarheter uppstår kring innehållet i dokumenten ställer förvaltningen frågor till berörda föreningar.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning att det är bekymmersamt med välfärdsbrott och felaktiga utbetalningar. Idrotts- och föreningsförvaltningens uppfattning är att det finns ett behov av en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Fördelen med att det på central funktion utförs ekonomisk och juridisk kontroll av föreningar som söker föreningsbidrag, möjliggör kvalitetssäkring, likvärdig behandling

och rättssäkerhet i Göteborg stad. Funktionen kan kontinuerlig utveckla och samordna arbetet med välfärdsbrottslighet inom staden. Förslag på hur detta skulle kunna genomföras, organiseras med mera kräver dock en grundlig utredning och lägesbild där olika perspektiv beaktas som exempel på förvaltningens kännedom om föreningarna och specialkunskaperna som finns i förvaltningen.

Idag har nämnderna delvis olika syften med sina föreningsstöd och riktar sig också till olika delar av föreningslivet. Nämnderna har även olika krav och kriterier som ska vara uppfyllda för att få bidrag. Detta medför att utredningar och uppföljningar behöver anpassas vilket också kräver särskild kännedom om respektive nämnds verksamhet och föreningsstöd. Därav är det viktigt med en grundläggande för att beakta olika perspektiv som finns i Göteborg stad. Lägesbilden ska bidra till att identifiera hur Göteborgs Stad kan stärka upp sitt arbete mot välfärdsbrott och på så sätt svara upp mot flera av kraven som ställs på kommunerna i den nya lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete.

Sammantaget ser förvaltningen en fördel med att det på central nivå utförs ekonomisk och juridisk kontroll av föreningar som söker stadsdelsförvaltningarnas stöd, då det möjliggör kvalitetssäkring och likvärdig behandling. Därav föreslår idrott- och föreningsförvaltningen att nämnden tillstyrker motionen.

Johan Sävhave

Karin Lackéus

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef föreningsstöd

Svar på motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

§ 31, 073/24

Beslut

I inköps- och upphandlingsnämnden

1. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet avstyrks, med hänvisning till att motionens syfte och intentioner kan verkställas inom etablerade verksamheter genom tydliga uppdrag.
2. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som eget yttrande.

Ärendet

Nämnden ska ta ställning till motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Handlingar

1. Yrkande från M, D och L den 27 mars 2024,
2. Tjänsteutlåtande den 14 mars 2024,
3. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Yrkanden

Sarah Ullmark (M) och Jonas Stenberg (D) yrkar bifall till yrkande från M, D och L:

Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet tillstyrks.

Paul Hedman (V), Anna Skarsjö (S) och Eva Ternegren (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordförande ställer de båda förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar att bifalla förvaltningens förslag till beslut.

Omröstning begärs och ska verkställas.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-03-27

Omröstning

Nämnden godkänner följande ordning för omröstningen:

Ja-röst för att bifalla förvaltningens förslag till beslut,

Nej-röst för att bifalla yrkande från M, D och L.

Ja-röster: Eva Ternegren (MP), Anna Skarsjö (S), Paul Hedman (V), Anne Akujärvi (S)
och Füsun Dehiller (V).

Nej-röster: Sarah Ullmark (M), Jonas Stenberg (D), Ditte Nörby (L) och Göran Svensson
(SD).

Med resultatet 5 ja-röster mot 4 nej-röster så beslutar nämnden att bifalla förvaltningens
förslag till beslut.

Reservation

Sarah Ullmark (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Protokollsanteckning

Aristide Ndamtang (KD) lägger protokollsanteckning enligt följande:

”Om jag hade fått rösta hade jag ställt mig bakom yrkandet från M, D och L.”

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2024-04-03

Vid protokollet

Sekreterare

Kajsa Sultanova

Ordförande

Eva Ternegren (MP)

Justerande

Sarah Ullmark (M)

Inköp- och upphandlingsnämnden

Yrkande (Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna)

Ärendenummer 8

Yrkande angående svar på motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut i inköp- och upphandlingsnämnden:

1. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet tillstyrks.

Yrkande

Att skattepengar lämnar det gemensamma genom felaktiga utbetalningar istället för satsas i välfärden är ett mycket allvarligt problem. Det är systemhotande att kriminella kan utnyttja systemen och tillskansa sig medel som de inte har rätt till. Det är av yttersta vikt att kommunen har ett systematiskt och stadengemensamt arbetssätt för att stävja felaktiga utbetalningar och annan välfärdsbrottslighet.

Förvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande att man har fått i uppdrag att samordna arbetet med kontroller av riskbranscher och att detta inneburit till att främja sund konkurrens.

Förvaltningen skriver vidare att man redan har etablerade arbetssätt och att en central funktion riskerar att göra att man tappar fart.

Vi ifrågasätter inte att just inköp- och upphandlingsförvaltningen har ett väl fungerande arbete för att motverka välfärdsbrottslighet i de delar av stadens verksamhet där man har rådighet. Att ha ett systematiskt arbetssätt gäller emellertid inte över hela staden och att inköp- och upphandlingsförvaltningens goda arbete med exempelvis arbetsplatskontroller och arbetslivskriminalitet kan således inte vara avgörande för bedömningen av kommunens behov. Välfärdsbrottsligheten är dessutom betydligt större än osund konkurrens. Det finns alltför många verksamheter i staden som saknar tillräcklig systematik i sitt arbete med dessa frågor.

Inköps- och upphandlingsförvaltningen skriver slutligen att man ser positivt på en samordnande funktion men menar att det är mer resurseffektivt att utförandet av insatser för att förhindra välfärdsbrottslighet sker där sakkunskapen och sammanhanget finns. Det är korrekt att sakkunskap finns i olika delar av kommunen och det är viktigt att den sakkunskapen tillämpas, och syftet är just detta. Utifrån ett stadengemensamt perspektiv ska kunskap och goda erfarenheter delas för att förbättra hela kommunen. Att inrätta en central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet ger oss bättre förutsättningar att, genom den kompetens som finns i våra olika verksamheter, upprätta gemensamma system för arbetet.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-14

Diarienummer N050-0073/24

Handläggare

Linda Nilsson

Telefon: 031- 031-366 37 16

E-post: linda.nilsson@ink.goteborg.se

Svar på motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

Inköps- och upphandlingsnämnden

1. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet avstyrks, med hänvisning till att motionens syfte och intentioner kan verkställas inom etablerade verksamheter genom tydliga uppdrag.
2. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som eget yttrande.

Sammanfattning

Inköps- och upphandlingsnämnden har utsetts till remissinstans för inkommen motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Motionen framhåller att ett stort ansvar vilar på kommuner att motverka välfärdsbrott, då kommuner bland annat bedriver bred myndighetsutövning inom flertalet områden. Välfärdsbrotten berör många verksamheter och kan handla om allt från folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan. Motionärerna skriver att det även finns kriminella aktörer som utnyttjar välfärdssystemen. På sikt riskerar detta att bli systemhotande och underminera välfärden.

Inköps- och upphandlingsnämndens arbete med att verka för att de leverantörer som staden har affärer med är seriösa leverantörer, har bidragit till att främja den sunda konkurrensen på många marknader. Nämnden har haft fokus på de riskbranscher staden identifierat. Förvaltningen har utvecklat arbetsmetoder för arbetsplatskontroller, stöd till staden för hantering av riskbranscher samt utvecklat arbetssätt för hur kontroll görs under upphandlingsfasen.

Intentionerna i motionen är bra och nämnden bedömer att det är av vikt att viss samordning sker för att kunskapshöja och finna synergier, men att inrätta en ny central funktion riskerar att styrfart tappas i redan etablerade och upparbetade metoder. Inköps- och upphandlingsförvaltningen har etablerade arbetssätt och upparbetade nätverk, samt riktade uppdrag från Kommunfullmäktige till Inköps- och upphandlingsnämnden för att fortsatt, genom etablerade arbetssätt, verka mot välfärdsbrottslighet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Syftet med motionen och synliggörandet av de insatser som genomförs idag visar på att arbetet för att motverka välfärdsbrottslighet till stor del handlar om ekonomi.

Välfärdsmedel ska riktas till aktörer som verkar i enlighet med gällande lagar och förordningar. Leverantörer som åsidosätter sitt ansvar bidrar till en osund konkurrenssituation. En samordnad funktion som håller samman de insatser som respektive förvaltning vidtar inom dess sakområde för att motverka välfärdsbrottslighet kan generera positiv effekt ur ett ekonomiskt perspektiv. Samordnade uppdrag av arbetsplatskontroller har Inköps- och upphandlingsnämnden idag och därigenom ansvaret att kunskapshöja och sprida arbetssätt. Syftet med en funktion för samordnade kontroller i staden är att bekämpa arbetslivskriminalitet och minska risken för osund konkurrens, så att välfärdsmedel hamnar hos seriösa leverantörer.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Inköps- och upphandlingsförvaltningen bidrar till trygg stad genom samordnade kontroller och fokus på att förhindra osund konkurrens. Syftet med en funktion för samordnade kontroller i staden är att bekämpa arbetslivskriminalitet och minska risken för osund konkurrens. Trygga arbetssituationer är en bidragande faktor till ett fungerande samhälle.

Samverkan

Information har skett med de fackliga organisationerna i samband med FSG den 21 mars.

Bilagor

1. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Ärendet

Inköps- och upphandlingsnämnden ska ta ställning till motionen och i arbetet med svar till yttrande bör Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) definition av välfärdsbrottslighet beaktas: "Välfärdsbrottslighet är när en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning."

Remissvaret, i form av tjänsteutlåtande, ska tillsammans med protokollsutdrag ha kommit in till stadsledningskontoret senast 2024-04-29.

Beskrivning av ärendet

Motionens intentioner

Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet har väckts i kommunfullmäktige, Handling 2023 nr 254. Motionärernas förslag till beslut i kommunfullmäktige är att kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Motionen framhåller att ett stort ansvar vilar på kommuner att motverka välfärdsbrott, då kommuner bland annat bedriver bred myndighetsutövning inom flertalet områden. Välfärdsbrotten berör många verksamheter och kan handla om allt från folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan. Motionärerna skriver att det finns även kriminella aktörer som utnyttjar välfärdssystemen. På sikt riskerar detta att bli systemhotande och underminera välfärden.

Motionen belyser att det idag finns ett etablerat arbete i flertalet verksamheter för att säkerställa att välfärdsbrott inte sker, bland annat inom allmännyttan för att möta problematiken med skenäktenskap och olovlig andrahandsuthyrning samt inom bland annat föreningslivet och bidrag som betalas ut på felaktiga grunder.

Motionärerna anser att för att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet behöver arbetet utvecklas genom att inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser. Funktionen ska samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. I funktionen ska man se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner, ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten och ta fram förslag på hur välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med arbetet med brottsförebyggande arbetet i staden.

Inköps- och upphandlingsförvaltningens insats mot välfärdsbrottslighet

En viktig del i inköps- och upphandlingsförvaltningens roll för att motverka välfärdsbrottslighet är arbetet med att främja sund konkurrens. Det handlar om att genomföra samordnade kontroller inom riskområden. Syftet med en funktion för samordnade kontroller i staden är att bekämpa arbetslivskriminalitet och minska risken för osund konkurrens. Kontroller genomförs både på egna ramavtal och efter överenskommelse på andra förvaltningars och bolags avtal. Funktionen har under 2023 expanderat genom att rekrytera två nya medarbetare och består nu av fyra heltidstjänster. Under 2023 har 22 kontroller åt tio olika förvaltningar och bolag inom Göteborgs Stad

genomförts. Dessa kontroller har identifierat avvikelser, särskilt inom bygg- och anläggningsbranschen, där betydande brister gällande efterlevnad av lagar och avtalsregler observerats. Inom bygg- och anläggningsbranschen har 119 företag och 301 personer kontrollerats. Bland avvikelserna har noterats att 15 procent av arbetstagarna inte är inloggade i personalliggaren, 4 procent har saknat ID06-kort, och alla utländska företag hade brustit vad gäller att göra anmälan till utstationeringsregistret. En tydlig lärdom av arbete under 2023 är behovet av förbättrade skrivningar i avtal och upphandlingsdokument för att effektivisera upphandlings- och kontrollprocessen utifrån sund konkurrens och möjliggöra adekvata åtgärder vid brister. Därför har förslag till förbättringar lämnats in för att införlivas i stadens mallar för byggentreprenader under 2024.

Inköps- och upphandlingsnämndens etablerade arbete fick, genom kommunfullmäktiges budget för 2024, utvecklat fokus genom riktat uppdrag avseende att ta fram ett kommunövergripande arbetssätt för hanteringen av riskbranscher inom inköp och upphandling, samt att utöka och utveckla arbetet med arbetsplatskontroller. Arbetet ska göras i samverkan med de nämnder och bolagsstyrelser som gör många entreprenadupphandlingar. Dessa två uppdrag visar på vikten av det arbete som förvaltningen under 2022 och 2023 byggt upp. Ett arbete för att främja sund konkurrens och motverka oseriösa aktörer. Förvaltningens arbete och de riktade uppdragen ligger även i linje med flera av kommunfullmäktiges mål som synliggörs i budget 2024.

Som ett led i att systematiskt vidta brottsförebyggande åtgärder, i verksamheter och på platser samt vid tjänster där brott riskerar att begås, sker samverkan mellan inköps- och upphandlingsförvaltningen och stadsledningskontoret genom nätverket Sund konkurrens. Arbetet inom nätverket Sund konkurrens sker exempelvis genom kunskapsspridning och samverkan via möten, nätverk och seminarier i vilka representanter från Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Skatteverket och Försäkringskassan ingår. Nätverkets fokus är att verka för att förhindra ekonomisk brottslighet och oseriös näringsverksamhet, i syfte att motverka osund konkurrens.

Förvaltningens bedömning

Precis som motionärerna framhåller i motionen kan välfärdsbrottslighet handla om olika typer av problematik. Inköps- och upphandlingsförvaltningen har valt att ta ställning till motionen utifrån förvaltningens uppdrag, möjligheter och ansvar samt Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) definition "Välfärdsbrottslighet är när en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning". Välfärdsbrott för inköps- och upphandlingsförvaltningen är primärt där man genom oegentligheter tillskansar sig fördelar som exempelvis ett avtal, som man sedan inte avser att följa. Det i sin tur åsidosätter konkurrens på lika villkor och välfärdsmedel nyttjas av oseriösa leverantörer och kan leda till att arbetslivskriminalitet frodas.

Intentionerna i motionen är bra och inköps- och upphandlingsförvaltningen bedömer att det är av vikt att viss samordning sker för att kunskapshöja och finna synergier, men att inrätta en ny central funktion riskerar att tappa styrfart i redan etablerade och upparbetade metoder. Inköps- och upphandlingsförvaltningen har idag etablerade arbetssätt och upparbetade nätverk, samt i kommunfullmäktiges budget för år 2024 även riktade uppdrag för att fortsatt, genom etablerade arbetssätt, verka mot välfärdsbrottslighet.

Vidare är kunskapscentrum mot organiserad brottslighet på stadsledningskontoret en central funktion, vilken verkar för kunskapshöjning i staden. Denna funktion kan tillsammans med verksamheter som besitter kompetens inom sakområdet bli en viktig garant för att förhindra oseriösa aktörer. Exempelvis synliggörs vikten av kompetens inom sakområdet när brister identifieras och förmågan därmed finns att se vad som kan utvecklas för att hantera och motverka bristerna; såsom behovet av förbättrade skrivningar i avtal och upphandlingsdokument för att effektivisera upphandlings- och kontrollprocessen utifrån sund konkurrens och möjliggöra adekvata åtgärder vid brister. Ett förbättringsområde identifierat tack vare hög grad av kunskap inom upphandling.

Inköps- och upphandlingsförvaltningen ser positivt på en samordnande funktion, men framhåller att det är, ur ett stadenperspektiv, mer resurseffektivt att utförandet av insatser för att förhindra välfärdsbrottslighet sker där sakkunskapen och sammanhanget finns, samt att förutsättningar för detta kan tillhandahållas inom etablerade verksamheter.

Förvaltningen föreslår således nämnden att avstyrka motionen, med hänvisning till att motionens syfte och intentioner kan verkställas inom etablerade verksamheter genom tydliga uppdrag, snarare än genom att inrätta något nytt.

Linda Nilsson
Avdelningschef

Henrik Karlsson
Förvaltningsdirektör

Yttrande över motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

§ 90, 0194/24

Beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden avstyrker motionens förslag om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.
2. Kulturnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Kulturnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Handling

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande 2024-04-09.

Yrkanden

Under överläggningarna i ärendet läggs följande förslag:

- Anneli Rhedin (M) yrkar bifall till motionen.
- Förste vice ordförande Grith Fjeldmose (V) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande och avslag på motionen.

Ordförande Pär Johansson (S) ställer yrkandena från Anneli Rhedin (M) och Grith Fjeldmose (V) under proposition och finner att kulturnämnden bifaller yrkandet från Grith Fjeldmose (V).

Omröstning begärs.

Propositionsordning

Föreslagen propositionsordning ”Ja för bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande och Nej för bifall till motionen” godkänns.

Omröstning

Mariya Voyvodova (S), Karl Johan Nordensten (MP), Maja Bentzer (V), AnnaSara Perslow (C), förste vice ordförande Grith Fjeldmose (V) samt ordförande Pär Johansson (S) röstar Ja.

**Utdrag ur protokoll
Kulturnämnden**

Sammanträdesdatum: <!sammanträdesdatum>

Anneli Rhedin (M), Simon Hultström (M), Mariana Lundaby (KD), Rasmus Ragnarsson (SD) samt andre vice ordförande Ewa Jablonska (L) röstar Nej.

Med röstsiffrorna 6 Ja mot 5 Nej bifaller kulturnämndens tjänsteutlåtande.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen.

Dag för justering

2024-04-22

Vid protokollet

Sekreterare

Stina Borrmann

Ordförande

Pär Johansson

Justerande

Ewa Jablonska

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-09

Diarienummer 0194/24

Handläggare

Peter Dubrefjord

Telefon: 031-368 78 14

E-post: peter.dubrefjord@kultur.goteborg.se

Yttrande över motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden avstyrker motionens förslag om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.
2. Kulturnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Kulturnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

En motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet har inkommit. Kommunstyrelsen har översänt motionen till bland andra kulturnämnden för yttrande senast 2024-04-29.

Kulturförvaltningen delar motionärernas uppfattning att det förebyggande arbetet mot välfärdsbrottslighet behöver kopplas tydligare till övrigt brottsförebyggande arbete inom staden. Störst fokus bör läggas på förebyggande arbete. Att offentliga bistånd, bidrag och stöd inte fördelas eller tilldelas felaktigt är väsentligt. Samordning och samverkan inom det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet inom staden utvecklas löpande. Kulturförvaltningen anser att de befintliga centrala funktionerna inom brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete på stadsledningskontoret och de samordningsansvariga socialförvaltningarna också fortsättningsvis ska utveckla det förebyggande arbetet, även när det gäller välfärdsbrottslighet.

Kulturförvaltningen erbjuder Göteborgs fria konst- och kulturliv olika typer av stöd, stipendier och bidrag. Gemensamt är att sökanden gör ansökan och därefter sker bedömning utifrån riktlinjer och regler. Beroende på vilket stöd det gäller kan det antingen vara nämnden eller förvaltningen som fattar beslut om bidrag och stöd.

Kulturförvaltningen ser att de juridiska aspekterna utifrån vissa av förslagen i motionen behöver utredas ytterligare. Särskilt frågan om oannonserade hembesök. Justitieombudsmannen (JO) har varit tydlig med att utrymmet för att göra oannonserade hembesök är mycket begränsat och endast kan godtas i undantagsfall eftersom det utgör

ett otvivelaktigt intrång i den enskildes integritet. Yttrandet från JO avsåg dock specifikt socialtjänstens verksamhet och dess vidare giltighet är inte utredd. Dessa uppgifter bör hanteras av andra verksamheter inom staden eller samverkande organisationer. Exempelvis används Samverkanstillsyn där polis, räddningstjänst och kommun gör gemensamma tillsyn och kontroller och olika lagrum kan åberopas för att få tillträde till lokaler och verksamheter.

För att motverka infiltration är det viktigt att Göteborgs Stad anställer eller befordrar rätt personer till arbetsuppgifter som innebär bedömning, beslutsfattande och tilldelning av bistånd, bidrag och stöd. Fördjupade bakgrundskontroller inför anställningar och chefstillsättningar skulle ge oss möjlighet att få bättre kontroll på eventuella dolda intressen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kulturförvaltningens bedömning är att arbetet med att förebygga välfärdsbrottslighet har positiv påverkan på samhällsekonomin som helhet. Ju mer gemensamma resurser som hamnar rätt desto högre måluppfyllelse och ökad legitimitet för systemet som helhet. Mer förebyggande och samordnat arbete inför bedömning, beslut och utbetalning kan bidra till att färre resurser riktas fel.

Enligt ekobrottsmyndigheten är det endast cirka 10 procent av felaktigt utbetalda bidrag, bistånd och stöd som någonsin återbetalas. Vägen dit är lång, tidskrävande och tar stora samhällsresurser i anspråk. I stället bör mer utredande och förebyggande insatser genomföras före beslut om tilldelning. Det är mer resurseffektivt och ger större effekt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Kulturförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

I regeringsformen (SFS 1974:152) föreskrivs att "den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten". Ju högre nivå av välfärd desto mindre negativa sociala effekter. Arbetet med att säkerställa att de gemensamma resurserna används till rätt saker och tillfaller rätt individer eller organisationer är att trygga den gemensamma välfärden.

Bilaga

Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Expedieras till

Kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet till bland andra kulturnämnden för yttrande senast den 29 april.

Beskrivning av ärendet

En motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) har inkommit med förslag om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Motionärerna menar att den centrala funktionen kan bidra till att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet.

Kommunstyrelsen har översänt motionen till Förvaltnings AB Framtiden, förskolenämnden, grundskolenämnden, Higab, idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, kulturnämnden, miljö- och klimatinämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden för yttrande senast 29 april.

Välfärdsarbete på nationell och lokal nivå

Regeringsformen föreskriver att "den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten" och att det allmänna ska;

- garantera allas rätt till arbete, bostad och utbildning,
- verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa,
- främja en hållbar utveckling,
- verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden,
- värna den enskildes privatliv och familjeliv,
- verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara,
- motverka diskriminering av människor på grund av omständigheter som gäller den enskilde som person,
- främja vissa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv.

Ansvaret för det svenska välfärdssystemet delas mellan stat, regioner och kommuner.

Välfärd är en samlande benämning på människors levnadsförhållanden och avser bland annat deras privatekonomi, hälsa, utbildning, bostadsförhållanden och kultur. Begreppet är mångtydigt. Det handlar det om bedömning, beslut och utbetalning av bistånd, bidrag eller stöd. För att undvika att välfärdssystemet utnyttjas krävs ett aktivt arbete från stadens nämnder, bolag och andra aktörer för att förebygga och bekämpa alla former av brottslighet. Brottsförebyggande arbete ska utvecklas och samordnas både inom staden och tillsammans med andra aktörer. Att resurserna hamnar rätt är en förutsättning för att nå regeringsformens mål om välfärd.

Enligt den rapport som det hänvisas till i motionen från Studieförbundet Näringsliv och Samhälle uppgick kommunernas totala kostnader 2022 till cirka 773 miljarder kronor. Uppskattningsvis betalas mellan 8–20 miljarder ut felaktigt. Det kan finnas flera orsaker men ofta visar det sig att det ligger ett brott bakom. Enligt Ekobrottsmyndigheten är det endast cirka 10 procent av felaktigt utbetalda pengar som leder till återbetalning. Arbetet tar stora samhällsresurser i anspråk. Arbetet behöver samordnas och samverkas med flera aktörer både inom och utanför kommunala sfären för att uppnå effektivt förebyggande arbete. Brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete är väsentligt för att säkerställa att bistånd, bidrag och stöd går till rätt mottagare och används på rätt sätt.

Lag om kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet (SFS 2023:196) trädde i kraft den 1 juli 2023. Lagen pekar tydligt ut Sveriges kommuner som ansvariga för att samordna det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet inom den egna kommunen. I Göteborgs Stad är det kommunstyrelsen som ansvarar för planering via avdelning för ”Trygghet och samhälle”. De utgör en central funktion för att skapa förutsättningar för effektivt brottsförebyggande arbete i Göteborgs Stad.

I Göteborg har socialförvaltningarna det samordnande uppdraget i sina respektive geografiska områden. Kulturförvaltningen tillsammans med andra förvaltningar, bolag och myndigheter deltar och bidrar i arbetet. En del av samordning och samverkan i arbetet är också att samarbeta tillsammans med andra organisationer och myndigheter. Vissa som i sitt ordinarie ansvar arbetar med och har juridisk rätt att utföra tillsyn, kontroller och uppföljning. Ibland benämns det som ”Samordnad tillsyn”. Det innebär att inspektörer undersöker flera olika saker samtidigt vid tillsyns- eller hembesök.

Ytterligare ett exempel på viktigt förebyggande arbete är fördjupad bakgrundskontroll vid anställningar, befordran och förtroendeuppdrag. Det är för att minska risken för infiltration. I nuläget pågår en snabbspårsutredning initierad av Sveriges justitieminister gällande ökade möjligheter för fördjupade bakgrundskontroller vid anställning och befordran.

Kulturförvaltningen har arbetssätt, rutiner och kontroller för att minska riskerna. Kulturförvaltningen betalar ut stöd till privatpersoner i vissa stödformer. Sökande loggar in med BankID vilket ger bättre möjlighet för kontroll. Kulturförvaltningen kontrollerar bankgiro och kontobezis för alla sökande innan godkännande för utbetalning. Redovisningar ska inkomma senast två månader efter genomfört projekt i projektstöden, som granskas och ska godkännas av utredare.

Förvaltningens bedömning och förslag till beslut

Kulturförvaltningen delar motionärernas åsikt om att arbetet med välfärdsbrott behöver ha en starkare och tydligare koppling till ordinarie brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Kulturförvaltningen anser dock inte att arbetet ska särskiljas genom att inrätta en ny central funktion.

Kulturförvaltningen anser att arbetet med att förebygga välfärdsbrottslighet ska inrymmas i ordinarie brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Det finns redan centrala funktioner vars uppgift är att kartlägga behov, skapa förutsättningar och bidra till att höja kunskaper. Ytterligare en funktion skulle öka kostnaderna men inte med säkerhet ge ett bättre resultat.

Kulturförvaltningen ser att de juridiska aspekterna utifrån vissa av förslagen i motionen behöver utredas ytterligare. Särskilt frågan om oannonserade hembesök.

Justitieombudsmannen (JO) varit tydlig med att utrymmet för att göra oannonserade hembesök är mycket begränsat och endast kan godtas i undantagsfall eftersom det utgör ett otvivelaktigt intrång i den enskildes integritet. Yttrandet från JO avsåg dock specifikt socialtjänstens verksamhet och dess vidare giltighet är inte utredd.

Socialförvaltningarna är utpekade att samordna arbetet. Kulturförvaltningen bedömer att nya kunskaper och behov kan tillgodoses genom att komplettera med ytterligare samordning och samverkan med fler och andra organisationer och myndigheter. Till exempel kan resurser från Bostadsbolag, IOFF, Ekobrottsmyndigheten tillföras i det lokala brottsförebyggande arbetet tillsammans med socialförvaltningen och polisen där det finns misstankar om välfärdsbrottslighet.

Kulturförvaltningen föreslår därför kulturnämnden att avstyrka förslaget att inrätta särskilt central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

GÖTEBORGS STADS KULTURFÖRVALTNING

Anna Rosengren

Sofia Lubian

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef kultur- och samhällsutveckling

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-04-23

**Yttrande till kommunstyrelsen om motion av
Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och
Mattias Tykesson (M) om att inrätta en
särskild central funktion för att motverka
välfärdsbrottslighet**

§ 75, 0278/24

Dag för justering

2024-04-23

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Henriksson

Ordförande

Marie Brynolfsson (V)

Justerande

Anders Svensson (M)

Protokollsutdragets riktighet intygas av nämndsekreterare Mathias Henriksson.

Tilläggsyrkande

2024-04-23

Ärende nr: 12

Yrkande angående – Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Förslag till beslut

I nämnden:

1. Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att identifiera situationer där felaktiga utbetalningar av kommunala medel bedöms vara som störst och redovisar detta för kommunstyrelsen.
2. Förvaltningen för arbetsmarknad och utbildning får i uppdrag att sammanställa och redovisa antalet polisanmälningar kopplat till välfärdsbrottslighet under 2023 samt första kvartalet 2024 för kommunstyrelsen.
3. Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna föreslå gemensamma åtgärder för kommunstyrelsen för att kunna säkerställa användandet av kontrollåtgärder för att motverka välfärdsbrott.
4. Motionen bifalles.

Yrkandet

SD ser välfärdsbrott som ett systemhotande problem som tillför att miljardbelopp av skattemedel går till fel personer. Det är pengar som inte går till vår gemensamma välfärd eller behövande som i stället går till människor som utnyttjar vårt samhälle och i värsta fall personer kopplade till organiserad brottslighet. Vi är övertygade om att det behövs ett aktivt samarbete mellan berörda myndigheter för att förhindra och upptäcka denna typ av brottslighet. På kommunal nivå finns det behov av ytterligare åtgärder för att hantera och förhindra denna typ av brottslighet.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har en skyldighet att polisanmäla misstanke om bidrags- och lönefusk och vi vill försäkra oss om att detta sker, genom att få en redovisning på antalet polisanmälningar under 2023 samt hittills under 2024.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-21

Diarienummer 0278/24

Handläggare

Jessica Perez Lif, Anette Åke

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: jessica.perez.lif@arbvux.goteborg.se,

anette.ake@arbvux.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen om motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning avstyrker förslaget i motionen från Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har gett flera förvaltningar och bolag inom Göteborgs Stad, däribland nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (benämns nedan nämnden), i uppdrag att yttra sig om en motion till kommunfullmäktige om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Ärendet syftar därför att ge förslag till svar på ovan angiven motion. Beredning av ärendet har skett internt på förvaltningen genom samverkan med ett förvaltningsövergripande perspektiv.

Välfärdsbrott medför en stor kostnad för samhället som minskar utrymmet för vad som är möjligt att genomföra inom välfärden. Välfärdsbrottslighet är av vikt att samverka mot, men den föreslagna funktionen behöver enligt förvaltningens mening också ses i ljuset av andra befintliga kontrollfunktioner, lagstadgade krav på uppföljning och rapportering samt myndigheters möjlighet att utbyta information.

Motionen föreslår inrättande av en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet med syfte att minska felaktiga utbetalningar av kommunala medel och förhindra infiltration och otillåten påverkan från kriminella. Förvaltningen anser dock att det redan finns etablerade åtgärder för att bekämpa välfärdsbrott, både inom kommunen och i samverkan med andra myndigheter, vilket stöds av befintlig lagstiftning. Trots att förslaget om en ny funktion för att förhindra välfärdsbrott har en god avsikt, lyfter förvaltningen fram behovet av att utvärdera befintliga funktioner och lagar samt undersöka möjligheten till samverkan mellan myndigheter. Förvaltningen rekommenderar därför att nämnden avstyrker motionen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Enbart beredning av och eventuellt beslut om detta remissvar bedöms inte medföra några konsekvenser med påverkan inom den ekonomiska dimensionen. Den händelse att det senare beslutas om att inrätta funktion enligt motionen bedöms däremot leda till ekonomisk påverkan. Det kan då röra sig om ökade kostnader för den funktion som ska utföra arbetet. Samtidigt kan förslaget på sikt bidra till minskad andel felaktiga utbetalningar av kommunala medel, vilket i sig leder till ökade möjligheter att rätt medel går till rätt sak inom de kommunala verksamheterna.

Medel som är avsett att gå till individer och i stället går till felaktiga utbetalningar minskar utrymmet för att individen får arbetsmarknadsinsatser och utbildningar som annars varit möjligt. Det i sin tur kan leda till att individerna blir kvar i arbetslöshet och eventuellt med försörjningsstöd som ytterligare belastar samhällets kostnader. Med mindre medel till utbildning riskeras att fler arbetsgivare inte får personal med rätt kompetens. Individen hindras att skaffa sig kompetens för det område hen önskar men det kan även påverka att fler individer inte får sin behörighet till högre studier.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Individer som inte ges möjligheter till att få relevanta arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller kommunal vuxenutbildning för att medel i stället gått till välfärdsbrott kan få det svårare att etablera sig på arbetsmarknaden.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG) torsdagen den 18 april.

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret (dnr SLK-2023-01145) senast 29 april 2024.

Bilagor

1. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, Göteborgs Stad kommunfullmäktige Handling 2023 nr 254

Ärendet

Nämnden har fått i uppdrag att yttra sig om en motion till kommunfullmäktige om att inrätta en central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Nämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 29 april 2024.

Beskrivning av ärendet

Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) har skrivit en motion om att inrätta en särskild funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Stadsledningskontoret har gett nämnden i uppgift att yttra sig om förslaget i motionen.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att inrätta en särskild funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) är definition av välfärdsbrottslighet när en extern aktör, företag eller privatperson, otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning.

Motionärerna hänvisar till rapporten *Den sårbara staten*. En forskningsöversikt om hur organiserad brottslighet påverkar stat och kommun som publicerades av Studieförbundet Näringsliv och samhälle i oktober 2023. Tyngdpunkten i rapporten ligger på den organiserade brottslighetens påverkan på förvaltningen på kommunal nivå. I rapporten framgår omfattningen av välfärdsbrottsligheten och den kostnad det innebär för kommunerna. Enligt rapporten var kommunernas totala kostnader på cirka 773 miljarder kronor år 2022. Uppskattningsvis kan felaktiga utbetalningar då uppgå till mellan 8 och 20 miljarder varje år.

Felaktiga utbetalningar av föreningsbidrag, ekonomiskt stöd eller folkbokföringsbrott är några exempel på välfärdsbrott som riskerar att underminera välfärden och som yttersta konsekvens hotar vår demokrati. Motionärerna hänvisar till det som tas upp i rapporten kring den organiserade brottsligheten i Södertälje kommun där välfärdsbrotten var systematiserat och där kriminella hade infiltrerat och påverkat bland annat bygglovshandläggare som har lett till flera fällande domar. Södertälje är ett exempel, men problemet med välfärdsbrott är ett stort problem i många kommuner.

Motionärerna anser att för att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet behöver arbetet utvecklas genom att inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att möjliggöra samverka över förvaltningsgränser. Funktionen ska samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. I funktionen ska man se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner, ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten och ta fram förslag på välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med arbetet med brottsförebyggande arbetet i staden.

Motionärerna menar att arbetet med välfärdsbrott behöver ha en starkare koppling till det brottsförebyggande arbetet för att på så vis komma åt försök till infiltration och otillåten påverkan.

Uppföljning och granskning av upphandlad kommunal vuxenutbildning samt arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Att vara leverantör till nämnden är ett omfattande ansvar, samtidigt görs omfattande kontroller av dem redan i anbudsskedet i samband med upphandling enligt lag

(2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Vid anbudsprövningen i varje upphandling sker kontroll av respektive anbudslämnande leverantör. Denna kontroll omfattar vanligen följande delar:

- kontroll och krav på försäkran om att ingen av uteslutningsgrunderna i 13 kap. 1–3 §§ LOU föreligger
- kontroll av fullgörande av skyldigheter i fråga om inbetalning av skatter och sociala avgifter
- kontroll av registrering i aktiebolags- eller handelsregister eller motsvarande register,
- kontroll av registrering för mervärdeskatt samt F-skatt
- kontroll av ekonomisk stabilitet och finansiell ställning
- inhämtande och kontroll av referensuppdrag
- kontroll på att kvalitets- och miljöledningssystem finns.

Syftet med ovan kontroller är sammantaget att säkerställa att de leverantörer som tilldelas ramavtal är seriösa, pålitliga samt har förmågan att fullgöra de uppdrag som omfattas av kommande ramavtal. Kontrollen syftar även till att minska risken för att ramavtal ingås med aktörer som inte sköter sina åtaganden i förhållande till de förpliktelser som anges i lag, förordning och andra myndighetskrav. De leverantörer som inte uppfyller de krav som ställs i upphandlingen kommer att uteslutas alternativt att förkastas.

Under ramavtalstiden kontrolleras leverantörens arbete och efterlevnad av ingångna ramavtal löpande genom uppföljning och granskning utifrån ett särskilt framtaget årshjul. Detta syftar till att säkerställa efterlevnad av de krav och villkor som råder inom respektive ramavtal. Det syftar även till att kontrollera att leverantörerna efterlever aktuell lagstiftning inom den kommunala vuxenutbildningen samt för att upprätthålla systematisk uppföljning av den verksamhet som bedrivs inom det huvudmannaskap som åvilar nämnden. Leverantören ska årsvis inkomma med uppgifter till den så kallade leverantörsrapporten. Underlaget från leverantörsrapporten används i uppföljningen och i den årliga kvalitetsrapporten (som redovisas för nämnden). I det fall en leverantör inte efterlever ett krav eller villkor äger nämnden rätt att kräva att leverantören åtgärdar bristerna. Under vissa förutsättningar kan nämnden också belägga leverantören med vite och lokalt tillfälligt beställningsstopp.

Sammantaget kontrolleras de krav, villkor och kvalitet som efterfrågas hos de upphandlade leverantörerna med kontinuitet och i olika sammanhang. Syftet med det är att säkerställa att eleven får den utbildning som har upphandlats och att utbildningen uppnår den kvalitet som ställda krav motsvarar. Utöver modellen för granskning och uppföljning inom ramavtalen står den upphandlade kommunala vuxenutbildningen även under den tillsyn som bedrivs av Skolinspektionen, eftersom de upphandlade leverantörerna utför utbildning på uppdrag av nämnden i egenskap av huvudman.

Arbetsmarknad och vuxenutbildning

Förvaltningen har inom sitt ansvarsområde att erbjuda kommunal vuxenutbildning och olika former av arbetsfrämjande aktiviteter och insatser. Förvaltningen ansvarar inte för individens försörjning men har samverkan med myndigheter när det är relevant och sekretesslagstiftningen så medger. Exempelvis att socialförvaltningarna vill följa upp om individen deltar i sina studier som kan vara kravet för att individen ska ha rätt till sitt försörjningsstöd. Inom skolformerna grundläggande och gymnasial utbildning är det

möjligt att söka någon form av studiestöd från CSN. För kommunal vuxenutbildning i sfi gäller inte detta. Inom området arbetsmarknad kan individens försörjning variera och individen kan även få sin försörjning från flera håll.

Förhållandet till andra myndigheter och funktioner

I det uppdrag som motionen föreslår går det att urskilja ett antal redan befintliga myndigheter i landet respektive funktioner inom Göteborgs Stad som redan verkar på området. Förhållandet till dessa myndigheter och uppdrag redogörs för nedan.

Utbetalningsmyndigheten

Myndighetens övergripande uppdrag från riksdag och regering är att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet, dels genom att genomföra systemövergripande dataanalyser och granskningar, dels genom att etablera systemet med transaktionskontot. Systemet med transaktionskontot ska vara fullt implementerat den 1 januari 2027.

Genom dataanalys och granskning bidrar myndigheten till att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. En annan uppgift är att ansvara för utbetalningar från statliga myndigheter som Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket.

Samhällets förmåga att motverka välfärdsbrottslighet kommer även att stärkas genom att myndigheter, arbetslöshetskassor och den statliga förvaltningen ökar sin kunskap inom området.

Kunskapscentrum i Göteborgs Stad

En fråga att som lyfts i samband med nu aktuell motion och den funktion som föreslås är dess förhållande till Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet. Detta är en befintlig funktion inom Göteborgs Stad som syftar till att arbeta tillsammans med andra statliga myndigheter mot gängkriminalitet, organiserad brottslighet och otillåten påverkan.¹ Ett av dess syften är att motverka ekonomisk brottslighet och kan enligt utredningen också tangera brott inom välfärden när behov av tjänster upphandlas, vilket är fallet i del av den verksamhet som bedrivs inom ramen för nämndens ansvar. Den fråga som har väckts i arbetet med att bereda aktuell remiss är hur eventuell gränsdragning ska se ut gentemot Kunskapscentrum i det fall som det fattas beslut om att inrätta den föreslagna funktionen.

Angående samverkan mellan myndigheter

En sak som behöver belysas i detta ärende är samverkan mellan myndigheter och möjligheten till informationsutbyte, mot bakgrund av att motionen föreslår att en ny funktion etableras. Den föreslagna funktionen, om den beslutas, kommer i sin tur att omfattas av såväl förvaltningslagen (2017:900) som de krav som framgår inom ramen för handlingsoffentligheten. Här avses tryckfrihetsförordning (1949:105) samt offentlighets och sekretesslag (2009:400). Dessa förkortas nedan TF respektive OSL. Inom Göteborgs Stad är respektive nämnd att betrakta som självständiga och separata myndigheter.² Det medför att även informationsutbyte mellan nämnder inom Göteborgs Stad kan begränsas av sekretess. Mot bakgrund av det finns det skäl att belysa några relevanta bestämmelser på området.

¹ Se Avsiktsförklaring för kunskapscentrum mot organiserad brottslighet.

² Se prop. 1990/91:111 s. 21, 8 kap. 2 § OSL samt 2 kap. 11 § TF.

Samverkan med andra myndigheter

Inledningsvis belyses kravet på samverkan mellan myndigheter. Myndigheter är enligt 8 § förvaltningslagen skyldiga att samverka. Myndigheter är även skyldiga att lämna ut uppgifter, förutsatt att uppgifterna inte omfattas av sekretess eller om det skulle hindra arbetets behöriga gång. Det betyder att samverkan kan komma att begränsas till följd av bestämmelser om sekretess.

Samverkan enligt 8 § förvaltningslagen kan innebära kunskapsutbyte eller upplysningar, men inte sådan information som omfattas av sekretess. Skyldigheten är inte obegränsad, vilket innebär att förvaltningen kan hjälpa annan myndighet under förutsättning att det har anknytning till förvaltningens verksamhetsområde. Att förvaltningen hjälper någon annan myndighet får inte heller leda till att dess eget arbete eller uppgifter får stå tillbaka. Slutligen kan upplysningar, information eller kunskapsutbyte inte ske i det fall som det hindras av sekretess.

Precis som med många andra regler finns även här undantag. Mot bakgrund av 10 kap. 2 § OSL kan det vara nödvändigt för att lämna ut en uppgift som omfattas av sekretess till annan myndighet i det fall som det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. Det betyder att förvaltningen kan vara tvungen att lämna ut en uppgift som omfattas av sekretess i det fall som det är en förutsättning för att förvaltningen ska kunna fullgöra sin verksamhet.

Ovanstående utgör ett undantag från huvudregeln att sekretess hindrar utlämnande av uppgift eller handling. Ett annat undantag som leder till att utlämnande av skyddsvärda uppgifter kan ske stadgas av 10 kap. 27 § OSL. Ett utlämnande enligt denna bestämmelse kräver att det är uppenbart att utbytet av de skyddsvärda uppgifterna har företräde framför vad sekretessen ska skydda i enlighet med 10 kap. 27 § OSL alternativt att uppgiftsskyldighet enligt 10 kap. 28 § OSL är aktuellt.

Ovan undantagsbestämmelser ska tillämpas restriktivt. I fallet med generalklausulen krävs också att det är uppenbart att utbytet av de skyddsvärda uppgifterna har företräde framför vad sekretessen ska skydda. En specifik begäran krävs dock inte för utlämnande enligt 10 kap. 27 § OSL. Utlämnande på eget initiativ med stöd av 10 kap. 27 § OSL är därmed möjlig, förutsatt att lagstadgade krav uppfylls. Det innebär att sekretess får brytas i det fall som det är uppenbart att utlämnande av uppgifterna väger tyngre än den enskildes intresse av sekretess.

Utlämnande av uppgifter till annan myndighet

Bedömning av om uppgifter kan lämnas ut eller inte ska göras vid varje begäran, även när en myndighet begär uppgifter från en annan. När så sker ska uppgiften mot bakgrund av 6 kap. 5 § OSL lämnas ut om den myndigheten förfogar över uppgiften samt om uppgiften inte omfattas av sekretess. En prövning av om den begärda uppgiften kan lämnas ut eller inte ska enligt 2 kap. 17 § TF respektive 6 kap. 2 § OSL göras av den myndighet som förfogar över uppgiften.

Utlämnande av en uppgift ska sedan ske om uppgiften förvaras hos myndigheten och om den begärda uppgiften inte omfattas av sekretess eller att ett utlämnande skulle hindra arbetets behöriga gång. Utlämnande av uppgifter till andra myndigheter enligt 6 kap. 5 § OSL omfattar även uppgifter som inte är allmänna.³ Förutsättningen för utlämnande är

³ Se Högsta förvaltningsdomstolens dom 2021-02-19 mål nr. 433-20.

fortsatt att uppgiften inte omfattas av sekretess eller att ett utlämnande skulle hindra arbetets behöriga gång. Den begärda uppgiften behöver dock inte vara inkommen eller upprättad hos myndigheten.

Exempel på om det skulle hindra arbetets behöriga gång är om det krävs oskäligt mycket resurser, om det medför att myndighetens huvudsakliga uppgifter inte kan fullgöras eller att samverkan faller utanför myndighetens verksamhetsområde. I det fall som handlingen inte kan lämnas ut ska information lämnas till den som har begärt handlingen om att det finns möjlighet att begära myndighetens formella prövning, varpå ett överklagbart beslut fattas av den som nämnden har delegerat den uppgiften till.

Ovanstående bedöms även gälla för den funktion som motionen föreslår, varför regler om utlämnande och bedömning av om handlingar kan lämnas ut behöver tas i beaktande.

Förvaltningens bedömning

Motionen syftar till att förhindra välfärdsbrott, vilket torde omfatta felaktiga utbetalningar till såväl utbetalning av exempelvis försörjningsstöd som utbetalning av ersättning för köp av välfärdstjänster. Förvaltningens uppdrag avser kommunal vuxenutbildning och arbetsmarknadspolitiska åtgärder, vilket innebär att förvaltningens uppdrag inte är av sådan karaktär att den omfattar utbetalning av stöd till enskilda individer. Något som däremot är avgörande för förvaltningens verksamhet är anskaffning. Denna sker för att säkerställa att kommunal vuxenutbildning och arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan tillhandahållas inom Göteborgs Stad och dess medborgare. Därmed utgör kontroll av de anskaffade tjänsterna samt de aktörer som tillhandahåller tjänsterna ett viktigt led i förvaltningens arbete med att förhindra brott inom välfärden. Dessa kontroller avser såväl aktören i sig som de tjänster den levererar, vilket på sitt vis bidrar till att förhindra och minska risken för att offentliga medel betalas ut till en aktör som inte äger rätt till det.

Vad gäller motionen och förslaget om en funktion med syfte att förhindra välfärdsbrott är det enligt förvaltningens bedömning en god intention. Det finns dock en rad faktorer som det behöver ställas i relation till. En av dessa är förhållandet till andra befintliga funktioner som har liknande ändamål. En annan faktor är kravet på samverkan mellan myndigheter samt däri tillhörande möjligheter och begränsningar. Inom förvaltningen sker regelbundna kontroller av de aktörer som verkar inom den kommunala vuxenutbildningen. En tredje faktor är att förvaltningen tillika kommunen i sitt arbete enligt bidragsbrottslag (2007:612) är skyldig att anmäla vid misstanke om stöd, bidrag och ersättningar från olika myndigheter betalas ut till enskilda personer på oriktiga grunder. Enligt lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen gäller även skyldighet för bland annat kommuner att underrätta beslutande myndighet om det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd har beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp.

Före en ny funktion inrättas bör denna sättas i relation till redan befintliga funktioner inom Göteborgs Stad respektive statliga myndigheter. Detsamma gäller aktuell lagstiftning som råder i fråga om samverkan mellan myndigheter, möjlighet till informationsutbyten samt offentlighet och sekretess. Det kan även vara lämpligt att utreda samt kartlägga vilken kontroll och uppföljning som redan sker inom olika förvaltningar inom Göteborgs Stad samt om dessa skulle kunna ges utökade uppdrag i fråga om uppföljning av de medel som betalas ut. I förvaltningens fall skulle ett sådant uppdrag

kunna avse fördjupad kontroll av den kommunala vuxenutbildning och de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som anskaffas och de utbetalningar som sker kopplat till detta.

Förvaltningen rekommenderar att nämnden avstyrker motionen med tanke på att det redan finns befintliga kontrollmekanismer och lagstiftning som reglerar liknande ändamål för att förhindra välfärdsbrott. Eventuella förslag från motionärerna kan ingå i befintliga strukturer om de ges särskilda uppdrag för detta ändamål.

Andreas Lökholt
Förvaltningsdirektör

Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

§ 81, Dnr N161-0215/24

Nämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen som gäller motion om välfärdsbrott. Motionens förslag är att inrätta en central funktion mot välfärdsbrottslighet som samordnar arbete över förvaltningsgränser.

Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 29 april 2024.

Beslut

1. Nämnden för funktionsstöd avstyrker motion om välfärdsbrott.
2. Nämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Nämnden för funktionsstöd förklarar paragrafen omedelbar justerad.

Handlingar

Förvaltningen har den 2 april 2024 upprättat ett tjänsteutlåtande med en tillhörande bilaga. Förvaltningen föreslår att nämnden avstyrker motion om välfärdsbrott, översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen och förklarar paragrafen omedelbart justerad.

SD har inkommit med ett skriftligt yrkande daterat den 22 april 2024 protokollsbilaga 2. SD yrkar att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att, i samverkan med funktionshinder- rörelsen, identifiera situationer där risk för fusk inom assistansersättning bedöms vara som störst och redovisar detta för kommunstyrelsen, ger förvaltningen i uppdrag att sammanställa och redovisa antalet polisanmälningar kopplat till assistansfusk under 2023 samt första kvartalet 2024 för kommunstyrelsen, ger förvaltningen i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna samt nämnden för äldre samt vård- och omsorgsnämnden föreslå gemensamma åtgärder för kommunstyrelsen för att kunna säkerställa användandet av kontrollåtgärder för att motverka välfärdsbrott som exempelvis assistansfusk, fusk vid utbetalningar av ekonomiskt bistånd, nödbistånd och andra sociala bidrag och bifaller motionen.

Yrkanden

Ordförande Håkan Hallengren (S) yrkar med instämmande av S, V och MP bifall till förvaltningens förslag att avstyrka motionen om en central funktion mot välfärdsbrott.

Åsa Hartzell (M) yrkar med instämmande av M och D att motionen ska tillstyrkas.

Utdrag ur protokoll (nr 4A)

Sammanträdesdatum: 2024-04-24

Fortsättning § 81

Sanda Anton Henriksson (SD) yrkar bifall till skriftligt yrkande från SD om att tillstyrka motionen, beslutspunkt 4, samt redovisa statistik till och föreslå åtgärder för kommunstyrelsen, beslutspunkter 1-3. Ordförande Håkan Hallengren (S) yrkar avslag på skriftligt yrkande från SD.

Yttrande

S, V och MP har inkommit med ett skriftligt yttrande daterat den 24 april 2024, protokollsbilaga 3, om att det inte nödvändigtvis är genom en central administrativ funktion som Göteborgs Stad kommer åt problemet med välfärdsbrottslighet.

Propositionsordning (Motionen)

Ordförande Håkan Hallengren (S) ställer proposition på yrkandena om motion om en central funktion mot välfärdsbrottslighet, och finner att det egna yrkandet om att avstyrka vinner bifall. Votering begärs.

Nämnden godkänner följande voteringsordning:

Ja-röst för att avstyrka motion om en central funktion mot välfärdsbrott.

Nej-röst för att tillstyrka motionen.

Omröstning (Motionen)

Förste vice ordförande Emma Öman (V), Pia Rönnesjö (S), Anna Siitam Wadman (MP), Ulla Ekman (V), Maria Nilsson (C) och ordförande Håkan Hallengren (S) röstar ja.

Åsa Hartzell (M), Nicola Hesselén (M), Peter Svanberg (D), Sanda Anton Henriksson (SD) och Paul Sjöö (M) röstar nej

Med sex röster ja och fem röster nej avstyrker nämnden motion om en central funktion mot välfärdsbrottslighet.

Propositionsordning (Skriftligt yrkande från SD)

Ordförande Håkan Hallengren (S) ställer proposition på yrkandena om beslutspunkter 1-3 i skriftligt yrkande från SD om att redovisa statistik till och föreslå åtgärder för kommunstyrelsen vad gäller välfärdsbrottslighet och finner att det egna yrkandet om avslag vinner bifall

Reservationer

Åsa Hartzell (M), Nicola Hesselén (M), Paul Sjöö (M) och Peter Svanberg (D) reserverar sig mot beslutet om motionen

Justering

Den 30 april 2024.

Tilläggsyrkande

2024-04-22

Ärende nr: 15

Yrkande angående – Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Förslag till beslut

I nämnden:

1. Förvaltningen för funktionsstöd får i uppdrag att, i samverkan med funktionshinderrörelsen, identifiera situationer där risk för fusk inom assistansersättning bedöms vara som störst och redovisar detta för kommunstyrelsen.
2. Förvaltningen för funktionsstöd får i uppdrag att sammanställa och redovisa antalet polisanmälningar kopplat till assistansfusk under 2023 samt första kvartalet 2024 för kommunstyrelsen.
3. Förvaltningen för funktionsstöd får i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna samt nämnden för äldre samt vård- och omsorgsnämnden föreslå gemensamma åtgärder för kommunstyrelsen för att kunna säkerställa användandet av kontrollåtgärder för att motverka välfärdsbrott som exempelvis assistansfusk, fusk vid utbetalningar av ekonomiskt bistånd, nödbistånd och andra sociala bidrag.
4. Motionen bifalles.

Yrkandet

Redan 2019 har SD i remissvar vad gäller assistans och LSS yrkat på att Gbg ska vara drivande i att ta krafttag mot systemutnyttjandet som gör tex ren brukarimport möjlig. Vi är övertygade om att det behövs ett aktivt samarbete mellan berörda myndigheter för att förhindra och upptäcka denna typ av brottslighet. På kommunal nivå finns det behov av ytterligare åtgärder för att hantera och förhindra denna typ av brottslighet.

De personer som är berättigade till assistans, ska få all den hjälp de har rätt till.

Därför är det oacceptabelt att låta människor utan skrupler dränera stadens skyddsnät. Vi måste kräva ansvar av bidragsfuskare och säkerställa att välfärden bevaras. Rapporter visar tydligt på förekomsten av bedrägerier inom assistans och arbetsrelaterade tillstånd, ofta kopplade till organiserad brottslighet. Ändå har det inte genomförts tillräckligt djupgående undersökningar eller analyser för att förstå omfattningen av detta problem. Det är därför extremt viktigt att vi vidtar åtgärder för att bekämpa detta fenomen och skyddar samhällets välfärd.

Vi har tidigare påpekat hur fenomenet med brukarimporten fungerar. Ett assistansbolag hittar en familj i ett annat land med ett barn med funktionsnedsättning som vill flytta till Sverige. En förälder anställs av assistansbolaget och kommer hit först. Sedan ansöker de om att få återförenas med resten av familjen, vilket går enkelt enligt lagen. När barnet är här ansöker familjen om assistansersättning. Om de får det kan föräldern börja jobba som assistent åt sitt eget barn. Alla vinner på det här - familjen får en chans till ett liv i Sverige och assistansbolaget får en ny kund.

Nämnden För funktionsstöd har en skyldighet att polisanmäla misstanke om assistansfusk och vi vill försäkra oss om att detta sker, genom att få en redovisning på antalet polisanmälningar under 2023 samt hittills under 2024.

Yttrande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2024-04-24

Ärende nr 15

Yttrande angående – Motion om att inrätta en funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Det systemskifte som av ideologiska skäl genomdrevs under början av 1990-talet syftade till att göra välfärden till en marknad med konkurrens och fri etableringsrätt.

Välfärdsverksamheter är lukrativa då efterfrågan är konstant och behoven stora. Många lycksökare har skott sig på avregleringar och privatiseringar inom bland annat vård, skola, förskola och flyktingboenden. Det är välkommet att Moderaterna, ett parti som varit en påskyndare av de avregleringar som lett till nuvarande situation, nu lyfter det som angeläget att skydda välfärden från brottslighet och felaktigt utnyttjande.

Vi är inte helt övertygade om att det är genom att inrätta en ny administrativ funktion centralt i staden som vi kommer åt problemet. Detta får inte skapa en situation där nämnder och förvaltningar avsäger sig ansvar med hänvisning till en central funktion. Alla partier har ansvar att bevaka dessa frågor i sin nämnd och styrelse. En kombination av lokalt och centralt ansvar behövs med uppföljningar och bedömningar av risker kontinuerligt. Samtidigt krävs det avvägningar kring administrativt betungande kontrollförfaranden.

Vi avser att återkomma med en samlad bedömning av motionen i kommunstyrelsen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-02

Diarienummer N161-0215/24

Handläggare

Ulrika Landin

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: fornamn.efternamn@funktionsstod.goteborg.se

Svar på motion av Axel Josefsson (M) med flera om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd avstyrker motionen om att inrätta en särskild funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Nämnden för funktionsstöd förklarar paragrafen omedelbart justerat.

Sammanfattning

Nämnden har fått motion av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet på remiss från kommunstyrelsen. Den särskilda centrala funktionen föreslås bland annat ansvara för löpande stickprovskontroller, oannonserade hembesök och inspektioner och ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten.

Förvaltningens bedömning är att motionen bör avstyrkas utifrån motionens nuvarande förslag till den särskilda centrala funktionens föreslagna uppdrag. En funktion för att motverka välfärdsbrottslighet skulle kunna fylla ett syfte om dess uppdrag i stället är att utreda frågor kopplat till privata utförares och föreningars ekonomiska och finansiella ställning. En samlad funktion med ett sådant uppdrag skulle effektivisera arbetet mot välfärdsbrott i stället för att bygga upp kompetens hos och att utföra uppdrag på flera förvaltningar och bolag.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att motverka välfärdsbrott är ett sätt att både kortsiktigt och långsiktigt se till att offentliga medel används på rätt sätt för att enskilda ska få de insatser och stöd de har rätt till. Förvaltningar och bolag utför redan idag kontroller och uppföljningar utifrån de köp av privata utförare och utbetalningar till privat personer som respektive förvaltning och bolag såsom motionärerna föreslår. Därför föreslås nämnden avstyrka motionen utifrån det förslag som motionärerna föreslår att en central funktion ska ha i uppdrag. Däremot skulle en central funktion som omhändertar och utreder tips om privata företags agerande göra stadens samlade arbete mer effektivt då kompetensen samlas i en central, staden-övergripande funktion och ökar stadens möjlighet att både kortsiktigt och långsiktigt motverka välfärdsbrott.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

De insatser som beviljas för personer med funktionsnedsättningar enligt lagen som stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) är viktiga då de syftar till självständighet där delaktighet i samhällslivet på jämlika villkor är en självklarhet. Första målet i programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar handlar om detta.

Välfärdsbrott urholkar välfärdsinsatser genom exempelvis assistans som inte utförs i enlighet med beslut, skenanställningar, felaktiga tidrapporter och utnyttjande av arbetskraft vilket kan leda till försämrade livsvillkor för människor i behov av vård och omsorg av kommunen. Välfärdsbrottslighet hotar också det demokratiska systemet genom att urholka tilliten till välfärden och till demokratin i sig. Att välfärdsbrott kan vara en del av, och finansiera, organiserad brottslighet, gör att det också är ett stort trygghetsproblem i samhället. Det är därför viktigt att motverka välfärdsbrott på olika sätt.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp

Information om ärendet lämnas till förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 17 april 2024.

Bilaga

1. Motion av Axel Josefsson (M) med flera om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrott

Ärendet

Nämnden har fått en remiss av en motion av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 29 april 2024.

Beskrivning av ärendet

Nämnden yttrar sig över motionen utifrån nämndens verksamhetsområden och perspektiv.

Definition av välfärdsbrott

Stadsledningskontoret uppmanar remissinstanserna att i arbetet med svar till yttrande beakta Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) definition av välfärdsbrottslighet: ”Välfärdsbrottslighet är när en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning.”

Stadsledningskontoret ser också att välfärdsbrottslighet utifrån den definitionen kan omfatta flera av de verksamhetsområden som staden har ansvar för.

Utöver nämnden för funktionsstöd har motionen skickats på remiss till Förvaltnings AB Framtiden, förskolenämnden, grundskolenämnden, Higab AB, idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, kulturnämnden, miljö- och klimatnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, socialnämnd Nordost, socialnämnd Sydväst, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

Bakgrund

Axel Josefsons (M), Nina Miskovskys (M) och Mattias Tykessons (M) motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet har väckts i kommunfullmäktige. Motionens förslag till beslut är att kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Motionen framhåller att ett stort ansvar vilar på kommuner att motverka välfärdsbrott, då kommuner bland annat bedriver bred myndighetsutövning inom flertalet områden. Välfärdsbrotten berör många verksamheter och kan handla om allt från folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan. Motionärerna skriver att det finns även kriminella aktörer som utnyttjar välfärdssystemen. På sikt riskerar detta att bli systemhotande och underminera välfärden.

Motionärerna anser att för att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet behöver arbetet utvecklas genom att inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser. Funktionen ska samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. I funktionen ska man se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner, ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten och ta fram förslag på hur välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med arbetet med brottsförebyggande arbetet i staden.

Förvaltningens bedömning

Att motverka välfärdsbrott är ett viktigt och nödvändigt arbete. Motionärernas förslag om en särskild central för att motverka välfärdsbrott föreslår förvaltningen att nämnden avstyrker utifrån motionens förslag till uppdrag för funktionen. Förvaltningar och bolag gör redan flera delar av det som motionen föreslår funktionen ska ansvara för.

Ända från start i januari 2021 har arbetet med att motverka välfärdsbrott varit på nämndens agenda med fokus främst på personlig assistans. Nämnden fick i september 2021 en återrapportering på hur förvaltningen arbetar för att motverka fusk med assistansersättning. Arbetet har sedan utvecklats ytterligare både vad gäller insatsen personlig assistans och andra insatser. Under 2023 fakturerade privata utförare förvaltningen cirka 1,3 miljarder kronor för utförda insatser. Genom kontroller och uppföljningar makulerade och krediterade förvaltningen fakturor för totalt 72, 5 miljoner kronor, eller cirka 3,6 procent.

En del av åtgärderna för att motverka välfärdsbrott utförs av SPINK (samlad placerings- och inköpsfunktion). SPINK stödjer de fyra socialförvaltningarna och förvaltningen för funktionsstöd med placeringar, upphandling och leverantörsuppföljning av vård- och boendeinsatser. SPINK är placerad på socialförvaltningen Sydväst.

En annan enhet som bland annat arbetar med leverantörsuppföljning är EKU (enheten för kvalité och uppföljning) som är en enhet som arbetar för nämnden för funktionsstöd men är placerad på äldre samt vård- och omsorgsnämnden. EKU arbetar med valfrihetssystem enligt lag om valfrihet (LOV) inom hemtjänst och daglig verksamhet enligt LSS.

Under 2023 gav kommunfullmäktige nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att stärka arbetet mot välfärdsbrott ytterligare. Arbeta pågår nu för att stärka den interna samverkan genom bland annat översyn av samtliga metodstöd för hur utredningar genomförs inför beslut av insats.

Förvaltningen har också startat upp ett så kallat FUT-team. FUT står för felaktiga utbetalningar. Uppdraget för FUT-teamet är i första hand att ta emot tips, signaler och indikatorer på välfärdsbrott från chefer och medarbetare. FUT-teamet kommer även att omhänderta signaler och misstankar på välfärdsbrott från Polisen eller Försäkringskassan.

Utöver att stärka den interna samverkan mellan och inom avdelningarna arbetar förvaltningen med att stärka samverkan med äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen och de fyra socialförvaltningarna. Uppdraget från kommunfullmäktige ska slutredovisas i samband med delårsrapport per augusti 2024.

Det finns även svårigheter kopplat till lagstiftning utifrån sekretess för de förslag motionärerna föreslår att funktionen ska ansvara för. På grund av sekretessgränser mellan förvaltningar och bolag får inte sekretessuppgifter delas i den utsträckning som krävs för att möjliggöra funktionens uppdrag såsom motionärerna föreslår. Det kan även vara problematiskt utifrån dataskyddslagstiftningen. Dessutom får inte förvaltningar genomföra oannonserade hembesök i syfte att utreda misstänkt fusk, utan ska i så fall anmäla detta till Polismyndigheten.¹

¹ JO dnr 6798 – 2012 samt § 6 bidragsbrottslag 2007:612

Förvaltningen ser i stället ett behov av en central funktion som förvaltningar och bolag kan anlita för frågor som rör privata utförares samt föreningars ekonomiska och finansiella ställning samt utreda misstanke om välfärdsbrott. Lämpliga kvalifikation för uppdraget är goda kunskaper om redovisning, ekonomistyrning och ekonomiska analyser samt erfarenhet från revision, statlig tillsyn eller kvalificerat utredningsarbete av ekonomiska brottslighet. En sådan funktion skulle ha kompetens vilket annars respektive förvaltning och bolag måste bygga upp. En bred och djup utredning är både tidskrävande och kräver att information inhämtas från flera olika system. En särskild staden-övergripande funktion skulle därför vara mer effektiv än att varje förvaltning och bolag bygger upp en sådan funktion. En särskild central funktion skulle ges en annan tyngd då mandat som är staden-övergripande är tyngre än en enskild förvaltning eller bolags. Förslagsvis skulle en sådan funktion kunna finnas på inköp- och upphandlingsförvaltningen som redan idag samordnar stadens inköps- och upphandlingsfrågor inom många olika områden.

Camilla Blomqvist

Maria Berntsson

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Stab, kommunikation och säkerhet

§ 162 N163-0160/24

Svar på remiss - Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, H 2023 nr 254

Ärendet

Socialnämnd Nordost ska yttra sig över en motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Motionärerna skriver att välfärdsbrott är ett utbrett problem som riskerar att underminera välfärden. Kommuner har ett stort ansvar i att motverka välfärdsbrott och det finns ett etablerat arbete i flera verksamheter inom staden. För att stärka kompetensen och utveckla stadens arbete vill motionärerna inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. En sådan funktion ska till exempel möjliggöra samverka över förvaltningsgränser, göra löpande stickprovskontroller och ta fram förslag på välfärdsbrott som på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med brottsförebyggande arbetet i staden.

Idag finns enheten Brottsförebyggande och trygghet (inom Stadsledningskontorets organisation) som redan har ett samordningsuppdrag över förvaltningsgränserna kring flera delar kopplat till att motverka välfärdsbrottslighet. Förvaltningen föreslår att socialnämnden tillstyrker motionen men att uppdragsbeskrivningen för den centrala funktionen ses över och koordineras med Brottsförebyggande och trygghets redan befintliga uppdrag.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-02-02.

Yttrande från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet daterat 2024-04-22.

Yrkanden

Lena Landén-Ohlsson (S) yrkar avslag till förvaltningens förslag att tillstyrka motionen med hänvisning till inlämnat yttrande för motivering.

Johan Fält (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag att tillstyrka motionen.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-04-23

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på bifall eller avslag och finner att socialnämnden beslutat avslå förvaltningens förslag.

Omröstning

Omröstning begärs och ska verkställas.

Följande propositionsordning uppläses och godkänns:

Ja-röst för avslag till förvaltningens förslag.

Nej-röst för bifall till förvaltningens förslag.

Lena Landén-Ohlsson (S), Hannah Klang (V), Erne Ahlman (S), Anneli Eriksson och Son Ngo röstar ja (5).

Johan Fält (M), Zagros Hama (M), Gunnar Barrvik (D), Rita Stålbirt (KD), Katarina Lundin (C) och Vahid Heidari röstar nej (6).

Socialnämnden har således beslutat att bifalla förvaltningens förslag att tillstyrka motionen.

Beslut

1. Socialnämnd Nordost beslutar att tillstyrka motionen men att uppdragsbeskrivningen för den centrala funktionen ses över och koordineras med enheten Brottsförebyggande och trygghets redan befintliga uppdrag.
2. Socialnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
3. Socialnämnd Nordost förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Expedieras

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2024-04-23

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-04-23

Vid protokollet

Sekreterare

Annika Funkqvist

Ordförande

Lena Landén-Ohlsson (S)

Justerande

Zagros Hama

Yttrande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2024-04-22

Ärende nr 12

Yttrande angående – Motion om att inrätta en funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Det systemskifte som av ideologiska skäl genomdrevs under början av 1990-talet syftade till att göra välfärden till en marknad med konkurrens och fri etableringsrätt.

Välfärdsverksamheter är lukrativa då efterfrågan är konstant och behoven stora. Många lycksökare har skott sig på avregleringar och privatiseringar inom bland annat vård, skola, förskola och flyktingboenden. Det är välkommet att Moderaterna, ett parti som varit en påskyndare av de avregleringar som lett till nuvarande situation, nu lyfter det som angeläget att skydda välfärden från brottslighet och felaktigt utnyttjande.

Vi är inte helt övertygade om att det är genom att inrätta en ny administrativ funktion centralt i staden som vi kommer åt problemet. Detta får inte skapa en situation där nämnder och förvaltningar avsäger sig ansvar med hänvisning till en central funktion. Alla partier har ansvar att bevaka dessa frågor i sin nämnd och styrelse. En kombination av lokalt och centralt ansvar behövs med uppföljningar och bedömningar av risker kontinuerligt. Samtidigt krävs det avvägningar kring administrativt betungande kontrollförfaranden.

Vi avser att återkomma med en samlad bedömning av motionen i kommunstyrelsen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-02

Diarienummer N163-0160/24

Handläggare Elisabeth Vähäkuopus Paulin, Lisa Klein

Telefon: 031-365 89 75

E-post: elisabeth.vahakuopus.paulin@socialnordost.goteborg.se

Yttrande avseende Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Nordost beslutar att tillstyrka motionen men att uppdragsbeskrivningen för den centrala funktionen ses över och koordineras med enheten Brottsförebyggande och trygghets redan befintliga uppdrag.
2. Socialnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
3. Socialnämnd Nordost förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Socialnämnd Nordost ska yttra sig över en motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Stadsledningskontoret ska ha svaret senast 29 april 2024.

Motionärerna skriver att välfärdsbrott är ett utbrett problem som riskerar att underminera välfärden. Kommuner har ett stort ansvar i att motverka välfärdsbrott och det finns ett etablerat arbete i flera verksamheter inom staden. För att stärka kompetensen och utveckla stadens arbete vill motionärerna inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. En sådan funktion ska till exempel möjliggöra samverka över förvaltningsgränser, göra löpande stickprovskontroller och ta fram förslag på välfärdsbrott som på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med brottsförebyggande arbetet i staden.

Idag finns enheten Brottsförebyggande och trygghet (inom Stadsledningskontorets organisation) som redan har ett samordningsuppdrag över förvaltningsgränserna kring flera delar kopplat till att motverka välfärdsbrottslighet. Förvaltningen föreslår att socialnämnden tillstyrker motionen men att uppdragsbeskrivningen för den centrala funktionen ses över och koordineras med Brottsförebyggande och trygghets redan befintliga uppdrag.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att motverka välfärdsbrott och felaktigt användande av skattefinansierad verksamhet är både önskvärt och nödvändigt för att inte urholka förtroendet för socialtjänsten som myndighet. Dock är det svårt att bedöma vad inrättandet av en särskild central funktion mot välfärdsbrottslighet kan komma att generera för ekonomiska vinster för staden.

Motionärerna har i sin motion inte framfört några tankar kring hur en central funktion skulle finansieras. Dock kan förvaltningen konstatera att resurser inte kan tillskjutas till denna funktion på bekostnad av befintlig verksamhet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Välfärdsbrottsligheten påverkar vårt demokratiska system på flera sätt, till exempel genom att offentliga resurser går till personer eller verksamheter som de inte var menade för. Välfärdsbrottsligheten påverkar också medborgarnas förtroende för kommuner och regioner vilket ytterst är ett hot mot rättssäkerheten och demokratin.

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, bedömer att det finns välfärdsbrottslighet i princip alla verksamheter där det är möjligt att göra en vinst, för en individ eller ett företag. Det gäller i alla kommuner och regioner och i flertalet verksamheter.

Välfärdsbrottsligheten idag är många gånger strukturerad, organiserad och sker i nära koppling till den kriminella ekonomin.

Brotten orsakar ekonomisk skada för offentlig sektor, visar sig innebära brister i kvalitet på utförd verksamhet och drabbar systematiskt de mest värnlösa och utsatta grupperna i samhället. Det är därför av stor vikt att motverka välfärdsbrottslighet på ett strukturerat och uthålligt sätt.

Samverkan

Information lämnas i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 16 april 2024.

Bilagor

1. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Ärendet

En remiss har inkommit till socialnämnden avseende Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Remissen har bland annat skickats till socialnämnd Sydväst, nämnden för funktionsstöd samt äldre samt vård- och omsorgsnämnden för yttrande. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 29 april 2024.

Beskrivning av ärendet

Sammanfattning av motionen

Motionärerna skriver att en estimerad uppskattning är att felaktiga utbetalningar kan motsvara mellan åtta och 20 miljarder för kommunerna varje år. Kommuner har ett stort ansvar i att motverka välfärdsbrott och brotten riskerar att bli systemhotande och underminera välfärden. Välfärdsbrott är ett utbrett problem i många kommuner och det leder till att allt färre skattemedel kan gå till bland annat skola, vård och omsorg.

I motionen skrivs att det i dag finns ett etablerat arbete i flertalet verksamheter för att säkerställa att välfärdsbrott inte sker, bland annat inom allmännyttan för att möta problematiken med skenäktenskap och olovlig andrahandsuthyrning samt inom bland annat föreningslivet och bidrag som betalas ut på felaktiga grunder

För att stärka kompetensen och utveckla stadens arbete med välfärdsbrottslighet vill motionärerna inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. En sådan funktion ska möjliggöra samverka över förvaltningsgränser, samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. I funktionen ska man se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner, ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten och ta fram förslag på välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med arbetet med brottsförebyggande arbetet i staden.

Centralt arbete mot välfärdsbrottslighet

Inom Stadsledningskontorets organisation finns idag enheten Brottsförebyggande och trygghet. Ett av enhetens uppdrag är att hålla ihop stadens arbete med Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026 där ett av målen är att minska möjligheten att begå brott. En av strategierna handlar om att Göteborgs Stad ska förstärka sina kontrollfunktioner och samverka internt och externt för att motverka ekonomisk brottslighet och att oseriösa aktörer kommer åt stadens resurser. Enheten arbetar också med att ta fram en lägesbild kopplad till välfärdsbrottslighet samt att samordna Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet där ytterligare tolv myndigheter ingår utöver staden. Ekonomisk brottslighet har varit ett tema under flera år. Enheten har redan ett samordningsuppdrag över förvaltningsgränserna inom delarna kopplat till välfärdsbrottslighet men ser att arbetet mot välfärdsbrottslighet kommit olika långt inom de olika förvaltningarna.

Även INK (inköp- och upphandlingsförvaltningen) och SPINK (samlad placerings- och inköpsfunktion) har ett viktigt uppdrag i arbetet med att kontrollera leverantörer innan de upphandlas samt förbättra upphandlingskompetensen.

Lokalt arbete mot välfärdsbrottslighet

Förvaltningen har haft en särskild FUT-grupp (felaktiga utbetalningar) sedan september 2022. FUT-gruppen arbetar endast mot felaktiga utbetalningar inom försörjningsstödet. Uppdraget är att upptäcka, utreda och förebygga felaktiga utbetalningar. Anmälningar och impulser tas emot från handläggare men också från andra myndigheter och allmänheten. Förebyggande arbetet handlar framför allt om att höja kompetensen bland, och medvetandegöra, handläggare. Under 2023 låg fokus på varningssignaler och tecken på FUT och under 2024 planeras kompetensutveckling inom deklARATIONER och pantbanker.

Under 2023 genomförde FUT-gruppen totalt 55 utredningar där 41 av dem bedömdes vara FUT. 34 polisanmälningar gjordes och bedömningen var att det totalt utgått 11 184 953 kronor felaktigt i dessa 41 ärenden. Endast 5 492 829 kronor av dessa kunde förvaltningen återkräva (p.g.a. preskriptionstid).

Inflödet är stort till FUT-gruppen (lång kö) och för att kunna hantera fler utredningar har gruppen utökats sedan start. Från och med våren 2024 kommer gruppen ha utökats från två till fem socialsekreterare.

Förvaltningen kan se att socialförvaltningarnas arbete mot FUT inom försörjningsstödet skiljer sig åt och att det finns en styrka i en central funktion som kan ha både mandat och uppdraget att se till att det finns en enhetlig lägsta nivå inom stadens förvaltningar.

Under 2024 kommer förvaltningen ta fram egenkontroll kopplat till föreningsbidrag, vilket innebär återkommande stickprovskontroller, för att stärka arbetet mot välfärdsbrottslighet inom denna del av verksamheten. Idag innehåller förvaltningens egenkontrollplan sex kontroller med stickprover; Handläggning och dokumentation i individärenden, Hantering av skyddade personuppgifter, Köpt vård och boende enligt ramavtal och direktupphandling, Utförande av insatser, Utbetalning av försörjningsstöd samt Hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen har vidare ett omfattande pågående arbete kopplat till otillåten påverkan. Samtliga medarbetare erbjuds utbildning under föregående år, och i maj startar workshops för att identifiera de olika påverkanstyperna som förvaltningens medarbetare utsätts för. Dels ska befintliga strategier för att förhindra otillåten påverkan inventeras, dels vilket stöd som saknas för att förhindra ohälsa när medarbetare utsätts för otillåten påverkan. Därutöver finns en rutin mot otillåten påverkan som tas upp regelbundet på samtliga arbetsplatsträffar, APT samt permanent affischering för att upprätthålla en medvetenhet.

Det specialiserade arbetet mot välfärdsbrottslighet inom förvaltningen finns framför allt inom försörjningsstödet. Inom övriga delar av verksamheten finns flera utvecklingsområden såsom kontroller av diverse intyg och ersättningar som utgår till kontaktpersoner/familjehem/konsulentstödda familjehem för att ge två exempel.

Oannonserade hembesök

Justitieombudsmannen¹ har varit tydlig med att utrymmet för att göra så kallade oanmälda hembesök är mycket begränsat och godtas endast i undantagsfall (om

¹ Exempelvis JO dnr 6502-2015, 2737-2011, 5219-2018

socialtjänsten befarar att det föreligger en nödsituation) eftersom det utgör ett otvivelaktigt intrång i den enskildes integritet.

Löpande stickprovskontroller

Förvaltningen bedömer att arbetet med löpande stickprover ska ske så nära den berörda verksamheten som möjligt, eftersom det är där störst möjlighet finns i att upptäcka felaktigheter (det är där kompetensen finns). Att utföra stickprover och analysera resultatet innebär också ett stort lärande som fortsatt behöver ske inom den egna verksamheten.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att socialnämnden tillstyrker motionen men att uppdragsbeskrivningen för den centrala funktionen ses över och koordineras med enheten Brottsförebyggande och trygghets redan befintliga uppdrag.

Förvaltningens bedömning är att arbetet mot välfärdsbrottslighet ska prioriteras för att inte minska tilltron till myndigheter, motverka den kriminella ekonomin och för att stadens skattemedel ska nå de mest behövande och utsatta.

Även om förvaltningen kommit långt inom vissa delar i arbetet kan en central funktion med mandat behövas när arbetet behöver drivas vidare eller för att säkerställa att det finns en enhetlig lägsta nivå inom stadens förvaltningar i arbetet mot välfärdsbrottslighet.

Det operativa arbetet bedömer förvaltningen behöver finnas kvar lokalt inom förvaltningarna medan den centrala funktionen bör ha ett strategiskt övergripande uppdrag.

Socialförvaltning Nordost

Fredrik Johansson
Förvaltningsdirektör

Bjarne Öhman
Avdelningschef

Yttrande över motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, H 2023 nr 254, SLK-2023-01145

§ 103, N165-0084/24

Beslut

1. Socialnämnden Sydväst tillstyrker motion av Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet med de synpunkter och förslag som framkommer i tjänsteutlåtandet
2. Socialnämnden Sydväst översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnd Sydväst ska yttra sig över en motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Handlingar

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 februari 2024.

Yttrande från S, V, MP daterat 24 februari 2024 (protokollsbilaga 1).

Yrkanden

Lena Olinder (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Ajsela Bruncevic (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Alfred Johansson (S) yrkar å S, V, MP:s vägnar att avstyrka motionen och sända eget yttrande och tu som bilaga till Kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandena och finner att förslaget från Olinder (M) och Bruncevic (C) bifallits.

Justering

Socialnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-04-24

Dag för justering

2024-04-24

Vid protokollet

Sekreterare

Erika Holgersson

Ordförande

Alfred Johansson

Justerande

Lena Olinder

Yttrande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2024-04-24

Ärende nr 10

Yttrande angående – Motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Det systemskifte som av ideologiska skäl genomdrevs under början av 1990-talet syftade till att göra välfärden till en marknad med konkurrens och fri etableringsrätt.

Välfärdsverksamheter är lukrativa då efterfrågan är konstant och behoven stora. Många lycksökare har skott sig på avregleringar och privatiseringar inom bland annat vård, skola, förskola och flyktingboenden. Det är välkommet att Moderaterna, ett parti som varit en påskyndare av de avregleringar som lett till nuvarande situation, nu lyfter det som angeläget att skydda välfärden från brottslighet och felaktigt utnyttjande.

Vi är inte helt övertygade om att det är genom att inrätta en ny administrativ funktion centralt i staden som vi kommer åt problemet. Detta får inte skapa en situation där nämnder och förvaltningar avsäger sig ansvar med hänvisning till en central funktion. Alla partier har ansvar att bevaka dessa frågor i sin nämnd och styrelse. En kombination av lokalt och centralt ansvar behövs med uppföljningar och bedömningar av risker kontinuerligt. Samtidigt krävs det avvägningar kring administrativt betungande kontrollförfaranden.

Styret avser att återkomma med en samlad bedömning av motionen i kommunstyrelsen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-19

Diarienummer N165-0084/24

Handläggare

Jörgen Larzon, Robin Akbas

Telefon: 031-366 43 00

E-post: jorgen.larzon@socialsydvast.goteborg.se

Svar på Remiss - Motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, H 2023 nr 254, SLK-2023-01145

Förslag till beslut

I socialnämnd Sydväst

1. Socialnämnden Sydväst tillstyrker motion av Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet med de synpunkter och förslag som framkommer i tjänsteutlåtandet
2. Socialnämnden Sydväst översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Socialnämnden Sydväst förklarar paragrafen omedelbart justerad

Sammanfattning

Socialnämnd Sydväst ska yttra sig över en motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Stadsledningskontoret ska ha svaret senast 29 april 2024.

Motionärerna skriver att det ligger ett stort ansvar på kommuner att motverka välfärdsbrott då kommuner bland annat bedriver bred myndighetsutövning inom flertalet områden. Välfärdsbrotten berör många verksamheter och kan handla om allt från folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan. Det finns även kriminella aktörer som utnyttjar välfärdssystemen. På sikt riskerar detta att bli systemhotande och underminera välfärden. Därmed vill motionärerna att Kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Idag finns enheten Brottsförebyggande och trygghet (inom Stadsledningskontorets organisation) som redan har ett samordningsuppdrag över förvaltningsgränserna kring flera delar kopplat till att motverka välfärdsbrottslighet. Förvaltningen föreslår att socialnämnden tillstyrker motionen men att uppdragsbeskrivningen för den centrala funktionen ses över och koordineras med Brottsförebyggande och trygghets redan befintliga uppdrag.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionärerna har i sin motion inte framfört några tankar eller uträkning kring hur en central funktion skulle finansieras. Därför går det inte för förvaltningen att göra egen bedömning av detta.

Dock kan förvaltningen konstatera att resurser inte kan tillskjutas till denna funktion på bekostnad av befintlig verksamhet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Välfärdsbrottsligheten påverkar vårt demokratiska system på flera sätt, till exempel genom att offentliga resurser går till personer eller verksamheter som de inte var menade för. Välfärdsbrottsligheten påverkar också medborgarnas förtroende för kommuner och regioner vilket ytterst är ett hot mot rättssäkerheten och demokratin

Ett effektivt arbete mot välfärdsbrott ökar invånarnas förtroende för demokratin och offentliga myndigheter. Dessutom kan de pengar som kriminella idag tillskansar sig genom välfärdsbrott i stället användas till välfärdsinsatser som kommer invånare till gagn.

Bedömning utifrån barnrättsperspektivet

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 17 april 2024.

Bilagor

1. Motion om att inrätta en central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet H 2023 nr 2054

Ärendet

Motion om att Kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Remissen har bland annat skickats till socialnämnd Nordost, nämnden för funktionsstöd samt äldre samt vård- och omsorgsnämnden för yttrande.

Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 29 april 2024

Beskrivning av ärendet

Motionärerna Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) beskriver i sin motion enligt nedan behovet av att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrott.

Organisationen Studieförbundet Näringsliv och Samhälle presenterade nyligen en rapport som visade att kommunernas totala kostnader var på ca 773 miljarder kronor år 2022. En estimerad uppskattning är att felaktiga utbetalningar kan uppgå till mellan 8 och 20 miljarder varje år. På kommuner ligger ett stort ansvar att motverka välfärdsbrott då kommuner bland annat bedriver bred myndighetsutövning inom flertalet områden. Välfärdsbrotten berör många verksamheter och kan handla om allt från folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan. Det finns även kriminella aktörer som utnyttjar välfärdssystemen. På sikt riskerar detta att bli systemhotande och underminera välfärden. Välfärdsbrott är ett utbrett problem i många kommuner som leder till att allt färre skattemedel kan gå till bland annat skola, vård och omsorg.

I motionen skrivs att det idag finns ett etablerat arbete i flertalet verksamheter för att säkerställa att välfärdsbrott inte sker, bland annat inom allmännyttan för att möta problematiken med skenäktenskap och olovlig andrahandsuthyrning samt inom bland annat föreningslivet och bidrag som betalas ut på felaktiga grunder. För att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet behöver arbetet utvecklas genom att inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att möjliggöra samverka över förvaltningsgränser. Funktionen ska samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. I funktionen ska man se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner, ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten och ta fram förslag på välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med arbetet med brottsförebyggande arbetet i staden.

Arbetet med välfärdsbrott behöver ha en starkare koppling till det brottsförebyggande arbetet då förvaltningar som arbetar med exempelvis avhopparverksamhet och ungdomskriminalitet har bred kunskap i olika stadsområden. Annars riskerar infiltration och otillåten påverkan att ge kriminella grupper större makt över offentliga verksamheter. I slutändan riskerar det att urholka förtroendet för offentliga verksamheter och leda till att skattemedel försvinner från vår gemensamma välfärd.

Oannonserade hembesök

Justitieombudsmannen har varit tydlig med att utrymmet för att göra så kallade oanmälda hembesök är mycket begränsat och godtas endast i undantagsfall (om socialtjänsten

befarar att det föreligger en nödsituation) eftersom det utgör ett otvivelaktigt intrång i den enskildes integritet.

Förvaltningens bedömning

Motionärerna tar upp Organisationen Studieförbundet Näringsliv och Samhälle nyligen presenterade rapport samt att det estimerat handlar om många miljarder kronor i felaktiga utbetalningar varje år. Motionärerna tar också upp att många av kommunernas verksamheter berörs då man bedriver bred myndighetsutövning inom flertalet områden. Förvaltningen håller med motionärerna om att riskerna för felaktiga utbetalningar är stor i våra verksamheter. Risken för felaktiga utbetalningar finns både gentemot enskilda individer, företag och ideella organisationer. Förvaltningen kan också se att dessa risker kan uppstå dels genom väl planerade, organiserade genomföranden av både individer och företag. Förvaltningen kan även se felaktiga utbetalning kan ske genom okunskap eller misstag av individer, företag och ideella organisation.

För att undvika brister som uppstår genom okunskap behöver förvaltningarna själva vara aktiva i förebyggandet av dessa risker och försöka minimera dem genom stickprovskontroller, aktivt informationsarbete och snabbt omhändertagande av upptäckta brister och felaktigheter. Kan även nämnas att även INK och SPINK är viktiga delar i denna fråga. Det är viktigt att så långt det är möjligt kontrollera leverantörer innan de upphandlas.

Motionärerna beskriver att välfärdsbrott är ett utbrett problem i många kommuner som leder till att allt färre skattemedel kan gå till bland annat skola, vård och omsorg. Man tar också upp exempel där flera fällande domar belyser omfattningen av den organiserade brottsligheten, bland annat finns det exempel på bygglovshandsläggare som beviljat felaktiga bygglov som har köpts av externa personer.

Förvaltningen kan hålla med motionärerna i att välfärdsbrott är ett problem som kan leda till att skattemedel inte hamnar där de borde och att verksamheterna därmed lider skada. Förvaltningen ser stora vinster med att informationsutbytet mellan de olika nämnderna inom staden förenklas och större möjligheter ges till samverkan. Det är viktigt att undanröja krångliga rutiner för att ta del av varandras information kring en felaktig utbetalning. Dels så blir detta en hjälp för den utsatta förvaltningen och dels så kan fler felaktiga utbetalningar upptäckas om fler förvaltningar är utsatta av samma individ, företag, organisation.

Förvaltningen ser också samverkan med andra myndigheter som mycket viktig. Vi har en lagstiftning som styr oss och som ibland sätter hinder i samverkan pga sekretess. Men förvaltningen anser vi måste nyttja de möjligheter lagstiftningen ger oss att kunna sätta oss med andra myndigheter där vi ser att samma individ, företag förekommer och kunna utbyta information samt ta del av information.

Förvaltningen tolkar att motionärernas ambitioner, beskrivning är på lite olika nivåer. Förvaltningens tolkning av motionen kan delas upp i flera delar.

Förvaltningen kan se fördelar i ambitionen att en central funktion skulle kunna stärka kompetensen, samordna det övergripande arbetet, ta fram förslag på särskilda rutiner, utveckla samverkansmöjligheter mellan förvaltningar mm. Förvaltningen är också positiv

till att tydligare koppla ihop arbetet mot välfärdsbrott med det övriga brottsförebyggande arbetet i staden.

Förvaltningen ser också det lokala förvaltningsarbetet med dessa frågor som ytterst viktig att hålla på lokal nivå. Att behålla frågorna på avdelningen/verksamheten som berörs.

Som exempel kan nämnas det utvecklade arbetet med felaktiga utbetalningar inom Försörjningsstöd. Här har förvaltningarna/avdelningar avsatt resurser som specifikt arbetar med denna fråga. Resurserna har utvecklat rutiner och har förvaltningsövergripande samverkan. I arbetet med dessa frågor är den lokala kännedomen och hanteringen viktig. Man har kunskapen och kännedomen om klienten och problemtiken. Man har nära till ordinarie handläggare som kan bidra med kunskap och kännedom. Man har nära att kunna diskutera och stötta varandra. Oftast är klienten i fortsatt behov av Försörjningsstöd och då behövs samverkan. Nya ärenden kan snabbt lämnas över till rätt handläggare vid kännedom om felaktig utbetalning och utredning kan påbörjas ganska omgående. Det innebär att tiden till utredning förkortas och frågan blir inte liggande. Dock kan förvaltningen se att en särskild central funktion skulle kunna vara ett stöd att ta till vid behov. Tex är det gäller att upprätta samverkan med andra myndigheter.

För att exemplifiera hur föreningsbidraget handläggs på lokal nivå kan vi bekräfta att en lokal närvaro är ett viktigt komplement till en eventuell central funktion. Genom att föreningarna har relationer till stadens tjänstemän upplever vi att misstag kan undvikas och misstankar kan följas upp. Vi upplever att mycket av en eventuell framtida kontroll och utredning kan förebyggas i det vardagliga samtalet. Idag pågår ett utvecklingsarbete kring egenkontroll och rutiner på lokal nivå.

Vad gäller motionärernas ambitioner med oanmälda hembesök anser förvaltningen att detta inte är görligt enligt deras beskrivning. Socialtjänsten kan inte göra hembesök helt utan anledning. Vi styrs av lagstiftningen, men också av en JO domar och uttalanden. Socialsekreterarna på Avdelningen Vuxen och Försörjningsstöd planerar in hembesök i sådana fall när ett hembesök framstår som nödvändigt för att kunna bilda sig en uppfattning om vilka behov som kan föreligga. Men också för att få ett tillräckligt underlag för prövning av klientens ansökan om bistånd eller insats.

Redan befintlig organisation

Förvaltningen vill lyfta fram att avdelningen Brottsförebyggande och trygghet redan finns inom stadsledningskontoret. Förvaltningen har varit i kontakt med dem för informationsinhämtning som grund till ställningstagande för motionens ambitioner.

Arbete mot välfärdsbrott är en del av avdelningens arbete. Förvaltningen uppfattar att enheten främst har en strategisk funktion och de har bland annat stöttat enskilda förvaltningar i arbetet mot välfärdsbrott samt att de samordnar stadens arbete i ett antal myndighetsgemensamma projekt mot organiserad brottslighet där välfärdsbrott ingår.

Vad gäller styrningen av arbetet mot välfärdsbrott så finns det ett antal aktiviteter i stadens program och planer samt uppdrag från kommunfullmäktige, men förvaltningen anser att det saknas en samlad styrning som ger vägledning för vilka kontrollfunktioner som behöver finnas på plats och hur omfattande kontrollarbetet bör vara i staden.

Förvaltningen ser en möjlighet att tydliggöra det strategiska och samordnande uppdraget

för den befintliga avdelningen på stadsledningskontoret och på så sätt få en klarare riktning, bättre samordning och ytterligare stärka arbetet mot välfärdsbrott i enlighet med motionen.

Vidare anser förvaltningen att en samlad syn kring risker, rutiner och uppföljning bör förtydligas och samordnas över staden. I nuläget, när det kommer till föreningsbidraget, bemöts aktörer olika beroende på i vilket stadsområde de verkar i. Denna funktion existerar dock redan och utöver avdelningen Brottsförebyggande och trygghet har Idrotts- och föreningsförvaltningen i nuläget ett uppdrag att arbeta fram de rutiner vi efterfrågar. För att kunna utreda välfärdsbrottsligheten på lokal nivå efterfrågar förvaltningen dessutom en klarare bild och en nulägesanalys där de olika bidragsformerna separeras från varandra och tydliggörs. I ärendet ovan klumpas verksamheter ihop och det är svårt att veta hur alarmerade respektive enhet och tjänsteman bör vara och vart arbetet ska börja.

Förvaltningens bedömning/förslag:

Frågan man ställer sig gällande en särskild central funktion är om den ska vara strategisk, operativ eller både och. Det är alltid svårt att skapa centrala operativa enheter. Sådana enheter kan ha tendenser att "svälla" samt att frågorna tar längre tid att hantera om de blir allt för många samtidigt och småfrågorna hamnar sist. Förvaltningen ser att dessa risker kan uppstå i en särskild central funktion om den ska vara operativ i alla välfärdsbrott i staden. Förvaltningen bedömer att arbetet mot välfärdsbrott bör stärkas genom att den befintliga avdelningen på stadsledningskontoret får ett tydligare strategiskt och samordnande uppdrag i staden, men att det operativa arbetet fortsatt ska ligga kvar på respektive förvaltning.

Förvaltningen bedömer att man måste hitta en balans i organiseringen. Detta kan uppnås genom att.

- Man utökar uppdraget för avdelningen Brottsförebyggande och trygghet på SLK.
 - Uppdraget bör avse att omhänderta de strategiska frågorna gällande välfärdsbrott i staden.
 - Ta fram gemensamma rutiner för staden. Kan också handla om olika stickprovskontroller (egenkontroll).
 - Vara sammanhållande mellan förvaltningarna.
 - Vara sammanhållande i kontakterna med andra myndigheter.
 - Vid behov vara ett stöd till förvaltningarna i större frågor/välfärdsbrott, men även i mindre om man behöver vägledning.
- Låta förvaltningarna ta hand om frågorna/utredningarna på lokal nivå. Kunna begära stöd vid behov av ovan enhet.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

§ 284 Ärendenummer SBF-2024-00155

Svar på motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Motionen om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet avstyrks.
2. Tjänsteutlåtandet översänds till stadsledningskontoret som yttrande över motionen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Skäl till beslut

Nämnden beslutar i enlighet med de skäl som anges i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-03-11, med bilaga.

Yrkanden

Hampus Magnusson (M) och Jörgen Fogelklou (SD) yrkar på att tillstyrka motionen.

Johannes Hulter (S) yrkar bifall till tjänsteutlåtandet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer proposition på sitt yrkande om att bifalla tjänsteutlåtandet mot yrkande om att tillstyrka motionen från Hampus Magnusson (M) och Jörgen Fogelklou (SD) och finner att det egna yrkandet bifallits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för bifall till tjänsteutlåtandet och nej för bifall till yrkande från Hampus Magnusson (M) och Jörgen Fogelklou (SD). ”

Vid upprop röstar Theo Tsesmatzoglou (V), Elisabeth Borg (S), Adam Wojciechowski (MP), Beatrice Klein (V), Emmyly Bönfors (C) och Johannes Hulter (S) ja, medan Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Eva Flyborg (L), Jörgen Fogelklou (SD) och Åsa Hartzell (M) röstar nej.

Med sex ja-röster mot fem nej-röster beslutar nämnden att bifalla tjänsteutlåtandet.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-11

SBN 2024-04-23

Diarienummer SBF-2024-00155

Handläggare

Andrea Utbult

Telefon: 031-368 18 58

E-post: andrea.utbult@stadsbyggnad.goteborg.se

Svar på motion av om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Motionen om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet avstyrks.
2. Tjänsteutlåtandet översänds till stadsledningskontoret som yttrande över motionen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden ska senast den 29 april besvara motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Enligt motionen bör staden inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet samt möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser. Funktionen föreslås att samordna stadens arbete mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. Av motionen framgår det också att arbetet med välfärdsbrott behöver ha en starkare koppling till det brottsförebyggande arbetet inom staden.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att samverkan inom och utanför Göteborgs Stad är en förutsättning för att minska välfärdsbrottslighet och i förlängningen kriminaliteten i Göteborg. Samtidigt anser förvaltningen att det redan i nuläget finns en upparbetad samverkan i Göteborgs Stad. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer också att det finns förutsättningar att arbeta med välfärdsbrott och oegentligheter kopplat till detta i den kontrollmiljö som stadens verksamheter ska arbeta enligt. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att beskrivningen om en central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet snarare kommer att fungera som en kontrollfunktion än en stödfunktion för stadens verksamheter.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår därför att motionen om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet avstyrks.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Brottslighet som riktas mot välfärdssystemets ekonomiska utbetalningssystem och centrala beslutsprocesser brukar kallas för välfärdsbrott. Det inkluderar bidragsbrott, där en enskild felaktigt får bidrag utbetalt eller för mycket bidrag utbetalt. Det kan också

handla om aktörer som inte följer de avtal som de ingått med kommunen eller andra brott så som bedrägerier.¹ SKR definierar välfärdsbrottslighet “När en extern aktör - privatperson eller företag - otillbörligen utnyttjar medel från kommuner eller regioner för egen vinning”. Välfärdsbrott handlar alltså inte om all brottslighet som en kommun kan utsättas för, det berör kopplingen till välfärdssystemen.²

Välfärdsbrottsligheten drabbar inte bara kommunen ekonomiskt, utan har också en stark koppling till den sociala dimensionen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsbyggnadsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Välfärdsbrottslighet drabbar inte bara kommunen ekonomiskt, det drabbar även enskilda personer genom att de får mindre hjälp än de behöver eller blir utsatta för undermålig eller direkt skadlig vård och omsorg. Effekterna av undermålig kvalitet kan också innebära att seriösa aktörer får svårt att konkurrera i upphandlingar.³

Förutom påverkan på ekonomi och enskilda personer i behov av stöd från det offentliga kan välfärdsbrottsligheten också ha en påverkan på medarbetares arbetsmiljö. Otillåten påverkan är ett reellt problem som flera medarbetare på stadsbyggnadsförvaltningen behöver hantera i sin arbetssituation. I 2023 års medarbetarenkät ställdes frågan “Har du, under det senaste året, varit utsatt för otillåten påverkan i samband med din yrkesutövning?”. Totalt svarade 379 medarbetare från stadsbyggnadsförvaltningen på enkäten. 10 procent svarade “ja från personer utanför Göteborgs Stad” och 1 procent svarade “ja från personer inom Göteborgs Stad”.

Välfärdsbrottslighet är demokratihotande. Välfärdsbrottsligheten påverkar vårt demokratiska system på flera sätt, till exempel genom att offentliga resurser försvinner till personer eller verksamheter som de inte var menade för. Välfärdsbrottsligheten påverkar också medborgarnas förtroende för kommuner och regioner vilket ytterst är ett hot mot rättssäkerheten och demokratin.⁴

Kommunen behöver arbeta förebyggande mot välfärdsbrott och säkerställa att det finns en tydlig process för att hantera problem när de upptäcks. Att arbeta strukturerat, bedöma risker och ställa krav är viktiga delar i det förebyggande arbetet. Att det finns kunskap kring välfärdsbrottslighet, otillåten påverkan, hur det ska rapporteras, att det finns stöd för medarbetare som blir utsatta är andra viktiga delar. Till detta läggs egenkontroller som en viktig del av det systematiska arbetet.

¹ [Välfärdsbrott - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.bra.se/om-brott/velfardsbrott)

² [Om välfärdsbrottslighet | SKR 2024-03-19](#)

³ [Välfärdsbrott mot kommuner och regioner - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.bra.se/om-brott/velfardsbrott-mot-kommuner-och-regioner) och [Välfärdsbrott - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.bra.se/om-brott/velfardsbrott)

⁴ [Förebygga om motverka välfärdsbrottslighet – SKR i samarbete med PWC](#)

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden ska senast den 29 april besvara motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Stadsbyggnadsnämnden tillsammans med Förvaltnings AB Framtiden, förskolenämnden, grundskolenämnden, Higab AB, idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, kulturnämnden, miljö- och klimatinämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, socialnämnd Nordost, socialnämnd Sydväst, utbildningsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden är remissinstanser för motionen.

Beskrivning av ärendet

Enligt motionen bör staden inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet samt möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser. Funktionen föreslås att samordna stadens arbete mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. Av motionen framgår det också att arbetet med välfärdsbrott behöver ha en starkare koppling till det brottsförebyggande arbetet inom staden.

Brottslighet som riktas mot välfärdssystemets ekonomiska utbetalningssystem och centrala beslutsprocesser kallas ofta för välfärdsbrott. Enligt motionen finns det risk att denna brottslighet blir systemhotande och underminera välfärden när skattemedel går till annat än offentlig verksamhet. Det är därför viktigt att Sveriges kommuner, regioner och myndigheter aktivt arbetar för att förebygga och motverka välfärdsbrott. För att göra det krävs förebyggande arbete och tydliga processer för att systematiskt leta efter brister, identifiera risker, stärka kontrollen i befintliga rutiner och att agera när fel upptäcks.⁵

För att minska risken för välfärdsbrott behöver organisationer inte enbart ha en tydlig struktur på plats. Kulturen är också avgörande, en öppen kultur som främjar ärlighet och etiskt önskat beteende är också en förutsättning för att skapa förutsättningar för att förhindra välfärdsbrott.

Även kunskap spelar en avgörande roll i att förebygga välfärdsbrott. Genom att utbilda samhället om olika former av välfärdsbrott och dess konsekvenser, kan man öka medvetenheten och förebygga sådana handlingar. Kunskap om rättigheter och ansvar, samt förståelse för ekonomiskt och socialt tryck, kan skydda medborgare från att begå eller bli offer för sådana brott. Utbildning i offentliga verksamheter om att upptäcka och rapportera misstänkta fall kan också bidra till att minska förekomsten av välfärdsbrott.

Det finns koppling mellan välfärdsbrott och det som brukar kallas för oegentlighet. Oegentligheter är ett samlingsbegrepp för hela gruppen av oönskade beteenden/handlingssätt med konsekvenser för stadens anseende och/eller verksamhet där olika former av korruption ingår. Göteborgs Stad tillämpar en bred definition av begreppet, där oegentligheter innebär att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra⁶. Det finns en ökad risk att personer som

⁵ [Förebygga om motverka välfärdsbrottslighet – SKR i samarbete med PWC](#)

⁶ Politikerhandboken Göteborgs Stad, [Motverka korruption och oegentligheter](#)

verkar i kommuner och regioner utsätts för oegentlighet genom otillbörlig påverkan⁷ utifrån myndighetsutövning. En organisation löper högre risk för oegentligheter är när det finns brister i kontrollmiljön.

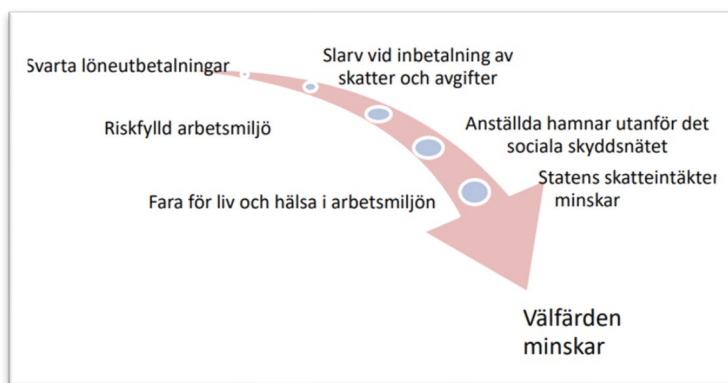
Brottsförebyggande arbete i Göteborg Stad

Under de senaste åren har Göteborgs Stad intensifierat arbetet med trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete vilket inte minst syns i kommunfullmäktiges budget för 2024. Stadens arbete samordnas av stadsledningskontoret och sker i fler av Göteborgs Stads förvaltningar och bolag, genom olika former av insatser. I arbetet finns bland annat kunskapshöjande material, system med iakttagelser av brottslighet och otrygghet i våra stadsområden samt diverse olika samverkansarbeten och forum.

I Göteborgs Stad har flera projekt genomförts under de senaste åren i syfte att minska påverkan på välfärden i negativ riktning. Bland annat projekten Osund konkurrens och Sund konkurrens.

Projektet "Osund konkurrens" genomfördes i Göteborgs Stad under 2019 och 2020. Det var ett samverkansprojekt mellan Göteborgs Stad och myndigheter för att motverka oseriösa och olagliga näringsverksamheter.⁸ Mellan 2019 och 2020 genomfördes myndighetsgemensamma tillsynsinsatser vid sju tillfällen där sju olika verksamheter besöktes. Sammanställande för projektet var stadsledningskontorets kunskapscentrum för organiserad brottslighet där tidigare stadsbyggnadskontoret (nu stadsbyggnadsförvaltningen) deltog samt sex andra myndigheter. Samverkansprojektet utökades under 2022 till att även omfatta oriktiga boenden, i lokaler och fastigheter som inte är avsedda för annan verksamhet än boende.⁹

I rapporten som sammanställer arbetet i projektet "osund konkurrens" visar *figur 1* de riskfaktorer som kan uppstå vid osund konkurrens som kan påverka välfärden i negativ riktning, vilket också är de riskfaktorer som lyfts fram i motionen.

Figur 1. Riskfaktorer vid osund konkurrens som kan påverka välfärden i negativ riktning

⁷ [Otillåten påverkan | SKR 2024-03-19](#)

⁸ Myndighetsgemensam tillsyn inom projektet "Osund konkurrens" 2020-06-15. [Kallelse; Stadsledningskontoret \(goteborg.se\)](#)

⁹ Osund konkurrens. Eriksson och Lindstedt 2022-08-26. [Rapport Osund Konkurrens \(goteborg.se\)](#)

Polismyndighetens reflektion från samverkan är att projektet inneburit att de fått stöd i sitt arbete mot organiserad och icke organiserad brottslighet. De menar också att samarbetsprojektet medfört kortare beslutsvägar och möjlighet till andra samarbeten som faller utanför projektets uppdrag.

Hösten 2021 bildade Göteborgs Stad tillsammans med Mölndals Stad nätverket Sund konkurrens¹⁰. I Göteborgs Stad samordnas arbetet av förvaltningen för inköp och upphandling samt stadsledningskontoret kunskapscentrum mot organiserad brottslighet. Nätverket består av representanter från förvaltningar och bolag som har erfarenheter av att arbeta för en sund konkurrens. Genom nätverket kan staden på ett enhetligt sätt driva och arbeta med frågor gällande fel, fusk och uppföljning inom det ekonomiska området. Syftet är att nätverket tillsammans ska dra nytta av goda erfarenheter och dela varandras kompetens. Deltagarna utgör kontaktpersoner och är bärare av informationen till de egna organisationerna.

Nätverksarbetet sker områdesvis och är indelat i olika kluster där bygg och stadsplanering är ett område. Under 2022 har förvaltningen för inköp och upphandling upphandlat extern leverantör för att genomföra platskontroller där de kontrollerat vilka som är på plats vid ett bygge för att synliggöra och hantera illegal och svart arbetskraft. De har därefter tagit fram ett stödmaterial gällande utländska aktörer, och fler stödmaterial ska tas fram med koppling till arbetslivskriminalitet, skatter och avgifter och in- och utpassering till byggarbetsplatser.

Trots att stadsbyggnadsförvaltningen inte haft en central roll i projektet har dess resultat fått påverkan på förvaltningens uppdrag och kan bidra till fler samordnade och likartade insatser i staden.

Stadsledningskontoret arbetar också med stadens säkerhetsorganisationer genom olika forum och nätverk. Arbetet samordnas genom stadsledningskontorets två avdelningar; säkerhet och beredskap samt trygghet och samhälle. Förvaltningens säkerhetsorganisation deltar i detta arbete och bevakar att förvaltningen omhändertar frågor som har påverkan på stadsbyggnadsnämndens uppdrag och ansvar.

Brottsförebyggande arbete på stadsbyggnadsförvaltningen

Stadsbyggnadsförvaltningen bedriver verksamhet inom framför allt två områden som kan vara föremål för välfärdsbrott. Det handlar om tillsyn och bostadsanpassning.

Stadsbyggnadsförvaltningens tillsynsverksamhet regleras av plan- och bygglagen, plan- och byggförordningen samt miljöbalken. Tillsynen utövas på olika typer av verksamheter inom stadens geografiska område. Det kan till exempel handla om olovligt byggande, ofta kallat svartbygge, ovårdade tomter eller växtlighet som skymmer sikten.

Stadsbyggnadsnämnden har också ett tillsynsansvar att se till reglerna om strandskydd i miljöbalken följs.

¹⁰ Sund konkurrens. Eriksson och Strandberg. 2022-08-29. [Rapport Sund Konkurrens 2022-08-29](#)

Stadsbyggnadsförvaltningen samverkar med ett flertal förvaltningar inom Göteborgs Stad och andra myndigheter i tillsynsarbetet. Bland annat sker samverkan med polismyndighetens gränspolis, åklagarmyndighet samt myndigheter med ansvar för tillsyn i enlighet med miljöbalken på lokal och regional nivå.

Stadsbyggnadsförvaltningen bostadsanpassning regleras av lagen om bostadsanpassningsbidrag (SFS 2018:222). Förvaltningens uppdrag är att hantera ansökningar om bostadsanpassnings-, återställnings- och reparationsbidrag samt kommunalt bostadstillägg för personer med funktionsnedsättning. Stadsbyggnadsförvaltningen betalar årligen ut cirka 68 miljoner kronor i bostadsanpassningsbidrag.

Det är fram för allt inom dessa verksamheter där majoriteten av anmälningar om otillåten påverkan sker på förvaltningen. Förvaltningen har genomfört flera kunskapshöjande aktiviteter för att identifiera och rapportera olika typer av oegentligheter.

Göteborgs Stads arbete med risk för oegentlighet

Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser har krav på att arbeta strukturerat med risker kopplat till den egna verksamheten. I stadens riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll slås det inledningsvis fast att riskhantering är en central del i nämndens eller bolagsstyrelsens arbete med att styra verksamheten mot målen och säkerställa verksamhetens förmåga att utföra sitt uppdrag. Det beskrivs även att riskhanteringen ska vara integrerad i det ordinarie arbetet med styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten och dess processer. Riskhantering ska ske inom väsentliga verksamhetsområden, processer och projekt samt alltid vid större förändringar i verksamheten.

Enligt riktlinjen ska risken för förekomst av oegentligheter inom verksamhetsområdet alltid vara en del av nämndens eller bolagsstyrelsens riskhantering. Riskhanteringen i detta avseende syftar till att förhindra och motverka oegentligheter i verksamheten. För att förebygga risken för oegentligheter är det därför nödvändigt att respektive förvaltning eller bolag skaffar sig en bild över vilka riskerna är och inom vilka områden de finns utifrån respektive grunduppdrag.

Stadsbyggnadsförvaltningens risk för oegentlighet

I stadsbyggnadsnämndens riskhantering för 2024 lyfts bland annat bostadsanpassningens utbetalningar av felaktiga utbetalningar av bidrag fram som ett särskilt riskområde¹¹. Risken omhändertas genom förvaltningens egenkontrollplan där enheten har särskilda kontrollåtgärder på plats i syfte att minska risken genom kontroll av befintliga rutiner och ekonomiska underlag. Under 2024 kommer stickprovskontroller utföras kontinuerligt.

¹¹ Stadsbyggnadsnämndens riskhantering 2024. [02 Stadsbyggnadsnamndens riskhantering 2024 v2.pdf \(goteborg.se\)](https://goteborg.se/02-Stadsbyggnadsnamndens-riskhantering-2024-v2.pdf)

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen anser att frågan om att motverka välfärdsbrottlighet är en viktig fråga att arbeta med för staden och övriga offentliga verksamheter i Sverige. Förvaltningen bedömer att samverkan inom och utanför Göteborgs Stad är en förutsättning för att minska välfärdsbrottlighet och i förlängningen kriminaliteten i Göteborg. Samtidigt bedömer förvaltningen att det i nuläget finns en upparbetad samverkan i Göteborgs Stad och att stadsbyggnadsförvaltningen har god kunskap om vilka insatser mot organiserad brottslighet som ingår i förvaltningens uppdrag och ansvarsområde.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer också att det finns förutsättningar att arbeta med välfärdsbrott och oegentligheter i den risk- och kontrollmiljö som stadens verksamheter ska arbeta enligt utifrån gällande styrande dokument. Respektive nämnd eller bolagsstyrelse har redan idag ansvar att identifiera och hantera risker inom sina grunduppdrag där risken för oegentlighet alltid ska vara en del av riskhanteringen.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att beskrivningen om en central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet snarare kommer att fungera som en kontrollfunktion än en stödfunktion för stadens verksamheter. Förvaltningen ställer sig frågande till om den typ av kontrollfunktion faktiskt höjer organisationernas kunskap och hanterar den verkliga problematiken kring välfärdsbrottslighet.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår därför att motionen om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet avstyrks och att frågorna om välfärdsbrottslighet fortsatt ska drivas inom ramen för stadens pågående brottsförebyggande arbete som samordnas av stadsledningskontoret.

Henrik Kant

Tomas Carlsson

Stadsbyggnadsdirektör

Avdelningschef Utveckling och styrning

Yttrande över motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, H 2023 nr 254 (SLK-2023-01145)

§ 69, 0319/24

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar

1. att avstyrka motionen.
2. att översända nämndens yttrande till stadsledningskontoret.
3. Att förklara ärendet omedelbart justerat.

Handling/ar

Tjänsteutlåtande 2024-27

Förvaltningens samverkansgrupp 2024-04-15

Yrkanden

Hakan Önal (M) och Pär Gustafsson (L), 2:e vice ordförande, yrkar att utbildningsnämnden bifaller motionen.

Joakim Byvik (V), 1:e vice ordförande, yrkar bifall till tjänsteutlåtandet.

Ordförande ställer förslagen mot varandra och finner att beslut har fattats enligt tjänsteutlåtandet.

Protokollsanteckning/ar

Ordförande, Milyon Tekle Haile (S), antecknar yttrande från (S) (V) (MP).

Yttrandet biläggs protokollet som bilaga 3.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-04-23

Justering

2024-04-23

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2024-04-23

Vid protokollet

Sekreterare

Britta Ryding

Ordförande

Milyon Tekle Haile

Justerande

Pär Gustafsson

Yttrande

S, V, MP

2024-04-18

Ärende nr 10

Yttrande angående – Motion om att inrätta en funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Det systemskifte som genomdrevs under början av 1990-talet med avregleringar och privatiseringar av välfärden har skapat en lukrativ marknad för oseriösa aktörer och som underlättar utnyttjande och fusk med välfärdssystemen. Det är välkommet att Moderaterna, som påskyndat många av de avregleringar som bidragit till marknadifiering av välfärden, nu lyfter det som angeläget att skydda välfärden från brottslighet och felaktigt utnyttjande.

Vi tror dock inte att det är genom att inrätta en ny administrativ funktion centralt i staden som vi kommer åt problemet. Det kan tvärtom riskera att nämnder och förvaltningar avsäger sig ansvar med hänvisning till en central funktion. En kombination av lokalt och centralt ansvar behövs med uppföljningar och bedömningar av risker kontinuerligt. Alla partier har ansvar att bevaka dessa frågor i sin nämnd och styrelse.

Vi delar förvaltningens bedömning att motionen bör avslås och våra partier avser att återkomma med en samlad bedömning av motionen i kommunstyrelsen.

Tjänsteutlåtande Nr: 2024-27

Utfärdat 2024-03-21

Diarienummer 0319/24

Handläggare

Amir Machiani

Telefon: 031 – 367 00 12

E-post: amir.machiani@educ.goteborg.se

Yttrande över motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, handling 2023 nr 254. SLKs ärendenummer 2023-01145

Förslag till beslut

I Utbildningsnämnden

- Att avstyrka motionen
- Att översända nämndens yttrande till stadsledningskontoret

Sammanfattning

I föreläggande motion föreslås att kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att bekämpa välfärdsbrottslighet. Bakgrunden är en rapport från Studieförbundet Näringsliv och Samhälle som pekar på att kommunernas totala kostnader var 773 miljarder kronor år 2022, med uppskattade felaktiga utbetalningar på 8-20 miljarder årligen. Med sin breda myndighetsutövning inom flera områden åligger det kommunerna ett stort ansvar att bekämpa välfärdsbrott, som spänner över brottsliga handlingar såsom folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar och infiltration.

För att stärka stadens kompetens och insatser mot välfärdsbrottslighet föreslås en ny central funktion. Denna funktion ska möjliggöra samarbete över förvaltningsgränser, samordna insatser med kompetensförstärkning och regelbundna stickprovskontroller. Dessutom bör den överväga möjligheten till oannonserade hembesök och inspektioner samt föreslå rutiner för att säkerställa att delegerade beslut inte påverkas av extern påverkan. Funktionen bör också utveckla förslag på en tydligare koppling mellan välfärdsbrott och stadens brottsförebyggande arbete.

Förvaltningen föreslår att motionen avslås på grund av komplexa juridiska och praktiska hinder som måste lösas innan förslaget kan genomföras effektivt. Placeringen av den centrala funktionen är vag, och de föreslagna åtgärderna kan möta hinder relaterade till sekretessregler, GDPR och annan lagstiftning. Dessutom pågår viktigt arbete inom tre skolmyndigheter som förväntas påverka stadens insatser. För att fatta välgrundade beslut bör motionen avslås och man bör avvakta rapporterna från dessa myndigheter.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att förstärka stadens insatser mot välfärdsbrott kan kräva att förvaltningen ökar sin kompetens och arbete ytterligare, vilket i sin tur kan rendera till kostnader som i nuläget inte går att uppskatta.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Om oegentligheter inträffar systematiskt finns det en risk att kvaliteten på verksamheten försämras. Dessutom finns risken att staden blir en plattform för oseriösa aktörer vars syfte inte är att främja elevernas bästa. Det är av grundläggande och avgörande betydelse att utbildningsförvaltningen aktivt arbetar för att säkerställa korrekt användning av skattemedel.

Utbildningsnämndens verksamhet omfattar elever från gymnasiet till och med vuxenutbildningen, där gymnasieelever och elever i anpassad gymnasieskola utgör en stor del. Utbildningsnämnden har ett ansvar gentemot alla ungdomar som är folkbokförda i Göteborgs Stad, oavsett om de går i kommunala eller fristående gymnasie- eller anpassade gymnasieskolor, exempelvis genom att det utbetalas elevpeng för elever som får sin utbildning hos annan huvudman.

Ett arbete som syftar till att skydda medborgarna från brott har positiva effekter både på individ- och samhällsnivå. Utbildningsförvaltningen kan bidra till detta arbete genom att säkerställa att alla skolor erbjuder högkvalitativ utbildning där eleverna når målen för sin utbildning, samt genom att medel betalas ut till andra huvudmän som har rätt att bedriva undervisning

Samverkan

I förvaltningens samverkansgrupp 2024-04-15.

Bilagor

1. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, handling 2023 nr 254. SLKs ärendenummer 2023-01145

Ärendet

Utbildningsnämnden har att ta ställning till en motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, handling 2023 nr 254. SLKs ärendenummer 2023-01145.

Utbildningsnämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2024-04-29.

Beskrivning av ärendet

Motionärerna Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) påpekar att en nyligen presenterad rapport från Studieförbundet Näringsliv och Samhälle indikerar att felaktiga utbetalningar inom kommunerna kan nå upp till 8–20 miljarder kronor.

För att hantera detta föreslår motionen inrättandet av en särskild central funktion för att bekämpa välfärdsbrottslighet. Huvudsyftet är att stärka stadens arbete och samordna åtgärder över förvaltningsgränserna för att förhindra undermineringen av välfärden och missbruket av skattemedel.

Trots pågående insatser inom olika verksamheter för att förebygga välfärdsbrott framhåller motionen behovet av en mer enhetlig och centraliserad funktion för att effektivt möta dessa utmaningar.

För att förstärka insatserna mot välfärdsbrottslighet föreslås inrättandet av en central funktion. Denna funktion ska koordinera åtgärder, öka kompetensen, genomföra kontroller och utvärdera möjligheten till oannonserade hembesök. Det föreslås även att särskilda rutiner tas fram för att säkerställa att delegerade beslut inte påverkas av hot och påverkan från allmänheten. Dessutom bör funktionen koppla ihop arbetet med brottsförebyggande insatser i staden för att undvika infiltration och otillåten påverkan från kriminella grupper.

Förvaltningens/bolagets bedömning

Förvaltningens bedömning är att motionen tar upp en central och angelägen fråga rörande bekämpningen av välfärdsbrottslighet, vilket är av stor betydelse med tanke på den uppskattade omfattningen av felaktiga utbetalningar inom sektorn, som enligt uppskattningar kan ligga mellan 8 och 20 miljarder kronor årligen.

Förslaget om att etablera en central funktion för att samordna åtgärder över förvaltningsgränserna och stärka kompetensen för att bekämpa detta problem är lovvärt.

Emellertid framgår att det finns flera komplexa juridiska och praktiska frågeställningar som måste adresseras innan ett sådant förslag kan genomföras på ett effektivt sätt. Det är särskilt viktigt att notera att motionen inte specificerar tydligt var denna centrala funktion ska placeras och att de föreslagna arbetsuppgifterna kan möta hinder relaterade till sekretessregler, GDPR och annan tillämplig lagstiftning.

Insamling och hantering av känsliga uppgifter om enskildas ekonomiska angelägenheter måste noga övervägas med hänsyn till GDPR och principerna för uppgiftsminimering och lagringsminimering. Att lämna ut sådan information till en central funktion utan enskildas samtycke kan vara problematiskt och strida mot rådande lagar och regler.

Det bör också noteras att tre viktiga skolmyndigheter - Skolinspektionen, Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten - har fått i uppdrag av regeringen att bekämpa välfärdsbrott, ekonomisk brottslighet och organiserad brottslighet. Deras rapporter förväntas vara klara senast den 1 oktober 2024, vilket kan ha betydande inverkan på Göteborgs stads och skolförvaltningarnas fortsatta arbete inom dessa frågor.

Mot bakgrund av ovanstående och med beaktande av behovet av en grundlig utredning av dessa frågor, rekommenderar förvaltningen att utbildningsnämnden avstyrker motionen och avvaktar rapporterna från de tre skolmyndigheterna. Det är av avgörande betydelse att få insikt i deras arbete och slutsatser för att fatta ett välgrundat beslut i denna fråga.

Tomas Berndtsson

Malin Ung

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef

§ 49 N160-0233/24

Svar på remiss - Motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. tillstyrker motion om att inrätta särskild central funktion för att motverka välfärdsbrott.
2. översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
3. förklarar beslutet omedelbart justerat.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2024-03-15

Yttrande från S, V och MP angående motion om att inrätta en funktion för att motverka välfärdsbrottslighet, 2024-04-22 (Protokollsbilaga 1)

Yrkanden

Elisabet Lann (KD), Mattias Tykesson (M), Berit Krantz (L), Martina Lundquist (SD) och Peter Svensson (V) yrkar bifall till förvaltningens beslutsförslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkande från Elisabet Lann (KD) med flera om bifall till förvaltningens beslutsförslag och finner att nämnden har beslutat detsamma.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2024-04-23

Utdrag ur protokoll

Vid protokollet

Sekreterare

Carolina Hansson

Ordförande

Marina Johansson

Justerande

Elisabet Lann

Protokollsutdragets riktighet intygas av administratör Valentine Andersson

Yttrande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2024-04-22

Ärende nr 10

Yttrande angående – Motion om att inrätta en funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Det systemskifte som av ideologiska skäl genomdrevs under början av 1990-talet syftade till att göra välfärden till en marknad med konkurrens och fri etableringsrätt.

Välfärdsverksamheter är lukrativa då efterfrågan är konstant och behoven stora. Många lycksökare har skott sig på avregleringar och privatiseringar inom bland annat vård, skola, förskola och flyktingboenden. Det är välkommet att Moderaterna, ett parti som varit en påskyndare av de avregleringar som lett till nuvarande situation, nu lyfter det som angeläget att skydda välfärden från brottslighet och felaktigt utnyttjande.

Vi är inte övertygade om att det är genom att inrätta en ny administrativ funktion centralt i staden som vi kommer åt problemet. Detta får inte skapa en situation där nämnder och förvaltningar avsäger sig ansvar med hänvisning till en central funktion. Alla partier har ansvar att bevaka dessa frågor i sin nämnd och styrelse. En kombination av lokalt och centralt ansvar behövs med uppföljningar och bedömningar av risker kontinuerligt. Samtidigt krävs det avvägningar kring administrativt betungande kontrollförfaranden.

Vi avser att återkomma med en samlad bedömning av motionen i kommunstyrelsen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-15

Diarienummer N160-0233/24

Handläggare: Charlotte Nyberg

charlotte.nyberg@aldrevardomsorg.goteborg.se

Svar på remiss - motion om att inrätta särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. tillstyrker motion om att inrätta särskild central funktion för att motverka välfärdsbrott.
2. översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
3. förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Förvaltningen ser positivt på motionens syfte att möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser och att samordna arbetet i förvaltningarna för att motverka välfärdsbrottslighet genom att inrätta en särskild central funktion.

Förvaltningen bedömer att det finns behov av resurser för att höja kunskapsnivån, för omvärldsbevakning och för utbildningsinsatser. Det finns även behov av resurser för utredningar avseende möjligheter för att förebygga, kontrollera och agera för att motverka välfärdsbrott. Förvaltningen har därutöver behov av att kunna samråda och få rådgivning inom området av en funktion med kompetens inom området. Det finns också behov av samordning och tillgång till resurser inom olika kunskapsområden inom Göteborgs Stad för att kunna kontrollera och agera vid specifika händelser. Förvaltningen bedömer att vissa uppgifter bäst utförs av förvaltningen utifrån verksamhetsspecifik kompetens och möjlighet att göra riskbedömningar samt konsekvensanalyser utifrån sitt ansvarsområde.

Förvaltningen ser därutöver behov av att tydliggöra hur välfärdsbrottslighet kan kopplas ihop med det brottsförebyggande arbetet centralt och lokalt.

Sammantaget anser förvaltningen att dessa behov bäst tillgodoses genom inrättandet av en särskild central funktion i Göteborgs Stad, ett "kunskapscentrum för att motverka välfärdsbrottslighet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) definierar välfärdsbrottslighet som att en extern aktör, företag eller privatperson, otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning. Förvaltningens verksamheter kan vara utsatta för välfärdsbrottslighet enligt denna definition i första hand genom felaktiga utbetalningar av hemvårdsbidrag eller

felaktig utbetalning av ersättning till utförare av hemtjänst. SKR:s bedömning är att det finns välfärdsbrottslighet i princip alla verksamheter där det är möjligt att göra en vinst, för en individ eller ett företag. Det är positivt att alltmer fokus sätts på frågan och att det pågår arbete på många olika nivåer för att komma åt välfärdsbrottsligheten (Christina Kiernan, samordnare på SKR den 6 mar 2024).

De av förvaltningens verksamheter som kan beröras avser hemvårdsbidrag och privat hemtjänst. Hemvårdsbidrag omfattar cirka 32 miljoner kronor och privat hemtjänst cirka 110 miljoner. Det är svårt att bedöma möjlig omfattning av felaktiga utbetalningar utifrån att enskilda personer eller utförare medvetet lämnar felaktiga uppgifter för egen vinning. Förvaltningen bedömer att risken för felaktiga utbetalningar av hemvårdsbidrag är låg och att felaktiga utbetalningar av ersättning till utförare är relativt låg.

Av *Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll* (KF 2016-09-08 § 17) framgår bland annat att nämnders styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten ska med rimlig grad säkerställa att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och effektivt, och bidrar till en god ekonomisk hushållning utifrån ett helhetsperspektiv. Rimlig grad av säkerhet innebär att nämnderna i sitt arbete med styrning, uppföljning och kontroll ska göra en avvägning mellan kontrollkostnad och kontrollnytta. Vad gäller kontrollnytta ska inte bara ekonomiska faktorer vägas in utan även vikten av att upprätthålla förtroendet för verksamheten hos allmänheten och för den verksamheten riktar sig till samt hos andra intressenter.

Förslagets eventuella kostnadskonsekvenser är svåra att bedöma då de är beroende av vilka uppgifter som åläggs särskild och central funktion. Förslaget anger inte att några resurser tillförs vilket innebär att kostnaden kommer att tas från det befintliga gemensamma utrymmet. En central funktion behöver därför tillföra resurser som annars måste finansieras av nämnden utifrån både nationella och lokala ambitioner att öka fokus på att motverka välfärdsbrottslighet.

Förvaltningen bedömer att avsättning av resurser och i vilken omfattning samverkan med central funktion och andra förvaltningar ska ske måste göras utifrån förvaltningens riskområden där kontrollnytta vägs mot kontrollkostnad. I de fall finansiering helt eller delvis inte ryms inom nämndens ram eller kan lösas genom omprioritering får nämnden bereda det i den ordinarie budgetprocessen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

SKR beskriver konsekvenser av välfärdsbrott och otillåten påverkan:

”Välfärdsbrott påverkar vårt demokratiska system på flera sätt, dels försvinner offentliga resurser till personer och verksamheter som de inte är avsedda för och används för brottsliga ändamål, dels påverkar de medborgarnas tillit till vårt demokratiska system och parallella samhällsstrukturer riskerar att uppstå”. (*SKR Välfärdsbrott och otillåten påverkan Från bidragsfusk till systemhotande brottslighet, Rostami, Amir & Sarnecki, Jerzy (red), Det svenska tillståndet. En antologi om brottsutvecklingen i Sverige, 2022*).

Välfärdsbrottslighet kan få sociala konsekvenser ur ett samhälls- och verksamhetsperspektiv men ytterst påverkas även individen. Enskilda personer har rätt till

att få de insatser och det stöd de behöver för att inte fara illa. Enskilda personer som behöver ansöka om hjälp från andra kan ha upplevelsen av att befinna sig i en känslig och kanske till och med krisartad situation i livet där hen är beroende av andra. Det är viktigt att förebyggande åtgärder och kontrollåtgärder som arbetas fram för att motverka välfärdsbrottslighet inte leder till att enskilda personer drar sig för att söka hjälp eller upplever att hen inte blir trodd i beskrivningen av sina behov.

Bilagor

1. Motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet
2. Remissutskick, 2024-01-29

Samverkan

Information ges i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 17 april 2024.

Ärendet

Nämnden har att svara på remiss avseende motion av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet. Remissvaret ska ha kommit in till stadsledningskontoret senast den 29 april 2024.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Motion i kommunfullmäktige har remitterats för yttrande till ett antal bolag samt nämnder varav äldre samt vård- och omsorgsnämnden är en. Motionen av Axel Josefson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) avser förslag att kommunstyrelsen ges i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

I arbetet med svar till yttrande uppger stadsledningskontoret att Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) definition av välfärdsbrottslighet bör beaktas: "Välfärdsbrottslighet är när en extern aktör, företag eller privatperson, otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning".

Förvaltningen har därutöver valt att använda definition av felaktig utbetalning (FUT) som härrör sig från FUT-delegationens¹ tolkning. "En felaktig utbetalning kan utifrån denna ske på tre sätt: ett misstag av den enskilda handläggaren, en sökande lämnar omedvetet felaktiga uppgifter, en sökande lämnar medvetet felaktiga uppgifter". Av dessa tre sätt är det den tredje punkten som utgör välfärdsbrott. Inom Göteborgs Stad har begreppet vidgats till att avse även felaktig utbetalning av ersättning enligt avtal och kontrakt med utförare utifrån att utförare medvetet lämnat felaktiga uppgifter.

Förslag särskild central funktion

I motionen beskrivs i bakgrund till förslag att inrätta en särskild central funktion att det ligger ett stort ansvar att motverka välfärdsbrott på kommuner då de bland annat bedriver en bred myndighetsutövning inom flertalet områden. Välfärdsbrottslighet kan beröra många verksamheter och olika typer av brott.

I motionen konstateras att det finns ett etablerat arbete inom flertalet verksamheter för att säkerställa att välfärdsbrott inte sker. För att utveckla arbetet ytterligare föreslås att inrätta en särskild central funktion för att möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser. Funktionen ska också samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningarna och bland annat ta fram förslag på hur välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med det brottsförebyggande arbetet i Göteborgs Stad. I motionen beskrivs ett antal uppgifter för den särskilda centrala funktionen.

Förvaltningens verksamheter som kan vara berörda av välfärdsbrottslighet

I kommunfullmäktiges budget för 2022 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att föreslå åtgärder för att samordna och stärka samverkan inom stadens för att motverka välfärdsbrott som exempelvis assistansfusk, fusk vid utbetalningar av ekonomiskt bistånd, nödbistånd och andra sociala bidrag. Stadsledningskontoret föreslog åtgärder i ett

¹ Delegationen mot felaktiga utbetalningar (FUT-delegationen) är ett myndighetsövergripande samverkansorgan för åtgärder mot felaktiga utbetalningar från de offentliga trygghetssystemen och har i uppdrag att beskriva läget och komma med förslag för att minska felaktiga utbetalningar

tjänsteutlåtande, diarienummer 0123/22, ”Redovisning av uppdrag att föreslå åtgärder för att samordna och stärka samverkan inom staden för att motverka välfärdsbrott”.

Förvaltningen har utgått från det som i redovisningen identifierats som områden i behov av utökad samordning och samverkan och som ligger inom nämndens ansvarsområde, det vill säga hemvårdsbidrag och hemtjänst enligt lagen om valfrihetssystem (LOV).

Förvaltningen har utöver ovanstående även ansvar för upphandling av ramavtal för vård- och omsorgsboende för äldre och kan vid behov även direktupphandla olika tjänster. Vissa tjänster avropas på ramavtal som upphandlats av förvaltningen för inköp och upphandling (INK). Dessa områden kan vara berörda av välfärdsbrottslighet.

Myndighetsutövning

Förvaltningen ansvarar för myndighetsutövning och fattar beslut om enskildas rätt till stöd och hjälp enligt 4 kap.1 § socialtjänstlagen (SoL). Om den enskilde beviljas insatser debiteras den enskilde en avgift för insatsen, förutom för avlösning i hemmet samt ledsagning som är avgiftsfria insatser.

Hemvårdsbidrag är ett kommunalt bidrag som fastställts av Göteborgs Stads kommunfullmäktige och prövas och beviljas av myndighetsutövningen enligt 4 kap. 2 § SoL. Hemvårdsbidrag kan utgå till en person som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring och som vårdas i hemmet av anhöriga eller andra närstående. Med felaktig utbetalning (FUT) kopplat till välfärdsbrottslighet avses att en sökande medvetet lämnar felaktiga uppgifter för att otillbörligen utnyttja kommunala medel för egen vinning. Hemvårdsbidrag är den enda utbetalningen till enskild inom nämndens ansvarsområde som kan vara aktuell för felaktig utbetalning.

Underrättelseskyldighet

Inom ramen för handläggning av ärenden kan myndighetsutövningen och andra funktioner inom förvaltningen få kännedom om brott som omfattas av underrättelseskyldighet i 3 § lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och 32 c § folkbokföringslagen (1991:612) samt anmälningsskyldighet enligt 6 § bidragsbrottslagen (2007:612). Det innebär att berörda myndigheter ska underrättas om folkbokföringsbrott och bidragsbrott.

Privata utförare av hemtjänst enligt lagen om valfrihetssystem (LOV)

Personer som beviljats hemtjänst, oavsett ålder, har enligt Göteborgs Stads valfrihetssystem enligt LOV rätt att välja utförare av sin hemtjänst. Myndighetsutövningen inom förvaltningen följer upp att insatser som beviljats tillgodoser den enskildes behov i utförandet av hemtjänst. Myndighetsutövningen betalar ut ersättning till privata utförare för beviljad tid utifrån den enskildes beslut. Samma gäller för myndighetsutövningen inom förvaltningen för funktionsstöd.

Enheten för kontrakt och uppföljning (EKU) handlägger ansökan om att bli privat utförare. Om utföraren godkänns och får kontrakt med Göteborgs Stad följer EKU även upp att kontraktsvillkoren uppfylls. Privata utförare av hemtjänst behöver fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna genom exempelvis betala skatter och socialförsäkringsavgifter. Därtill ska utförandet av hemtjänst för den enskilde följa gällande lagstiftning, föreskrifter och riktlinjer i Göteborgs Stad. Privata utförare ska även följa lagstiftning, föreskrifter och krav kring arbetsvillkor för sina medarbetare.

Välfärdsbrottslighet i detta sammanhang kan innebära att privata utförare av hemtjänst otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning genom att medvetet lämna felaktiga uppgifter avseende ersättning för beviljad tid. Möjliga scenarier är att inte utföra enskildas beviljade insatser, att inte utföra insatser fullt ut eller att utnyttja sina medarbetare löne- och arbetstidsmässigt. Andra tänkbara scenarier är att påverka enskilda personer att beskriva behov av hemtjänst som inte speglar de verkliga behoven eller att påverka handläggare att besluta om mer hemtjänst än det finns behov av. I dessa fall görs felaktiga utbetalningar av ersättning till en utförare.

Förvaltningens arbete för att motverka välfärdsbrottslighet

Kommunfullmäktige har fattat beslut om olika uppdrag till socialnämnderna, nämnden för funktionsstöd samt äldre samt vård- och omsorgsnämnden för att vidta åtgärder för att samordna och stärka samverkan inom staden för att motverka välfärdsbrott (Redovisning av uppdrag att föreslå åtgärder för att samordna och stärka samverkan inom staden för att motverka välfärdsbrott, den 23 februari 2023 § 28, diarienummer 0123/22). Uppdraget utgår från förslag i stadsledningskontorets redovisning och arbetet samordnas av Trygghet och samhälle på stadsledningskontoret. Åtgärderna ska redovisas i förvaltningarnas delårsrapporter 2024.

Exempel på åtgärder:

- Kvalitetssäkra socialtjänst (handläggnings-)processen utifrån risker för välfärdsbrottslighet (här ingår även hemvårdsbidrag).
- Utveckla processen för handläggning av hemvårdsbidrag. Arbetet har lett till att äldre samt vård- och omsorgsnämnden respektive nämnden för funktionsstöd den 12 december 2023 har hemställt till kommunfullmäktige om revidering av Göteborgs Stads regel för hemvårdsbidrag.
- Utveckla kontroller av privata utförare genom rutiner för informationsöverföring inom och mellan förvaltningar samt utveckla hantering av tips.
- Ta fram rutin för underrättelse om felaktig folkbokföring och bidragsbrott.
- Säkerställa att nämnden har rutiner för att hantera otillåten påverkan.

Förvaltningens brottsförebyggande arbete

Riksdagen har beslutat om en ny lag för att säkerställa att det brottsförebyggande arbetet i kommunerna sker på ett effektivt och kunskapsbaserat sätt. Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete trädde i kraft i juli 2023. Regeringen har betonat att det brottsförebyggande arbetet ska prioriteras och i det lokala arbetet har kommunerna en särskilt viktig roll. Det innebär bland annat att kommuner regelbundet ska ta fram en kunskapsbaserad lägesbild över brottsligheten och utifrån den besluta om åtgärdsplaner samt ta ett visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet.

Förvaltningens säkerhetsenhet samordnar förvaltningens brottsförebyggande arbete och identifierar vilka aktiviteter som kan genomföras utifrån nämndens ansvarsområde.

Utgångspunkten är Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022-2026 där olika nämnder och styrelser ges särskilt ansvar eller ansvar för att bidra till måluppfyllelse under programmets fem olika målområden.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att det redan finns ett etablerat arbete för att motverka välfärdsbrottslighet i flera förvaltningar och att ytterligare åtgärder ska redovisas till kommunfullmäktige i delårsrapport 2024.

Förvaltningen ser positivt på motionens syfte att möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser och att samordna arbetet i förvaltningarna för att motverka välfärdsbrottslighet genom att inrätta en särskild central funktion.

Förvaltningen bedömer att det finns behov av resurser för att höja kunskapsnivån, för omvärldsbevakning och för utbildningsinsatser. Det finns även behov av resurser för utredningar av möjligheter för att förebygga, kontrollera och agera för att motverka välfärdsbrott. Förvaltningen har därutöver behov av att kunna samråda och få rådgivning inom området med en funktion med kompetens inom området. Det finns också behov av samordning av och tillgång till resurser inom olika kunskapsområden inom Göteborgs Stad för att kunna kontrollera och agera vid specifika händelser. Sammantaget finns behov av samverkan och samordning för att motverka välfärdsbrottslighet.

Förvaltningen ser därutöver behov av att tydliggöra hur välfärdsbrottslighet kan kopplas ihop med det brottsförebyggande arbetet centralt och lokalt.

Dessa behov kan sammantaget bäst tillgodoses genom att en särskild central funktion inrättas i Göteborgs Stad, ett "kunskapscentrum för att motverka välfärdsbrottslighet".

I motionen beskrivs det att uppgifter för den särskilda och centrala funktionen kan vara att genomföra stickprovskontroller, oannonserade hembesök och inspektioner samt ta fram rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten. Förvaltningen bedömer att dessa uppgifter bäst utförs av förvaltningen utifrån verksamhetsspecifik kompetens och möjlighet att göra riskbedömningar samt konsekvensanalyser utifrån sitt ansvarsområde.

Idag bedriver stadsledningskontoret ett centralt arbete med att försvåra, kontrollera och motverka brott mot Göteborgs Stad. Arbetet bedrivs genom funktioner så som kunskapscentrum mot organiserad brottslighet, arbete mot ekonomisk och välfärdsbrottslighet samt arbete mot otillåten påverkan och tystnadskultur. Därutöver har arbete bedrivits i olika nätverk mellan förvaltningar där olika förvaltningar har haft ett samordnande uppdrag över tid, till exempel nätverk Sund konkurrens. Syftet har varit både kunskapshöjande insatser och samverkan.

Förvaltningen bedömer att det är viktigt att en särskild och central funktions uppdrag tydliggörs gentemot befintliga centrala funktioner, alternativt att dessa samorganiseras. Detta för att undanröja otydligheter och risk för dubbelarbete.

Förvaltningen anser att det är viktigt att inrättandet av en central funktion tar utgångspunkt i att den behöver innebära en nytta och möjlig effektivisering för berörda förvaltningar och att det behöver vara en utgångspunkt i den centrala funktionens löpande arbete. Det finns erfarenheter av centrala funktioner som i allt för stor utsträckning har arbetat utan tydlig koppling till berörda förvaltningar avseende hur prioriteringar görs.

Förvaltningen vill klargöra att en central funktion behöver beakta att den inte driver på en ökad administration i berörda förvaltningar utan snarare avlastar och stödjer i arbetet med att minska administration genom effektiva arbetssätt och systemstöd.

Det är även av vikt att samordning av att försvåra, kontrollera och motverka brott mot Göteborgs Stad kopplas ihop med centrala funktioner för trygghets- och brottsförebyggande arbete.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Simon Andrén Cederholm
Avdelningschef

Babbs Edberg
Förvaltningsdirektör